

ഉള്ളടക്കം

വിഷയം	പേജ്
ആമുഖം	2
സ്വലാതുൽ ഇസ്തിഖാറ	4
പ്രാർത്ഥനയുടെ ശ്രേഷ്ഠത	6
പ്രാർത്ഥനയുടെ മുരാദകൾ	8
ഉത്തരം ലഭിക്കുന്ന സമയങ്ങളും സ്ഥലങ്ങളും	10
അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ	14
സ്ഥിരപ്പെട്ട പ്രാർത്ഥനകൾ	17
ഹജ്ജും ഉറയും	63
റുക്നുകളും വാജിബുകളും	65
കുററ കൃത്യങ്ങളും പ്രായശ്ചിത്തവും	67
യാത്രയിൽ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട കാര്യങ്ങൾ	68
ഹജ്ജ് നിർബന്ധമാകുന്ന നിബന്ധനകൾ	74
മീഖാത്തുകൾ	75
ഹജ്ജ് നിർവ്വഹിക്കാവുന്ന രീതികൾ	77
ഉററ നിർവ്വഹിക്കേണ്ട രൂപം	79
ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ	88
ഹജ്ജിന്റെ ആത്മാവ്	99
മദീന സന്ദർശനം	105
വിശ്വാസ പരമായ താക്കീതുകൾ	107
തവസ്സൂൽ (ഇടതേട്ടം)	125
നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം	144
ജമാഅത്ത് നമസ്കാരം	148
നമസ്കരിക്കാത്തവരോടുള്ള സമീപനം	156

بسم الله الرحمن الرحيم

അമുഖം

സ്വസ്തുതിയും അല്ലാഹുവിന്, അവനെ വാഴ്ത്തുന്നു, അവനോട് മാത്രം സഹായം തേടുന്നു, അവനോട് പാപമോചനം തേടുന്നു, അവനിലേക്ക് പശ്ചാത്തപിക്കുന്നു, നമ്മുടെ മനസ്സിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നും, ചീത്ത പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്നും അല്ലാഹുവിൽ ശരണംതേടുന്നു.

അല്ലാഹുമാർഗ്ഗദർശനം നൽകിയാൽ അവനെ പിഴപ്പിക്കാനാരുമില്ല, അവനാൽ പിഴവിലായാൽ അവനെ നേർവഴിയിലാക്കാനും ആരുമില്ല. അല്ലാഹുവിനു പുറമെ ആരാധ്യനില്ലെന്നും മുഹമ്മദ് നബി(സ) അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്നും ഞാൻ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കരുണാ കടാക്ഷങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനും കുടുംബത്തിനും സഖാക്കൾക്കും അവരെ അനുഗമിക്കുന്ന സർവ്വജനങ്ങൾക്കും ധാരാളമായി എന്നെന്നും വർഷിക്കുമാറാകട്ടെ. (ആമീൻ)

ഹാജിമാർക്ക് വേണ്ടി തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടതാണ് നിങ്ങളുടെ കൈകളിലിരിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം. എന്നാൽ മററുള്ളവർക്കും ഇതിൽ നിന്നും ഒരുപാട് കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാനുണ്ട്. ഹജ്ജിന് പോകുന്ന ആളുകളിൽ പലരും ഒരു പാട് അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും അനാചാരങ്ങളും പേറിയാണ് ഇന്നും ജീവിക്കുന്നത്. പരിശുദ്ധമായ ഹറമിലും പരിസരങ്ങളിലും, മിനായിലും, അറഫയിലും കഴിച്ചുകൂട്ടുന്ന സമയങ്ങളിൽ പോലും മൗലിദുകളും അതുപോലുള്ള കീർത്തനങ്ങളും പാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വേദനയേറിയ കാഴ്ചക

ശ് പല ടൻറുകളിലും കാണാൻ കഴിയുന്നു !? അല്ലാഹു വോടല്ലാതെ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും മരണപ്പെട്ട മഹാത്മാക്കളെ തവസ്സുലാക്കുകയും (മദ്ധ്യവർത്തികളാക്കുകയും) ചെയ്തുവരുന്നു. അതാകട്ടെ, അതിലുള്ള കുററങ്ങൾ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് ഒരാൾ പാരായണം ചെയ്യുന്നത് എങ്കിൽ താൻ നിർവ്വഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഹജ്ജ് അടക്കം സർവ്വ അമലുകളെയും ബാതിലാക്കി, ശാശ്വതമായ നരകാവകാശിയാക്കി മാറുന്നതാണ് തീർച്ച! അല്ലാഹു അത്തരത്തിലുള്ള ദുഷിച്ച മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും നമ്മെയെല്ലാം കാത്തു രക്ഷിക്കുമാറാകട്ടെ. (ആമീൻ)

അതുകൊണ്ട് ഒരു വിശ്വാസി നിർബന്ധമായും മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കേണ്ട വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട പല വിഷയങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുള്ളതാണ് ഈ കൃതി. അല്ലാഹു ഇതുമായി സഹകരിച്ച എല്ലാവർക്കും മതിയായ പ്രതിഫലം നൽകുമാറാകട്ടെ. സത്യം സത്യമായി മനസ്സിലാക്കാനും അത് ഉൾക്കൊണ്ട് ജീവിക്കാനും നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ. തെറ്റായ കാര്യങ്ങൾ കയ്യൊഴിക്കാനുള്ള സന്മനസ്സ് എല്ലാ മുസ്ലിം സഹോദരങ്ങൾക്കും നൽകുമാറാകട്ടെ .

അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്തായ നാമങ്ങളും ഉന്നതങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങളും മുൻനിറുത്തി, നിഷ്കളങ്കമായും അവന്റെ പ്രീതി മാത്രം മുന്നിൽ കണ്ടും ഇത് നിർവ്വഹിക്കുന്നതിന് ഞാൻ അവനോട് സഹായം ചോദിക്കുന്നു. അവനാണല്ലോ സർവ്വശക്തനും സഹായിയും.

അബ്ദുൽ ലത്തീഫ് സുല്ലമി മാറഞ്ചേരി.
 ഇസ്ലാമിക് ഗൈഡൻസ് സെൻറർ
 സുലൈ (റിയദ്) സുഊദി അറേബ്യ.

സ്വലാത്തുൽ ഇസ്തിഖാ

ഉത്തമമായ കാര്യം വെളിപ്പെടാനുള്ള നമസ്കാരം.

ജാബിർ(റ) പറയുന്നു: പ്രവാചകൻ(സ) ഖുർആൻ സൂറത്തുകൾ പഠിപ്പിച്ചിരുന്നത്പോലെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും ഇസ്തിഖാറത്ത് ചെയ്യുവാൻ ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: നിങ്ങളിലാരെങ്കിലും ഒരു കാര്യം ഉദ്ദേശിക്കുകയും അതിൽ നിങ്ങൾക്ക് തീരുമാനത്തിലെത്താൻ കഴിയാതെ വരികയും ചെയ്താൽ അവൻ രണ്ട് റക്അത്ത് (സൂന്നത്ത്) നമസ്കരിക്കുകയും ശേഷം ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ (ബുഖാരി).

(അല്ലാഹു ഉത്തമമായത് കാണിച്ചുതരുന്നതാണ്)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَالِمُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ (.. ..) خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَاقْدِرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ. وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ (. . . .) شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْني عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ (البخاري)

അല്ലാഹുമ്മ ഇന്നീ അസ്തഖീറുക ബി ഇൽമിക, വ അസ്തഖീറുക ബി ഖുദ്റതിക, വ അസ്അലുക മിൻ ഫദ്ലികൽ അഊം, ഫ ഇന്നക തഖീറു വലാ അഖീറു, വതഅലമു വലാ അഅലമു, വഅൻത അല്ലാമുൽ ഗുയുബ്.

അല്ലാഹുമ്മ ഇൻ കുൻത തഅ്ലമു അന്ന ഹാദൽ അംഠ (ഏത് കാര്യമെന്ന് പറയുക) ഖയ്റുൻ ലീ ഫീ ദീനീ വമ ആശീ വ ആഖിബതി അംഠീ ഫഖ്ദുർഹു ലീ, വ യസ്സീർ ഹു ലീ, മുമ്മ ബാരിക് ലീ ഫീഹി. വഇൻ കുൻത തഅ്ലമു അന്ന ഹാദൽ അംഠ (ഏത് കാര്യമെന്ന് പറയുക) ശർ റുൻ ലീ ഫീ ദീനീ, വ മആശീ, വ ആഖിബതി അംഠീ ഫ സ്വ്ഠിഫ്ഹു അന്നീ വസ്വ്ഠിഫ്നീ അൻഹു. വഖ്ദുർ ലിയൽ ഖൈറ ഹൈമു കാന. മുമ്മ റദ്ദിനീ ബിഹി.¹

അല്ലാഹുവേ നിന്റെ അറിവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഞാൻ നിന്നോട് നന്മയേതെന്ന് ചോദിക്കുന്നു, നിന്റെ കഴിവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഞാൻ നിന്നോട് കഴിവ് ചോദിക്കുന്നു, നിന്റെ മഹത്തായ ഔദാര്യത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് തേടുകയും ചെയ്യുന്നു. കാരണം നിനക്ക് കഴിയും എനിക്ക് കഴിയുകയില്ല. നീ അറിയുന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. നീ എല്ലാ രഹസ്യങ്ങളും അതി സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നവനുമാണല്ലോ. അല്ലാഹുവേ എന്റെ ഈ കാര്യം (കാര്യം ഏതെന്ന് പറയുക) എനിക്ക് എന്റെ മതത്തിന്റെ വിഷയത്തിലും ജീവിത വിഷയത്തിലും എന്റെ കാര്യത്തിന്റെ അന്തിമമായ വിശകലനത്തിലും നന്മയായി നീ അറിയുന്നുവെങ്കിൽ അതെനിക്ക് വിധിക്കുകയും അതിനെ എനിക്ക് എളുപ്പമാക്കി തരികയും പിന്നീട് എനിക്കതിൽ അനുഗ്രഹം ചൊരിയുകയും ചെയ്യേണമേ. ഈ കാര്യം (കാര്യം ഏതെന്ന് പറയുക) എന്റെ മതത്തിന്റെ വിഷയത്തിലും എന്റെ ജീവിത വിഷയത്തിലും എന്റെ കാര്യത്തിന്റെ അന്തിമമായ വിഷയത്തിലും എനി

¹ ബുഖാരി

ക്ക് ദോഷകരമായാണ് നീ അറിയുന്നതെങ്കിൽ അതിനെ എന്നിൽ നിന്നും നീ തിരിച്ചുവിടേണമേ, എന്നെ അതിൽ നിന്നും നീ തിരിച്ചുവിടേണമേ. നന്മ എവിടെയാണോ അതെനിക്ക് വിധിക്കുകയും ശേഷം അതിനെ എനിക്ക് നീ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണമേ. (ബുഖാരി)

പ്രാർത്ഥനയുടെ പ്രശ്ഠിത

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ. إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ [سورة غافر : 60]

“നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവ് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു: നിങ്ങൾ എന്നോട് പ്രാർത്ഥിക്കുവീൻ ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം നൽകാം. എന്നെ ആരാധിക്കാതെ അഹങ്കാരം നടിക്കുന്നവരാരോ അവർ വഴിയെ നിന്ദ്യരായിക്കൊണ്ട് നരകത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതാണ്”¹

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ [البقرة : 186]

“നിന്നോട് എന്റെ ദാസന്മാർ എന്നെപ്പറ്റി ചോദിച്ചാൽ ഞാൻ (അവർക്ക് ഏറ്റവും) അടുത്തുള്ളവനാകുന്നു (എന്ന്പറയുക). പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവൻ എന്നെ വിളിച്ചു പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ഞാൻ ആ പ്രാർത്ഥനക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് എന്റെ ആഹ്വാനം അവർ സ്വീകരിക്കുകയും, എന്നിൽ അവർ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ. അവർ നേർവഴി പ്രാപിക്കുവാൻ വേണ്ടിയാണിത്”²

നബി(സ) പറയുന്നത് കാണുക:

¹ ഗാഫിർ 60

² ബഖറ 186

الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ ، قَالَ رَبُّكُمْ : ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

“പ്രാർത്ഥന അതുതന്നെയാണ് ആരാധന. അല്ലാഹു പറയുന്നു ‘നിങ്ങൾ എന്നോട് പ്രാർത്ഥിക്കുവിൻ ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം നൽകാം’ എന്ന് .”¹
മറ്റൊരു ഹദീസ്കൂടി കാണുക:

إِنَّ رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مَنْ عَبْدَهُ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صَفْرًا (أبو داود 78/2، صحيح الترمذي 179/3)

“നിശ്ചയം നിങ്ങളുടെ നാഥൻ അത്യുദാരനും ലജ്ജിക്കുന്നവനുമാണ്. തന്റെ ദാസൻ അവനിലേക്ക് ഉയർത്തുന്ന കൈകളെ കാലിയാക്കി മടക്കുന്നതിനെ അവൻ ലജ്ജിക്കുന്നതാണ്”²

പ്രവാചകൻ (സ) പറയുന്നു:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِيْمٌ وَلَا قَطِيعَةٌ رَحِمَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تُعْجَلَ لَهُ دَعْوَتُهُ وَإِمَّا أَنْ يُدْخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ ، وَإِمَّا أَنْ يُصَرِّفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا . قَالُوا: إِذَا كُنْتُرُ . قَالَ: اللَّهُ أَكْثَرُ (صحيح الجامع 116/5، صحيح الترمذي 140/3)

“ ഏതൊരു മുസ്ലിമാനോ കുറുകരായ കാര്യങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയോ, കൂട്ടംബ ബന്ധം വിചേരിക്കുവാൻ വേണ്ടിയോ അല്ലാതെ അല്ലാഹുവോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത്; അവൻ മൂന്നാലൊരു നിലക്ക് അല്ലാഹു പ്രതിഫലം നൽകുന്നതായിരിക്കും. ഒന്നുകിൽ അവൻ പ്രാർത്ഥിച്ച കാര്യം അവൻ പെട്ടെന്ന് നൽകുന്നു. അതല്ലെങ്കിൽ അതവൻ പരലോക

¹ അബൂദാവൂദ് 2/78, തുർമുദി 5/211, സ്വഹീഹു ഇബ്നുമാജ: 2/324
² അബൂദാവൂദ് 2/78, ഇബ്നുമാജ: 2/1271, സ്വഹീഹു തുർമുദി 3/179.

ത്തേക്ക് പിന്തിച്ചുകൊണ്ട് നൽകുന്നു. അതുമല്ലെങ്കിൽ അവൻ ചോദിച്ചതിന് തൃപ്തമായ തിന്മ അവനെത്തൊട്ട് തട്ടിമാറ്റുന്നു. (സ്വഹാബികൾ) ചോദിച്ചു: എങ്കിൽ ഞങ്ങൾ അധികരിപ്പിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും. അദ്ദേഹം (പ്രവാചകൻ (സ) പറഞ്ഞു: അല്ലാഹുവും അധികരിപ്പിക്കും.”¹

പ്രാർത്ഥനയുടെ മന്ത്രാങ്കളും ഉത്തരം ലഭിക്കാനുള്ള കാരണങ്ങളും

1. ആത്മാർത്ഥതയോടെ ആയിരിക്കുക.
2. അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചും ശേഷം നബി(സ)യുടെ പേരിൽ സ്വലാത്ത് ചൊല്ലിയും ആരംഭിക്കുക. സ്വലാത്ത് കൊണ്ട് അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക.
3. ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്ന ദൃഢ മനസ്സോടെ പ്രാർത്ഥനയിൽ ശ്രദ്ധിക്കുക.
4. ധൃതി കൂട്ടാതെയും പ്രാർത്ഥനയിൽ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടും ആയിരിക്കുക.
5. പ്രാർത്ഥന മനസ്സിൽ തട്ടിക്കൊണ്ട് ആയിരിക്കുക.
6. സന്തോഷാവസരത്തിലും സന്താപാവസരത്തിലും പ്രാർത്ഥന പതിവാക്കുക.
7. അല്ലാഹുവോടല്ലാതെ പ്രാർത്ഥിക്കാതിരിക്കുക.
8. കൂട്ടംബത്തിനും ധനത്തിനും മക്കൾക്കും സ്വന്തത്തിനും എതിരായി പ്രാർത്ഥിക്കാതിരിക്കുക.
9. അത്യുച്ചത്തിലും തീരെ പതുക്കെയും ആവാത്ത വിധം പ്രാർത്ഥിക്കുക.

¹ സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 5/116, സ്വഹീഹു തുർമുദി 3/140, അഹ്മദ് 3/18.

10. കുറുകൃത്യങ്ങളിൽ നിന്ന് പശ്ചാത്തപിച്ചും അനുഗ്രഹങ്ങൾക്ക് നന്ദികാണിച്ചും ആയിരിക്കുക.
11. പ്രാർത്ഥനയിൽ കൃത്രിമമായുള്ള ഇഘ്നങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുക.
12. നരകത്തെ പേടിച്ചും സ്വർഗ്ഗമാഗ്രഹിച്ചും വിനയത്തോടെയും താഴ്മയോടെയും പ്രാർത്ഥിക്കുക.
13. പശ്ചാത്താപത്തോടെ അന്യരുമായുള്ള ഇടപാടുകൾ തീർത്തും പ്രാർത്ഥിക്കുക.
14. പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത് മൂന്ന് തവണ ആവർത്തിക്കുക.
15. ഖിബ്ലക്ക് മുന്നിട്ടുകൊണ്ട് പ്രാർത്ഥിക്കുക.
16. പ്രാർത്ഥനകളിൽ കൈകൾ ഉയർത്തുക.
17. പ്രാർത്ഥനയിൽ അതിരു കവിയായിരിക്കുക.
18. മററുള്ളവർക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോഴും ആദ്യം തനിക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുക.
19. അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്തരങ്ങളായ നാമങ്ങളും ഉന്നതമായ വിശേഷണങ്ങളും മുൻ നിറുത്തിക്കൊണ്ടോ, അതല്ലെങ്കിൽ താൻ നിർവ്വഹിച്ച പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ എടുത്ത് പറഞ്ഞോ അതുമല്ലെങ്കിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന സമീപസ്ഥരായ സജ്ജനങ്ങളെക്കൊണ്ട് പ്രാർത്ഥിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുക.
20. ഭക്ഷണപാനീയങ്ങൾ വസ്ത്രം എന്നിവ അനുവദനീയ മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ മാത്രം സമ്പാദിച്ചതായിരിക്കുക.
21. കൂടുംബ വിച്ഛേദനത്തിനും കുറുകരമായ കാര്യങ്ങൾക്കും വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കാതിരിക്കുക.

¹ നബി(സ) പതിവായി പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അവയിൽ കൈകൾ ഉയർത്തിയിരുന്നതായി റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യാതിരിക്കുകയും; കൈകൾ ഉയർത്തിയിരുന്നില്ലെന്ന് തെളിയുകയും ചെയ്ത വിഷയങ്ങളിൽ നാമും കൈകൾ ഉയർത്താതിരിക്കലാണ് ഉത്തമം.

22. പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവർ നന്മ കൽപ്പിക്കുകയും തിന്മ വിരോധിക്കുകയും ചെയ്യുക.

ഇത്ഥരം ലഭിക്കുന്ന സമയങ്ങളും സ്മലങ്ങളും

1. ലൈലത്തുൽ ഖദ്ർ
2. രാത്രിയുടെ അന്ത്യയാമങ്ങൾ
3. ഫർദ് നമസ്കാരങ്ങൾക്ക് ശേഷം
4. ബാക്കിനേറയും ഇഖാമത്തിനേറയും ഇടയിൽ
5. രാത്രി സമയം
6. ഫർദ് നമസ്കാരത്തിലേക്ക് നിൽക്കുന്ന സമയം
7. മഴ പെയ്യുന്ന സമയം
8. യുദ്ധത്തിനിടയിൽ
9. വെള്ളിയാഴ്ച ദിവസം¹
10. സംസം കുടിക്കുന്ന സമയം
11. സുജൂദുകളിൽ
12. രാത്രി ഉറങ്ങി ഉണർന്നാൽ
13. ശുദ്ധിയോടെ ഉറങ്ങി ഉറക്കിൽ നിന്ന് ഉണർന്നാൽ
14. ലാ ഇലാഹ ഇല്ലാ അൻത സുബ്ഹാനക ഇന്നീ കുൻതു മിനള്ളാലിമീൻ എന്ന് ചൊല്ലിയ ശേഷം പ്രാർത്ഥിക്കുക.
15. മയ്യിത്തിന് വേണ്ടി ജനങ്ങൾ നടത്തുന്നത്

¹ ഇത് എപ്പോഴാണ് എന്ന് നിർണ്ണിതമല്ല. അസ്ദ് നമസ്കാര സമയത്തിന്റെ അവസാന സമയമാണ് എന്നും, ബുതുബയുടേയും നമസ്കാരത്തിനേറയും ഇടയിലെ സമയം എന്നെല്ലാം പൺഡിതാഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്. എന്നുമാത്രം

- 16. അവസാന അത്തഹിയ്യാത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെ പുകഴ്ത്തുകയും പ്രവാചകൻ (സ)യുടെ പേരിൽ സ്വലാത്ത് ചൊല്ലുകയും ചെയ്ത ശേഷം.
- 17. പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്നും ചോദിച്ചാൽ ലഭിക്കും എന്നും ഹദീസിൽ പറയപ്പെട്ട അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്തായ നാമങ്ങൾ ഉരവിട്ടുകൊണ്ടുള്ള പ്രാർത്ഥന.¹
- 18. ഒരു മുസ്ലിമിന് വേണ്ടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ നടത്തുന്ന ആത്മാർത്ഥമായ പ്രാർത്ഥന.
- 19. അറഹാ ദിവസം അറഹയിൽ വെച്ച് നടത്തുന്നത്
- 20. റമദാൻ മാസത്തിലെ പ്രാർത്ഥന.
- 21. അല്ലാഹുവിനെ പ്രകീർത്തിച്ചുകൊണ്ട് ഒരുമിച്ചു കൂടുന്ന സദസ്സുകളിലെ പ്രാർത്ഥന.
- 22. ഇടങ്ങേറുകളുണ്ടാകുമ്പോൾ നടത്തുന്ന താഴെ പറയുന്ന പ്രാർത്ഥന. **ഇന്നാ ലില്ലാഹി വ ഇന്നാ ഇലൈഹി റാജിഇഹ്. അല്ലാഹുമ അജ്ജുർനീഹി മുസ്ലിബശ്ശി വബ്ലിഹ് ലീ ബൈനർ മിൻഹാ** (ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അധീനത്തിലാണ് അവകലേക്ക് തന്നെ മടങ്ങേണ്ടവരുമാണ്. അല്ലാഹുവേ എനിക്ക് ബാധിച്ച ആപത്തിൽ എനിക്ക് നീ പ്രതിഫലം നൽകേണമേ, എനിക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നതിനേക്കാൾ ഗുണകരമായത് എനിക്ക് നീ പകരം നൽകുകയും ചെയ്യേണമേ).
- 23. മനസ്സ് അങ്ങേ അററം അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിച്ച് ആത്മാർത്ഥതയോടെ നടത്തുന്ന പ്രാർത്ഥന.
- 24. മർദ്ദുകൻ എതിരിൽ മർദ്ധിതന്റെ പ്രാർത്ഥന.

¹ ഇവിടെ പറയപ്പെട്ട ദിക്റുകൾ 48, 49 എന്നീ പേജുകളിൽ നോക്കുക.

- 25. മാതാപിതാക്കൾ മക്കൾക്ക് വേണ്ടിയോ മക്കൾക്ക് എതിരിലോ നടത്തുന്ന പ്രാർത്ഥന.
- 26. യാത്രക്കാരന്റെ പ്രാർത്ഥന.
- 27. നോമ്പു കാരന്റെ പ്രാർത്ഥന.
- 28. നോമ്പുകാരന്റെ നോമ്പു തുറക്കുന്ന സമയത്തുള്ള പ്രാർത്ഥന.
- 29. വിപത്തുകൾ ബാധിച്ചവന്റെ പ്രാർത്ഥന.
- 30. നീതിമാനായ നേതാവിന്റെ പ്രാർത്ഥന.
- 31. പുണ്യവാനായ മകന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്ക് വേണ്ടിയുള്ള പ്രാർത്ഥന.
- 32. വുദുവിന് ശേഷം നിർണ്ണിതമായ പ്രാർത്ഥന നിർവ്വഹിച്ച ശേഷം നടത്തുന്ന പ്രാർത്ഥന.
- 33. ഒന്നാമത്തെ (ചെറിയ) ജംറയിൽ എറിഞ്ഞ ശേഷം നടത്തുന്ന പ്രാർത്ഥന.
- 34. മദ്ധ്യമ ജംറയിൽ എറിഞ്ഞ ശേഷമുള്ള പ്രാർത്ഥന.
- 35. താവഫിന് ഇടയിലുള്ള പ്രാർത്ഥന.
- 36. സ്വഫയിൽ വെച്ചുള്ള പ്രാർത്ഥന.
- 37. മർവയിൽ വെച്ചുള്ള പ്രാർത്ഥന.
- 38. മുസ്ദലിഫയിൽ മശ്അറുൽ ഹറാമിന് അടുത്ത് വെച്ചുള്ള പ്രാർത്ഥന.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَابْتَئِي قَرِيبًا حَبِيبًا دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانَ
 (البقرة)

“നിന്നോട് എന്റെ ദാസന്മാർ എന്നെപ്പറ്റി ചോദിച്ചാൽ ഞാൻ (അവർക്ക് ഏറ്റവും) അടുത്തുള്ളവനാകുന്നു. (എന്ന് പറയുക) പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവൻ എന്നെ വിളിച്ചു

പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ഞാൻ ആ പ്രാർത്ഥനക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നതാണ്”¹

മേൽ പറയപ്പെട്ട ആയത്ത് എവിടെ വെച്ച് എപ്പോൾ പ്രാർത്ഥിച്ചാലും അല്ലാഹു അവൻ ഉത്തരം നൽകുമെന്നാണ് വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നത്. അതിനാൽ ഒരു വിശ്വാസി എവിടെയായിരുന്നാലും അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതുണ്ട്. എന്നാൽ മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച സ്ഥലങ്ങളിലും സമയങ്ങളിലും സന്ദർഭങ്ങളിലും അവൻ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ ചെലുത്തണമെന്ന് പ്രത്യേകം ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ നാമ വിശേഷണങ്ങൾ

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ [الأعراف : 180]

“അല്ലാഹുവിന് ഏറ്റവും നല്ല പേരുകളുണ്ട് അതിനാൽ ആ പേരുകളിൽ അവനെ നിങ്ങൾ വിളിച്ചു കൊള്ളുക, അവന്റെ പേരുകളിൽ കൃത്രിമം കാണിക്കുന്നവരെ നിങ്ങൾ വിട്ടുകളയുക. അവർ ചെയ്തു വരുന്നതിന്റെ ഫലം അവർക്ക് വഴിയെ നൽകപ്പെടും.”²

ബുർആനിലും ഹദീസിലും വന്നിട്ടുള്ള നാമങ്ങളിൽ നിന്നും ചിലത് ശ്രദ്ധിക്കുക.

¹ ബഖറ: 186
² അഅ്ററഫ് 180

- 1. اللهُ . 2. الْأَوَّلُ . 3. الْآخِرُ . 4. الظَّاهِرُ . 5. الْبَاطِنُ
- 6. الْعَلِيُّ . 7. الْأَعْلَى . 8. الْمُتَعَالَى . 9. الْعَظِيمُ . 10.
- الْمَجِيدُ . 11. الْكَبِيرُ . 12. السَّمِيعُ . 13. الْبَصِيرُ . 14.
- الْعَلِيمُ . 15. الْخَيْرُ . 16. الْحَمِيدُ . 17. الْعَزِيزُ . 18.
- الْقَدِيرُ . 19. الْقَادِرُ . 20. الْمُفْتَدِرُ . 21. الْقَوِيُّ . 22.
- الْمَتِينُ . 23. الْغَنِيُّ . 23. الْغَنِيُّ . 24. الْحَكِيمُ . 25. الْحَلِيمُ
- 26. الْعَفُوُّ . 27. الْعَفُورُ . 28. الْعَفَّارُ . 29. التَّوَّابُ . 30.
- الرَّقِيبُ . 31. الشَّهِيدُ . 32. الْحَفِيفُ . 33. اللطيفُ . 34.
- الْقَرِيبُ . 35. الْمُجِيبُ . 36. الْوَدُودُ . 37. الشَّاكِرُ . 38.
- الشَّكُورُ . 39. السَّيِّدُ . 40. الصَّمَدُ . 41. الْقَاهِرُ . 42. الْقَهَّارُ
- 43. الْجَبَّارُ . 44. الْحَسِيبُ . 45. الْهَادِي . 46. الْحَكَمُ . 47.
- الْقُدُّوسُ . 48. السَّلَامُ . 49. الْبَرُّ . 50. الْوَهَّابُ . 51. الرَّحْمَنُ
- 52. الرَّحِيمُ . 53. الْكَرِيمُ . 54. الْأَكْرَمُ . 55. الرَّؤُوفُ . 56.
- الْفَتَّاحُ . 57. الرَّازِقُ . 58. الرَّزَّاقُ . 59. الْحَيُّ . 60. الْقَيُّومُ
- 61. الرَّبُّ . 62. الْمَلِكُ . 63. الْمَلِكُ . 64. الْوَّاحِدُ . 65.
- الْأَحَدُ . 66. الْمُتَكَبِّرُ . 66. الْخَالِقُ . 68. الْخَالِقُ . 69. الْبَارِيُّ

70. الْمُصَوِّرُ 71. الْمُؤْمِنُ 72. الْمُهَيِّمِنُ 73. الْمُحِيطُ 74.
 الْمُقَيِّتُ 75. الْوَكِيلُ 76. الْكَافِي 77. الْوَاسِعُ 78. الْحَقُّ
 79. الْجَمِيلُ 80. الرَّفِيقُ 81. الْحَيُّ 82. السَّيِّرُ 83.
 الْإِلَهُ 84. الْقَابِضُ 85. الْبَاسِطُ 86. الْمُعْطِي 87. الْمُقَدِّمُ
 88. الْمُؤَخَّرُ 89. الْمُبِينُ 90. الْمَنَّانُ 91. الْوَلِيُّ 92.
 الْمَوْلَى 93. النَّصِيرُ 94. الشَّافِي 95. مَالِكُ الْمُلْكِ 96.
 جَامِعُ النَّاسِ 97. نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ 98. ذُو الْجَلَالِ
 وَالْإِكْرَامِ 99. بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

1. അല്ലാഹു. 2. ആദിമൻ 3. അന്തിമൻ 4. പ്രത്യക്ഷൻ 5. പരോക്ഷൻ 6. അത്യുന്നതൻ 7. മഹോന്നതൻ 8. സർവ്വോന്നതൻ 9. മഹാൻ 10. ശ്രേഷ്ഠൻ 11. വലിയവൻ 12. എല്ലാം കേൾക്കുന്നവൻ 13. എല്ലാം കാണുന്നവൻ 14. സർവ്വജ്ഞൻ 15. സുക്ഷ്മജ്ഞൻ 16. സ്തുത്യർഹൻ 17. പ്രതാപി 18. സർവ്വ ശക്തൻ 19. കഴിവുള്ളവൻ 20. എല്ലാറ്റിനും കഴിവുള്ളവൻ 21. ശക്തൻ 22. അതി ശക്തൻ 23. ഐശ്വര്യവാൻ 24. യുക്തിമാൻ 25. സഹന ശീലൻ 26. മാപ്പരുളുന്നവൻ 27. പൊറുക്കുന്നവൻ 28. അങ്ങേയറ്റം പൊറുക്കുന്നവൻ 29. പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവൻ 30. നിരീക്ഷിക്കുന്നവൻ 31. സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നവൻ 32. സംരക്ഷിക്കുന്നവൻ 33. കൃപാലു 34. സമീപസ്ഥൻ 35. ഉത്തരം നൽകുന്നവൻ 36. സ്നേഹധനൻ 37. നന്ദിയർഹിക്കുന്നവൻ 38. കൃതജ്ഞൻ 39. യജമാനൻ 40. സർവ്വാധി

പൻ 41. അടക്കി വാഴുന്നവൻ 42. അടക്കി ഭരിക്കുന്നവൻ 43. സർവ്വാധിപതി 44. വിചാരണ നടത്തുന്നവൻ 45. മാർഗ്ഗദർശനം നൽകുന്നവൻ 46. തന്ത്രജ്ഞൻ 47. പരമ പരിശുദ്ധൻ 48. അന്യുനൻ 49. പുണ്യം നൽകുന്നവൻ 50. ദാനശീലൻ 51. പരമ കാരണികൻ 52. കരുണാനിധി 53. അത്യുദാരൻ 54. ഏറ്റവും ഔദാര്യവാൻ 55. ദയാനിധി 56. തീർപ്പു കൽപ്പിക്കുന്നവൻ 57. ഉപജീവനം നൽകുന്നവൻ 58. ഭക്ഷണം നൽകുന്നവൻ 59. എന്നെന്നും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവൻ 60. നിയന്താവ് 61. രക്ഷിതാവ് 62. രാജാധിരാജൻ 63. അധികാരസ്ഥൻ 64. ഏകൻ 65. ഒരുവൻ 66. മഹത്വമുള്ളവൻ 67. സ്രഷ്ടാവ് 68. സർവ്വ സൃഷ്ടികർത്താവ് 69. നിർമ്മാതാവ് 70. രൂപം നൽകുന്നവൻ 71. അഭയം നൽകുന്നവൻ 72. മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നവൻ 73. വലയം ചെയ്യുന്നവൻ 74. ശിക്ഷിക്കുന്നവൻ 75. സംരക്ഷണ മേൽക്കുന്നവൻ 76. പരിപൂർണ്ണൻ 77. വിശാലമായ ഗുണമുള്ളവൻ 78. യാഥാർത്ഥ്യമായവൻ 79. ഭംഗിയുള്ളവൻ 80. കരുണയുള്ളവൻ 81. ലജ്ജിക്കുന്നവൻ 82. മറഞ്ഞിരിക്കുന്നവൻ 83. ആരാധ്യൻ 84. ഏറ്റെടുക്കുന്നവൻ 85. അതിവിശാലൻ 86. ദാനം നൽകുന്നവൻ 87. മുന്തിക്കുന്നവൻ 88. പിന്തിക്കുന്നവൻ 89. വ്യക്തമാക്കുന്നവൻ 90. ദാനം നൽകുന്നവൻ 91. രക്ഷകൻ 92. യജമാനൻ 93. സഹായി 94. ശമനം നൽകുന്നവൻ 95. അധികാരം നൽകുന്നവൻ 96. ജനങ്ങളെ ഒരുമിച്ചു കൂട്ടുന്നവൻ 97. ആകാശഭൂമികളുടെ പ്രകാശം 98. മാനുതയും മഹതവുമുള്ളവൻ 99. ആകാശ ഭൂമികളുടെ സ്രഷ്ടാവ് .

ബുർഷത്രനിലും സുന്നത്തനിലും സ്മിരപ്പട്ട പ്രാർത്ഥനകൾ

1. رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ [سورة الأعراف : 23]

1. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളോട് തന്നെ അക്രമം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. നീ ഞങ്ങൾക്ക് പൊറുത്തു തരികയും, കരുണ കാണിക്കുകയും ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ തീർച്ചയായും ഞങ്ങൾ നഷ്ടം പറിയവരുടെ കൂട്ടത്തിലായിരിക്കും”¹

2. رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ [سورة هود 47]

2. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എനിക്ക് അറിവില്ലാത്ത കാര്യം നിന്നോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നതിൽ നിന്ന് ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു. നീ എനിക്ക് പൊറുത്ത് തരികയും, നീ എന്നോട് കരുണ കാണിക്കുകയും ചെയ്യാത്ത പക്ഷം ഞാൻ നഷ്ടക്കാരുടെ കൂട്ടത്തിലായിരിക്കും.”²

3. رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ [سورة نوح : 28]

3. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എനിക്കും എന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്കും എന്റെ വീട്ടിൽ വിശ്വാസിയായിക്കൊണ്ട് പ്ര

¹ അഅറാഫ് 24. ആദംനബിയുടേയും ഹവ്വായ്ക്ക് ബീവിയുടേയും പ്രാർത്ഥന.

² ഹൂദ് 47. നൂഹ് നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന

വേശിച്ചവനും സത്യവിശ്വാസികൾക്കും സത്യവിശ്വാസിനികൾക്കും നീ പൊറുത്ത് തരേണമേ”¹

4. رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ، . . . وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ [سورة البقرة : 127-128]

4. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് നീ ഇത് സ്വീകരിക്കേണമേ തീർച്ചയായും നീ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമായും. . . . ഞങ്ങളുടെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. തീർച്ചയായും നീ അത്യധികം പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും കരുണാ നിധിയുമാകുന്നു.”²

5. رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ثَمَرَاتِ الرَّحْمَةِ وَأَنْتَ أَعْلَمُ الْغُيُوبِ [سورة إبراهيم : 40]

“എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എന്നെ നീ നമസ്കാരം മുറപ്രകാരം നിർവ്വഹിക്കുന്നവനാക്കേണമേ. എന്റെ സന്തതികളിൽ പെട്ടവരേയും (അപ്രകാരം ആക്കേണമേ) ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, എന്റെ പ്രാർത്ഥന നീ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”³

6. رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ [إبراهيم : 41]

¹ നൂഹ് 28. നൂഹ് നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.

² ബഖറ: 127, 128. ഇബ്റാഹീം നബിയുടേയും ഇസ്‌മായിൽ നബിയുടേയും പ്രാർത്ഥനയിൽ നിന്ന്.

³ ഇബ്റാഹീം 40. ഇബ്റാഹീം നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന .

6. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, വിചാരണ നിലവിൽ വരുന്ന ദിവസം എനിക്കും എന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്കും സത്യ വിശ്വാസികൾക്കും നീ പൊറുത്ത് തരേണമേ”¹

٧. رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ . وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ . وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ [سورة الشعراء : ٨٣-٨٥ ، ٨٧]

7. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എനിക്ക് നീ തത്ത്വജ്ഞാനം നൽകുകയും എന്നെ നീ സജ്ജനങ്ങളോടൊപ്പം ചേർക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. പിൽക്കാലക്കാർക്ക് ഇടയിൽ എനിക്ക് നീ സൽക്കീർത്തി ഉണ്ടാക്കേണമേ. എന്നെ നീ സുഖ സമ്പൂർണ്ണമായ സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ അവകാശികളിൽ പെട്ടവനാക്കേണമേ. അവർ (മനുഷ്യർ) ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ദിവസം എന്നെ നീ അപമാനത്തിലാക്കരുതേ”²

٨. رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ [سورة الصافات 100]

8. “എന്റെ നാഥാ, സർവ്വത്തരിൽ ഒരാളെ (ഒരു പുത്രനെ) നീ എനിക്ക് പ്രദാനം ചെയ്യേണമേ”³

٩. رَبَّنَا عَلَيْنَا مَكَلَتْكَ لِئَلَّا نُبَدِّلَ آيَاتِكَ وَكَلَّمْنَا بِكَ وَأَنْبَأْنَا بِآيَاتِكَ الْغَايِبَاتِ [سورة الممتحنة : ٤]

9. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, നിന്റെ മേൽ ഞങ്ങൾ ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും, നിന്നിലേക്ക് ഞങ്ങൾ മടങ്ങുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. നിന്നിലേക്ക് തന്നെയാണ് തിരിച്ചുവരവ്.”¹

¹ ഇബ്റാഹീം 41. ഇബ്റാഹീം നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.

² ശുഅറാഅ് 83 .. 85, 87. ഇബ്റാഹീം നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന

³ സാഫ്ഫാത്ത് 100. ഇബ്റാഹീം നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.

١٠. رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ [سورة الممتحنة : 5]

10. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളെ നീ സത്യനിഷേധികളുടെ പരീക്ഷണത്തിന് ഇരയാക്കരുതേ. ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾക്കു നീ പൊറുത്ത് തരികയും ചെയ്യേണമേ. തീർച്ചയായും നീ തന്നെയാണ് പ്രതാപിയും യുക്തിമാനും”²

١١. رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ. وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ [النمل : 19]

11. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എനിക്കും എന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്കും നീ ചെയ്തു തന്നിട്ടുള്ള അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുവാനും നീ തൃപ്തിപ്പെടുന്ന സൽക്കർമ്മം ചെയ്യുവാനും എനിക്ക് പ്രചോദനം നൽകേണമേ. നിന്റെ കാരണമുത്താൽനിന്റെ സർവ്വത്തരായ ദാസന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ എന്നെ നീ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണമേ”³

١٢. رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً . إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ [سورة آل عمران 38]

12. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എനിക്ക് നിന്റെ പക്കൽ നിന്ന് ഒരു ഉത്തമ സന്താനത്തെ നൽകേണമേ. തീർച്ചയായും

¹ മുഹ്തഹിന: 4. ഇബ്റാഹീം നബിയുടെയും അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പമുണ്ടായിരുന്നവരുടെയും പ്രാർത്ഥനയിൽ നിന്ന്.

² മുഹ്തഹിന: 5.

³ നംല് 19. സുലൈമാൻ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.

നീ പ്രാർത്ഥന കേൾക്കുന്നവനാണല്ലോ.”¹

13. رَبَّ لَا تُدْرِي فُرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ [سورة الأبياء : 89]

13. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എന്നെ ഏകനായി (പിന്തുടർച്ചക്കാരില്ലാതെ) വിടരുതേ. നീയാണല്ലോ അനന്തിരാവകാശമെടുക്കുന്നവരിൽ ഏറ്റവും ഉത്തമൻ”²

14. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ [سورة الأبياء]

14. “നീയല്ലാതെ യാതൊരു ദൈവവുമില്ല. നീ എത്ര പരിശുദ്ധൻ! തീർച്ചയായും ഞാൻ അക്രമികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവനായിരിക്കുന്നു.”³

15. رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ، وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي . يَفْقَهُوا قَوْلِي [سورة طه : 25-28]

15. “എന്റെ നാഥാ, എനിക്ക് നീ ഹൃദയ വിശാലത നൽകേണമേ. എനിക്ക് എന്റെ കാര്യം നീ എളുപ്പമാക്കിത്തരേണമേ. ജനങ്ങൾ എന്റെ സംസാരം മനസ്സിലാക്കേണ്ടതിനായി എന്റെ നാവിൽനിന്ന് നീ കെട്ടഴിച്ചു തരേണമേ”⁴

16. رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي [سورة القصص : 16]

16. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ തീർച്ചയായും ഞാൻ എന്നോട് തന്നെ അന്യായം ചെയ്തിരിക്കുന്നു അതിനാൽ എനിക്ക്

¹ ആലു ഇംറാൻ 38. സക്കരിയ്യാ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.
² അൻബിയാഅ് 89. സക്കരിയ്യാ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.
³ അൻബിയാഅ് 87. യൂനുസ് നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.
⁴ ത്യാഹ 25.. 28. മുസാ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.

നീ പൊറുത്ത് തരേണമേ”¹

17. رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ [سورة آل عمران : 53]

17. “ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, നീ അവതരിപ്പിച്ചു തന്നതിൽ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുകയും, (നീന്റെ) ദൂതനെ ഞങ്ങൾ പിൻപററുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ആകയാൽ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചവരോടൊപ്പം ഞങ്ങളെ നീ രേഖപ്പെടുത്തേണമേ”²

18. رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ . وَتَجْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ [سورة يونس : 85-86]

18. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളെ നീ അക്രമികളായ ഈ ജനവിഭാഗത്തിന്റെ മർദ്ദനത്തിനിരയാക്കരുതേ. നീന്റെ കാരണവും കൊണ്ട് സത്യനിഷേധികളായ ഈ ജനതയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ നീ രക്ഷപ്പെടുത്തേണമേ”³

19. رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ [سورة آل عمران 147]

19. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങളും ഞങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ വന്നുപോയ അതിക്രമങ്ങളും ഞങ്ങൾക്ക് നീ പൊറുത്ത് തരേണമേ. ഞങ്ങളുടെ കാലടികൾ നീ ഉറപ്പിച്ചു നിർത്തുകയും, സത്യനിഷേധികളായ

¹ ഖസാസ് 16. മുസാ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന
² ആലു ഇംറാൻ 53. ഈസാ നബിയിൽ വിശ്വസിച്ചവരുടെ പ്രാർത്ഥന.
³ യൂനുസ് 85,86. മുസാ നബിയിൽ വിശ്വസിച്ചവരുടെ പ്രാർത്ഥന.

ജനങ്ങൾക്കെതിരിൽ ഞങ്ങളെ നീ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”¹

20. رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا [سورة الكهف : 10]

20. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, നിന്റെ പക്കൽ നിന്നുള്ള കാര്യവും ഞങ്ങൾക്ക് നീ നൽകുകയും ഞങ്ങളുടെ കാര്യം നേരാംവണ്ണം നിർവ്വഹിക്കുവാൻ നീ സൗകര്യം നൽകുകയും ചെയ്യേണമേ”²

21. رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا [سورة طه : 114]

21. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ എനിക്ക് നീ വിജ്ഞാനം വർദ്ധിപ്പിച്ചു തരേണമേ”³

22. رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ وَأَعُوذُ بِكَ رَبَّ أَنْ يَحْضُرُونِ [سورة المؤمنون : 97-98]

22. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, പിശാചുക്കളുടെ ദുർബോധനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു. അവർ (പിശാചുക്കൾ എന്റെ അടുത്ത് സന്നിഹിതരാകുന്നതിൽ നിന്നും എന്റെ രക്ഷിതാവേ, ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുന്നു”⁴

23. رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ [سورة المؤمنون 118]

¹ ആലു ഇംറാൻ 147.

² അൽ കഹ്ഫ് 10. അസ്ഹാബുൽ കഹ്ഫിന്റെ പ്രാർത്ഥന.

³ ത്വാഹ 114. മുസാ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.

⁴ മുഅ്മിനുൻ 97, 98.

23. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, നീ പൊറുത്ത് തരികയും, കരുണ കാണിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. നീ കാര്യവുമായാതിൽ ഏറ്റവും ഉത്തമനാണല്ലോ”¹

24. رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ [سورة البقرة 201]

24. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾക്ക് ഇഹലോകത്ത് നീ നല്ലത് തരേണമേ; പരലോകത്തും നീ നല്ലത് തരേണമേ. നരക ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ കാത്തുരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.”²

25. سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ [البقرة : 285]

25. “ഞങ്ങളിതാ കേൾക്കുകയും അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങളോട് പൊറുക്കേണമേ. നിന്നിലേക്കൊക്കുന്നു ഞങ്ങളുടെ മടക്കം”³

26. رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا، رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ [سورة البقرة 286]

26. “ഞങ്ങളുടെ നാഥ, ഞങ്ങൾ മറന്നു പോകുകയോ ഞങ്ങൾക്ക് തെറ്റ് പറയുകയോ ചെയ്തുവെങ്കിൽ ഞങ്ങളെ നീ ശിക്ഷിക്കരുതേ. ഞങ്ങളുടെ നാഥാ ഞങ്ങളുടെ മുൻ

¹ അനുഅ്മിനുൻ 118.

² ബഖറ: 201

³ ബഖറ: 285.

ഗാമികളുടെ മേൽ നീ ചുമത്തിയതുപോലുള്ള ഭാരം ഞങ്ങളുടെ മേൽ നീ ചുമത്തരുതേ. ഞങ്ങളുടെ നാമാ, ഞങ്ങൾക്ക് കഴിവില്ലാത്തത് ഞങ്ങളെ നീ വഹിപ്പിക്കരുതേ. ഞങ്ങൾക്ക് നീ മാപ്പ് നൽകുകയും ഞങ്ങളോട് പൊറുക്കുകയും, കരുണ കാണിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. നീയാണ് ഞങ്ങളുടെ രക്ഷാധികാരി. അതുകൊണ്ട് സത്യനിഷേധികളായ ജനങ്ങൾക്കെതിരായി നീ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കേണമേ.”¹

27. رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِدِّ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ [سورة آل عمران : 8]

27. “ഞങ്ങളുടെ നാമാ, ഞങ്ങളെ നീ സന്മാർഗ്ഗത്തിലാക്കിയതിനു ശേഷം ഞങ്ങളുടെ മനസ്സുകളെ നീ തെറ്റിക്കരുതേ. നിന്റെ അടുക്കൽ നിന്നുള്ള കാരണ്യം ഞങ്ങൾക്ക് നീ പ്രദാനം ചെയ്യേണമേ. തീർച്ചയായും നീ അത്യധികം ഔദാര്യവാനാകുന്നു.”²

28. رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ . رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا فَأَعْقَبْنَا دُنُوبَنَا وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ [آل عمران : 191-194]

28. “ ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, നീ നിരർത്ഥകമായി സൃഷ്ടിച്ചതല്ല ഇത്. നീ എത്രയോ പരിശുദ്ധൻ അതിനാൽ നര

¹ ബഖറ: 286.
² ആലു ഇറാൻ 8.

ക ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ നീ കാത്തു രക്ഷിക്കേണമേ.ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, നീ വല്ലവനേയും നരകത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചാൽ അവനെ നീ നിന്ദ്യനാക്കിക്കഴിഞ്ഞു. അക്രമികൾക്ക് സഹായികളായി ആരുമില്ല താനും”¹

29. رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ [سورة المؤمنون : 109]

29. ഞങ്ങളുടെ നാമാ, ഞങ്ങളോട് നീ കരുണ കാണിക്കേണമേ. നീ കരുണ ചൊരിയുന്നവരിൽ ഉത്തമനാണല്ലോ²

30. رَبَّنَا اصْرَفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا . إِنَّهَا سَاعَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا [سورة الفرقان : 65-66]

30. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് നരക ശിക്ഷ നീ ഒഴിവാക്കിത്തരേണമേ. തീർച്ചയായും അതിലെ ശിക്ഷ വിട്ടൊഴിയാത്ത വിപത്താകുന്നു. തീർച്ചയായും അത് (നരകം) ചീത്തയായ ഒരു താവളവും പാർപ്പിടവും തന്നെയാകുന്നു ”³

31. رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَدَرِيئَتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا . [سورة الفرقان : 74]

31. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരിൽ നിന്നും സന്തതികളിൽ നിന്നും ഞങ്ങൾക്ക് നീ കൺകുളിർ

¹ ആലു ഇറാൻ 191 . .794.
² മുഅ്മിനുൻ 109
³ ഫുർഖാൻ 65,66.

മ്മ നൽകുകയും ധർമ്മനിഷ്ഠ പാലിക്കുന്നവർക്ക് ഞങ്ങളെ നീ മാതൃകയാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.”¹

32. رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي دَرَجَاتِي ۖ إِنِّي تَوَّابٌ [سورة الأحقاف 15]

32. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, എനിക്കും എന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്കും നീ ചെയ്തതന്നിട്ടുള്ള അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുവാനും നീ തൃപ്തിപ്പെടുന്ന സൽക്കർമ്മം പ്രവർത്തിക്കുവാനും നീ എനിക്ക് പ്രചോദനം നൽകേണമേ. എന്റെ സന്തതികളിൽ നീ എനിക്ക് നന്മയുണ്ടാക്കിത്തരുകയും ചെയ്യേണമേ. തീർച്ചയായും ഞാൻ നിന്നിലേക്ക് വേദിച്ചു മടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. തീർച്ചയായും ഞാൻ കീഴ് പെടുന്നവരുടെ കൂട്ടത്തിലാകുന്നു.”²

33. رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ [الحشر 10]

33. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾക്കും സത്യവിശ്വാസത്തോടെ ഞങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് കഴിഞ്ഞുപോയിട്ടുള്ള ഞങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങൾക്കും നീ പൊറുത്ത് തരേണമേ. സത്യ വിശ്വാസം സ്വീകരിച്ചവരോട് ഞങ്ങളുടെ മനസ്സുകളിൽ നീ ഒരു വിദ്വേഷവും ഉണ്ടാക്കരുതേ. ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ തീർച്ചയായും നീ ഏറെ ദയയുള്ളവനും കരുണാനിധിയുമാകുന്നു.”³

¹ ഫുർഖാൻ 74
² അഹ്ഖാഫ് 15
³ ഹശ്റ 10

34. رَبَّنَا أَنْعِمْ لَنَا نُورًا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ [سورة التحريم : 8]

34. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളുടെ പ്രകാശം നീ ഞങ്ങൾക്ക് നീ പൂർത്തീകരിച്ചു തരികയും, ഞങ്ങൾക്കു നീ പൊറുത്ത് തരികയും ചെയ്യേണമേ. തീർച്ചയായും നീ ഏതു കാര്യത്തിനും കഴിവുള്ളവനാകുന്നു.”¹

35. رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ [سورة آل عمران 16]

35. “ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങളിതാ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങൾ പൊറുത്ത് തരികയും, നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.”²

36. رَبَّنَا أَمَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ [سورة المائدة 83]

36. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ സത്യ സാക്ഷികളോടൊപ്പം ഞങ്ങളേയും നീ രേഖപ്പെടുത്തേണമേ.”³

37. رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ [سورة إبراهيم 35]

37. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, നീ ഈനാടിനെ (മക്കയെ) നിർഭയതാമുള്ളതാക്കുകയും, എന്നെയും എന്റെ മക്കളേയും

¹ തഹ്റീം 8.
² അലൂ ഇംറാൻ 16.
³ മാഇദ: 83

ഞങ്ങൾ വിഗ്രഹങ്ങൾക്ക് ആരാധന നടത്തുന്നതിൽ നിന്ന് അകറ്റി നിർത്തുകയും ചെയ്യേണമേ.”¹

൩൮. رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ [سورة القصص ൨൪]

38. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, നീ എനിക്ക് ഇറക്കിത്തരുന്ന ഏതൊരു നന്മക്കും ഞാൻ ആവശ്യക്കാരനാകുന്നു.”²

൩൯. رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ [سورة العنكبوت ൩൦]

39. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, കൃഷ്ടപ്പെടാതായ ഈ ജനതക്ക് എതിരിൽ എന്നെ നീ സഹായിക്കേണമേ”³

൪൦. رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ [سورة الأعراف ൪൭]

40. “ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളെ നീ അക്രമികളായ ജനങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ആക്കരുതേ.”⁴

൪൧. حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [سورة التوبة 129]

41. “എനിക്ക് അല്ലാഹു മതി. അവനല്ലാതെ ഒരു ദൈവവുമില്ല. അവന്റെ മേലാണ് ഞാൻ ഭരമേൽപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. അവനാണ് മഹത്തായ സിംഹാസനത്തിന്റെ നാഥൻ.”⁵

൪൨. عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ [سورة القصص 22]

¹ ഇബ്റാഹീം 35. ഇബ്റാഹീം നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.
² ഖസാസ് 24 മുസാ നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.
³ അൻകബൂത് 30. ലുത്ത് നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന.
⁴ അഅ്റാഫ് 47.
⁵ തൗബ: 129

42. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, ശരിയായ മാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് എന്നെ നയിച്ചേക്കാം.”¹

൪൩. رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ [سورة القصص : 21]

43. “എന്റെ രക്ഷിതാവേ, അക്രമികളായ ജനതയിൽ നിന്ന് എന്നെ നീ രക്ഷപ്പെടുത്തേണമേ.”²

൪൪. رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (رواه البخاري)

44. “അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങൾക്ക് നീ ഇഹത്തിലും പരത്തിലും നന്മ നൽകേണമേ. നരകശിക്ഷയിൽ നിന്നും ഞങ്ങളെ കാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”³

൪൫. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغَنَى، وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْ قَلْبِي بِمَاءِ التَّلَجِّ وَالْبَرْدِ، وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَعْرَمِ (البخاري 7/161)

45. “അല്ലാഹുവേ, നരക നാശത്തിൽ നിന്നും നരക ശിക്ഷയിൽ നിന്നും, ഖബറിലെ നാശത്തിൽ നിന്നും ഖബറിലെ ശിക്ഷയിൽ നിന്നും, സമ്പന്നതയുടെ പരീക്ഷത്തിലെ നാശത്തിൽ നിന്നും, ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ പരീക്ഷണ നാശ

¹ ഖസാസ് 22. മുസാനബിയുടെ പ്രാർത്ഥന
² ഖസാസ് 21. മുസാനബിയുടെ പ്രാർത്ഥന
³ ബുഖാരി 7/163

ത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുന്നു. അല്ലാഹുവേ, ദജ്ജാലിന്റെ പരീക്ഷണത്തിന്റെ നാശത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുന്നു. അല്ലാഹുവേ, എന്റെ ഹൃദയത്തെ നീ മഞ്ജ് കൊണ്ടും ആലിപ്പഴം കൊണ്ടും കഴുകി നന്നാക്കേണമേ. അഴുക്കിൽ നിന്നും വെള്ള വസ്ത്രം ശുദ്ധിയാക്കുന്നത് പോലെ എന്റെ ഹൃദയത്തെ പാപത്തിൽ നിന്നും നീ ശുദ്ധിയാക്കേണമേ. പൂർവ്വ പശ്ചിമ ദിക്കുകൾ തമ്മിൽ അകറിയത് പോലെ എന്നെയും എന്റെ പാപങ്ങളേയും നീ അകറേണമേ. അല്ലാഹുവേ, അലസതയിൽ നിന്നും കുറുകൃത്യങ്ങളിൽ നിന്നും കടബാധ്യതകളിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു.”¹

٤٦ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَالْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ (البخاري ٥٩/٧ ، ومسلم ٢٠٧٩/٤)

46. “ അല്ലാഹുവേ, അശക്തത, അലസത, ഭീരുത്വം, വാർദ്ധക്യ പ്രയാസങ്ങൾ, ലുബ്ധത എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു. (അപ്രകാരം തന്നെ) ഖബറിലെ ശിക്ഷയിൽ നിന്നും ജീവിതത്തിലും മരണത്തിലുമുണ്ടാകുന്ന പരീക്ഷണങ്ങളിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു.”²

٤٧ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ وَسَوْءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ (البخاري ١٥٥/٧)

¹ ബുഖാരി 7/161, മുസ്ലിം 4/2074
² ബുഖാരി 7/59, മുസ്ലിം 4/2079

47. “അല്ലാഹുവേ, പരീക്ഷണങ്ങളുടെ ക്ലേശങ്ങളിൽ നിന്നും ദൗർഭാഗ്യത്തിന്റെ ഗർത്തത്തിൽ നിന്നും ചീത്ത വിധിയിൽ നിന്നും ശത്രുക്കളുടെ സന്ദോഷത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു.”¹

٤٨ . اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةٌ أَمْرِي ، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي ، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي . وَأَجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ ، وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ (مسلم ٢٠٨٧/٤)

48. “അല്ലാഹുവേ, എന്റെ മത രംഗം എനിക്ക് നീ നന്നാക്കി തരേണമേ അതാണല്ലോ എന്റെ കാര്യത്തിന്റെ അവലംബം. എന്റെ ദുനിയായിനെ എനിക്ക് നീ നന്നാക്കിത്തരേണമേ അതിലാണല്ലോ എന്റെ ജീവിതം. എന്റെ പരലോകം നീ എനിക്ക് നന്നാക്കിത്തരേണമേ അതിലേക്കാണല്ലോ എന്റെ മടക്കം. എന്റെ ജീവിതം എനിക്ക് എല്ലാവിധ നന്മയിലുമുള്ള വർദ്ധനവും എന്റെ മരണം എല്ലാ വിധ നാശത്തിൽ നിന്നുമുള്ള ആശ്വാസവും ആക്കേണമേ.”²

٤٩ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتَّقْوَى وَالعِفَافَ وَالْغِنَى (مسلم ٢٠٨٧/٤)

¹ ബുഖാരി 7/155
² മുസ്ലിം 4/2084

49. “അല്ലാഹുവേ, സന്മാർഗ്ഗവും, സുകൃഷ്ടതാ ബോധവും, സംശുദ്ധമായ ജീവിതവും, ഐശ്വര്യവും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു.”¹

50. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ اللَّهُمَّ آتْ نَفْسِي تَقْوَاهَا وَرُكَّهَهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ رَكَّاهَا أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَتَّبِعُ ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا (مسلم 4/2088)

50. “അല്ലാഹുവേ, ബലഹീനത, അലസത, ഭീരുത്വം, വാർദ്ധക്യം, ഖബർ ശിക്ഷ എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് അഭയം തേടുന്നു. അല്ലാഹുവേ എന്റെ ഹൃദയത്തിന് നീ സുകൃഷ്ടതാ ബോധം നൽകേണമേ. അതിനെ നീ സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. നീയാണല്ലോ അതിനെ നന്നായി സംസ്കരിക്കുന്നവൻ. നീ തന്നെയാണല്ലോ അതിന്റെ സംരക്ഷകനും യജമാനനും. അല്ലാഹുവേ, ഉപകാരമില്ലാത്ത വിജ്ഞാനത്തിൽ നിന്നും, ഭക്തിയില്ലാത്ത ഹൃദയത്തിൽ നിന്നും, മതിവരാത്ത മനസ്സിൽ നിന്നും, ഉത്തരം ലഭിക്കാത്ത പ്രാർത്ഥനയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു.”²

51. اللَّهُمَّ اهْدِنِي سَدِّدْنِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالسَّدَادَ (مسلم 4/2090)

51. “അല്ലാഹുവേ, നീ എനിക്ക് മാർഗ്ഗദർശനം നൽകി എന്നെ നേർമാർഗ്ഗത്തിലാക്കേണമേ. അല്ലാഹുവേ എനിക്ക്

¹ മുസ്ലിം 4/2084
² മുസ്ലിം 4/2088

നീ മാർഗ്ഗ ദർശനവും നേർമാർഗ്ഗവും നൽകേണമേ”¹

52. اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ وَفَجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ (مسلم 4/2097)

52. “അല്ലാഹുവേ, അനുഗ്രഹങ്ങൾ നീങ്ങിപ്പോകുന്നതിൽ നിന്നും സുഖ സൗഖ്യങ്ങൾ മാറിമറിക്കപ്പെടുന്നതിൽ നിന്നും പെട്ടെന്നുണ്ടാകുന്ന ശിക്ഷകളിൽ നിന്നും നിന്നിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന എല്ലാവിധ കോപത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ ചോദിക്കുന്നു.”²

53. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَمِلْتُ وَمِنْ شَرِّ مَا لَمْ أَعْمَلْ (مسلم 4/2085)

53. “അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചതിലെ നാശത്തിൽ നിന്നും, ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ലാത്തവയിലെ നാശത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു.”³

54. اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالِي ، وَوَلَدِي ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَنِي [وَأَظِلْ حَيَاتِي عَلَى طَاعَتِكَ وَأَحْسِنْ عَمَلِي] وَأَغْفِرْ لِي (البخاري في الأدب المفرد 7/154 وصححه الألباني في سلسلة الصحيحة رقم 1/224)

54. “ അല്ലാഹുവേ, എന്റെ സന്താനങ്ങളിലും സമ്പത്തിലും എനിക്ക് നീ വർദ്ധനവ് നൽകുകയും എനിക്ക് നീ ന

¹ മുസ്ലിം 4/2090
² മുസ്ലിം 4/2097
³ മുസ്ലിം 4/2085

ൽകിയതിൽ അനുഗ്രഹം ചൊരിയുകയും ചെയ്യേണമേ. [നിനക്ക് കീഴ്പ്പെട്ട് ജീവിക്കാൻ എനിക്ക് നീ ദീർഘായുസ്സ് നൽകുകയും എന്റെ കർമ്മങ്ങളെ നീ നന്നാക്കിത്തീർക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.] എനിക്ക് നീ പൊറുത്ത് തരികയും ചെയ്യേണമേ.”¹

55. لا إله إلا الله العظيم الحليم، لا إله إلا الله رب العرش العظيم، لا إله إلا الله رب السموات ورب الأرض ورب العرش الكريم (البخاري 154/7 ومسلم 2092/4)

55. “ഉന്നതനും സഹനശീലനുമായ അല്ലാഹുവല്ലാതെ ഒരു ആരാധ്യനുമില്ല മഹത്തരമായ സിംഹാസനത്തിന്റെ സംരക്ഷകനായ അല്ലാഹുവല്ലാതെ ഒരു ആരാധ്യനുമില്ല. ആകാശങ്ങളുടേയും ഭൂമിയുടേയും ഉന്നതമായ സിംഹാസനത്തിന്റേയും സംരക്ഷകനായ അല്ലാഹുവല്ലാതെ യാതൊരു ആരാധ്യനുമില്ല.”²

56. اللهم رحمتك أرجو فلا تكلني إلى نفسي طرفة عين، وأصلح لي شأني كله، لا إله إلا أنت (أبو داود 324/4 وأحمد 5/42 وحسنه الألباني)

56. “അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ കാരുണ്യത്തെ ഞാൻ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. ഒരു ഇമവെട്ടുന്ന സമയം പോലും എന്റെ കാര്യങ്ങൾ നീ എന്നെമാത്രം ഏൽപ്പിക്കരുതേ. എന്റെ

¹ ബുഖാരി അദബുൽ മുഹ്മിദ് നമ്പർ 653. അൽബാനിയുടെ സിൽസില: സ്വഹീഹ് 2241. [ ] ലുള്ളത് തുർമുദി. അൽബാനി സ്വഹീഹ് തുർമുദി 2/271.
² ബുഖാരി 7/154, മുസ്ലിം 4/2092.

കാര്യങ്ങളും നീ എനിക്ക് നന്നാക്കിത്തരേണമേ. നീയല്ലാതെ ഒരു ആരാധ്യനും ഇല്ല”¹

57. لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين (صحيح الترمذي 168/3)

57. “നീയല്ലാതെ ഒരു ആരാധ്യനുമില്ല. നീ പരിശുദ്ധനാകുന്നു. തീർച്ചയായും ഞാൻ അക്രമകാരികളിൽ പെട്ടുപോയിരിക്കുന്നു.”²

58. اللهم إني عبدك، ابن عبدك، ابن أمك، ناصيتي بيدك، ماض في حكمك، عدل في قضاؤك، أسألك بكل اسم هو لك، سميت به نفسك، أو أنزلته في كتابك، أو علمته أحداً من خلقك، أو استأثرت به في علم الغيب عندك، أن تجعل القرآن ربيع قلبي، ونور صدري، وجلاء حزني، وذهب همي (أحمد 391/1، 453. حاكم 509/1. وصححه الألباني رحمه الله) 528.؛ الجامع 309/6. صحيح الترمذي 171/3. وقد قالت أم سلمة (ر) كان أكثر دعاءه صلى الله عليه وسلم)

58. “അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ നിന്റെ ദാസനും നിന്റെ ദാസന്റെ പുത്രനും നിന്റെ ദാസിയുടെ മകനുമാണ്. എന്റെ മുർശാവ് നിന്റെ കയ്യിലാണ്. നിന്റെ തീരുമാനങ്ങളാണ് എന്നിൽ നടപ്പാകുന്നത്. നിന്റെ വിധികളെല്ലാം എന്നിൽ

¹ അബുദാവൂദ് 4/324, അഹ്മദ് 5/42. അൽബാനി (ഹസൻ) കുററമററതാൻ എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.
² സ്വഹീഹ് തിർമുദി 3/168. യൂനുസ് നബിയുടെ പ്രാർത്ഥന. ഇത് ഉൾപ്പെടുത്തി പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന പ്രാർത്ഥനക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുക തന്നെ ചെയ്യുമെന്ന് മറ്റ് ഹദീസുകളിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്.

നീതി പുറം മാത്രമാണ്. നീ നിനക്ക് പേരായി വെച്ചിട്ടുള്ളതോ, നിന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇറക്കിയിട്ടുള്ളതോ നിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് ആർക്കെങ്കിലും നീ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതോ അതുമല്ലെങ്കിൽ നിന്റെ പക്കൽ നീ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള നിന്റെ അദ്യശ്യജ്ഞാനത്തിലുള്ളതോ ആയ നിന്റെ മുഴുവൻ നാമങ്ങളും മുൻ നിറുത്തി ഞാനിതാ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു: 'ഖുർആനിനെ നീ എന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ വസന്തവും മനസ്സിന്റെ പ്രകാശവും ദുഃഖത്തിന്റെ പരിഹാരവും മനോവ്യഥയെ പോക്കിക്കളയുന്നതും ആക്കിത്തീർക്കേണമേ' എന്ന് ¹

59. اللَّهُمَّ مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا عَلَى طَاعَتِكَ (صحيح الترمذي 171/3 وأحمد 181/4 والحاكم 1/ 525 الجامع 309/6 وقد قالت أم سلمة (ر) كان أكثر دعاءه صلى الله عليه وسلم)

59. “ഹൃദയങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന നാഥാ, ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ നിനക്ക് കീഴ്പ്പെട്ട് ജീവിക്കുന്നതിനായി തിരിച്ചുവിടേണമേ” ²

60. يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ (صحيح الترمذي 171/3 وأحمد 181/4 والحاكم 1/ 525 الجامع 309/6 وقد قالت أم سلمة (ر) كان أكثر دعاءه صلى الله عليه وسلم)

60. “ഹൃദയങ്ങളെ മാറ്റി മറിക്കുന്ന നാഥാ, എന്റെ ഹൃദയത്തെ നീ നിന്റെ മതത്തിൽ ഉറപ്പിച്ചു നിർത്തേണമേ” ¹

¹ അഹ്മദ് 1/391, 452. ഹാകിം 1/509 അൽബാനി(റ) സഹീഹിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതാണ്.
² മുസ്ലിം 4/2045.

61. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ (صحيح الترمذي 180/3 وأحمد 156/1، 157)

61. “അല്ലാഹുവേ ഇഹപരമായ സൗഖ്യത്തെ ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു.” ²

62. اللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ (أحمد 181/4)

62. “അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളുടെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളുടേയും പര്യവസാനം നീ നന്നാക്കേണമേ. ഐഹിക ജീവിതത്തിലെ അപമാനത്തിൽ നിന്നും പരലോക ശിക്ഷയിൽ നിന്നും നീ ഞങ്ങളെ അകറ്റേണമേ” ³

63. رَبِّ أَعِنِّي وَلَا تُعِنِّ عَلَيَّ ، وَأَنْصُرْنِي وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ ، وَامْكُرْ لِي وَلَا تَمْكُرْ عَلَيَّ ، وَأَهْدِنِي وَيَسِّرْ الْهُدَى إِلَيَّ وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ بَغَى عَلَيَّ ، رَبِّ اجْعَلْنِي لَكَ شَكَرًا ، لَكَ ذِكْرًا ، لَكَ رَهَابًا ، لَكَ مَطْوَأًا ، إِلَيْكَ مُخْبِتًا أَوْهَا مُنِيبًا ، رَبِّ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي ، وَأَعِزِّمْ حَوْبَتِي ، وَأَجِبْ دَعْوَتِي ، وَتَبِّتْ حُجَّتِي ، وَأَهْدِ قَلْبِي ، وَسَدِّدْ لِسَانِي ، وَأَسْأَلُ سَخِيمَةَ قَلْبِي (صحيح الترمذي 178/3 أبو داود 83/2)

63. “നാഥാ, നീ എന്റെ സഹായി ആകേണമേ എനിക്കെതിരിലുള്ള സഹായി ആകരുതേ. നീ എന്നെ സഹായിക്കേണമേ എനിക്കെതിരിൽ നീ സഹായിക്കരുതേ. എനി

¹ സഹീഹ് തിർമുദി 3/171. അഹ്മദ് 4/182. ഹാകിം 1/525. ഇത് നബി(സ) കൂടുതലായി പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടായിരുന്ന പ്രാർത്ഥനകളിൽ പെട്ടതാണ് എന്ന് ഉമ്മുസൽമ (റ) പറഞ്ഞതായി വന്നിട്ടുണ്ട്.
² സഹീഹ് തിർമുദി 3/180. അഹ്മദ് 1/186, 187.
³ അഹ്മദ് 4/181

ക്ക് വേണ്ടി നീ തന്ത്രം പ്രയോഗിക്കേണമേ എന്നിങ്ങനെ തിരിൽ നീ തന്ത്രം പ്രയോഗിക്കരുതേ. നീ എന്നെ നേർ മാർഗ്ഗത്തിലാക്കുകയും എന്നിങ്ങനെ മാർഗ്ഗദർശനം എളുപ്പമാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. എന്നോട് അതിക്രമം കാണിച്ചവർക്ക് എതിരിൽ നീ എന്നെ സഹായിക്കേണമേ. നാഥാ, എന്നെ നീ നിനക്ക് അങ്ങേയറ്റം നന്ദി കാണിക്കുകയും, നിന്നെ സ്തുതിക്കുകയും, നിന്നെ ഭയപ്പെടുകയും, നിനക്ക് കീഴ്പ്പെടുകയും, നിന്നിലേക്ക് പശ്ചാത്തപിക്കുകയും, നിന്നിലേക്ക് വേദിച്ച് മടങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നവൻ ആക്കേണമേ. നാഥാ, എന്റെ പശ്ചാത്താപം നീ സ്വീകരിക്കുകയും എന്റെ പാപങ്ങൾ നീ കഴുകിക്കളയുകയും, എന്റെ പ്രാർത്ഥനക്ക് നീ ഉത്തരം നൽകുകയും, എന്റെ തെളിവുകളെ നീ സ്ഥിരപ്പെടുത്തുകയും, എന്റെ ഹൃദയത്തിന് മാർഗ്ഗ ദർശനം നൽകുകയും, എന്റെ നാവിനെ നീ നേരെയാക്കുകയും എന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ പരുഷതയെ നീ നീക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”¹

64. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلْنَا مِنْهُ نَبِيَّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَعَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ (الترمذي 5/37 وان ماجه 2/1264).

64. “അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് (സ) നിന്നോട് ചോദിച്ചതായ ഉത്തമമായ കാര്യങ്ങൾ ഞങ്ങൾ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു. നിന്റെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് (സ) നിന്നോട് മുഹമ്മദ് (സ) നിന്നോട് രക്ഷതേടിയതായ നാ

¹ അബൂദാവൂദ് 2/83. സഹീഹ് തിർമിദി 3/178. അഹ്മദ് 1/519. ഇബ്നുമാജ: 2/1259.

ശത്തെതൊട്ട് ഞങ്ങളും നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു. നിന്നോട് മാത്രമാണ് സഹായമർത്ഥിക്കാനുള്ളത്. നീ മാത്രമാണ് പൂർത്തീകരിക്കുന്നവനും. യാതൊരു ശക്തിയും കഴിവും നിന്നെക്കൊണ്ടല്ലാതെ ഇല്ല.”¹

65. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِي وَمِنْ شَرِّ بَصَرِي ، وَمِنْ شَرِّ لِسَانِي ، وَمِنْ شَرِّ قَلْبِي ، وَمِنْ شَرِّ مَنِّي (أبو داود 92/2 وصحيح الترمذي 3/166 وصحيح النسائي 3/1108)

65. “അല്ലാഹുവേ, എന്റെ കേൾവിയുടേയും കാഴ്ചയുടേയും നാവുനേരെയും ഹൃദയത്തിനേരെയും മരണത്തിനേരെയും നാശത്തെതൊട്ട് ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു.”²

66. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ وَالْجُنُونِ، وَالْجُدَامِ ، وَمِنْ سَيِّئِ الْأَسْقَامِ (أبو داود 93/2 وصحيح الترمذي 3/184 وصحيح النسائي 3/1116)

66. “അല്ലാഹുവേ, പാൺഡ് (ദ്രോൺ), വസൂതി, മറ്റ് മാർകരോഗങ്ങൾ എന്നിവയെത്തൊട്ട് ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു.”³

67. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ وَالْأَعْمَالِ وَالْأَهْوَاءِ (صحيح الترمذي 5/575 و اب حبان والحاكم والطبراني)

¹ തിർമിദി 5/537. ഇബ്നുമാജ: 2/1264.

² അബൂദാവൂദ് 2/92. സഹീഹ് തിർമിദി 3/166. സഹീഹ് നസാഇ 3/1108

³ അബൂദാവൂദ് 2/93. സഹീഹ് തിർമിദി 3/184. സഹീഹ് നസാഇ 3/1116

67. “അല്ലാഹുവേ, സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്നും ഇഹലോകങ്ങളിൽ നിന്നും ഉണ്ടാകുന്ന നിഷിദ്ധങ്ങളിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു.”¹

68. اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي (صحيح الترمذي 170/3)

68. “അല്ലാഹുവേ, തീർച്ചയായും നീ ഒരുദാര്യവാനും പാപങ്ങൾ പൊറുക്കുന്നവനും പാപമോചനം ഇഷ്ടപ്പെടുന്നവനുമല്ലോ; എന്റെ പാപങ്ങൾ നീ പൊറുത്ത് തരേണമേ”²

69. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ ، وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ ، وَحُبَّ الْمَسَاكِينِ ، وَأَنْ تَعْفَرَ لِي ، وَتَرْحَمَنِي . وَإِذَا أَرَدْتَ فِتْنَةً فَوِّقْنِي خَيْرَ مَفْتُونٍ ، وَأَسْأَلُكَ حُبَّكَ ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي إِلَى حُبِّكَ (أحمد 3/5 و الترمذي 369/5)

69. “അല്ലാഹുവേ, നല്ലത് പ്രവർത്തിക്കാനും ചീത്ത കയ്യൊഴിക്കാനും സാധുക്കളെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതിനും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു. എന്റെ പാപങ്ങൾ നീ എനിക്ക് പൊറുത്ത് തരികയും എന്നോട് കരുണ കാണിക്കുകയും, നീ ഒരു ജനതയെ നശിപ്പിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചാൽ നശിപ്പിക്കപ്പെടാത്ത നിലയിൽ നീ എന്നെ മരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. നിന്റെ സ്നേഹവും നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നവരുടെ സ്നേഹവും നിന്റെ സ്നേഹത്തിലേക്ക് എന്നെ അടുപ്പിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളോടുള്ള സ്നേഹവും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു.”¹

¹ സ്വഹീഹ് തിർമിദി 3/184. ഇബ്നു ഹിബ്ബാൻ. ഹാകിം, താബ്റാനി.
² സ്വഹീഹ് തിർമിദി 3/170.

70. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ عَبْدُكَ وَتَبِيُّكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ [مَا اسْتَعَاذَ بِكَ] [مِنْهُ] عَبْدُكَ وَتَبِيُّكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قِضَاءٍ قِضِيَّتَهُ لِي خَيْرًا (صحيح ابن ماجه 327/2 وأحمد 134/6)

70. “അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ അറിയുന്നതും അറിയാത്തതും പെട്ടെന്ന് ഉണ്ടാകുന്നതും താമസിച്ച് ഉണ്ടാകുന്നതുമായ എല്ലാ വിഷയത്തിലുമുള്ള നന്മയെ ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു. അപ്രകാരം ഞാൻ അറിയുന്നതും അറിയാത്തതും പെട്ടെന്ന് ഉണ്ടാകുന്നതും താമസിച്ച് ഉണ്ടാകുന്നതുമായ എല്ലാ വിഷയത്തിലുമുള്ള തിന്മയെത്തൊട്ട് ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ ദാസനും പ്രവാചകനും നിന്നോട് ചോദിച്ചതായ എല്ലാ നന്മയും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുകയും; നിന്റെ ദാസനും പ്രവാചകനും നിന്നോട് രക്ഷ ചോദിച്ചതായ എല്ലാ തിന്മയെത്തൊട്ട് ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവേ ഞാൻ നിന്നോട് സ്വർഗ്ഗവും അതിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന വാക്കുകളും പ്രവർത്തികളും ചോദിക്കുന്നു. ഞാൻ നിന്നോട് നരകത്തെത്തൊട്ടും അതിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന വാക്കുകളിൽ നിന്നും പ്രവൃത്തികളിൽ നിന്നും രക്ഷചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

¹ അഹ്മദ് 5/243. തിർമിദി 5/369.

നീ വിധിക്കുന്നതായ എല്ലാ വിധികളും നീ എന്നിൽ ഗുണ കരമായ നിലയിൽ ആക്കിത്തീർക്കേണമേ”¹

71. اللَّهُمَّ احْفَظْنِي بِالْإِسْلَامِ قَائِمًا ، وَاحْفَظْنِي بِالْإِسْلَامِ قَاعِدًا ، وَاحْفَظْنِي بِالْإِسْلَامِ رَاقِدًا ، وَلَا تُشْمِتْ بِي عَدُوًّا وَلَا حَاسِدًا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ خَزَائِنُهُ بِيَدِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ خَزَائِنُهُ بِيَدِكَ (الحاكم ٥٢٥/١ الأحاديث الصحيحة ٥٤/٤ برقم ١٥٤٠)

71. “അല്ലാഹുവേ, എന്റെ നിറുത്തത്തിലും ഇരുത്തത്തിലും കിടത്തത്തിലും നീ എന്നെ ഇസ്‌ലാമിലായിക്കൊണ്ട് സംരക്ഷിക്കേണമേ. ശത്രുവിനും അസുയാലുവിനും എന്നിലൂടെ സന്തോഷിക്കാൻ ഇടവരുത്തരുതേ. അല്ലാഹുവേ, എല്ലാ വിധ നന്മയും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു അവയുടെ വജനാവുകൾ നിന്റെ പക്കലാണല്ലോ. എല്ലാ വിധ തിന്മയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുകയും ചെയ്യുന്നു അവയുടേയും വജനാവുകൾ നിന്റെ പക്കലാണല്ലോ.”²

72. اللَّهُمَّ اقْسِمِ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا تَحُولُ بِهِ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ، وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ، وَمِنَ الْيَقِينِ مَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَيْنَا مَصَائِبَ الدُّنْيَا، اللَّهُمَّ مَنَعْنَا بِأَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقَوَائِمِنَا مَا أَحْبَبْتَنَا وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَاجْعَلْ ثَارَنَا عَلَيْنَا مِنْ ظَلْمِنَا وَانصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا وَلَا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا وَلَا تَبْلُغْ عَلْمَنَا وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَرْحَمُنَا. (صحيح الترمذي ١٦٨/٣ وصحيح الجامع ٤٠٠/١)

¹ സ്വഹീഹ് ഇബ്നുമാജ: 2/327. അഹ്മദ് 6/134.

² ഹാകിം 1/525. അഹാദീസു സ്വഹീഹ്: 4/54 നമ്പർ 540.

72. “അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളുടേയും നിന്നോട് ധിക്കാരം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്റേയും ഇടയിൽ മറയിടുന്ന നിലക്കും നിനക്ക് കീഴ്പെട്ട് കൊണ്ട് സ്വർഗ്ഗം നേടിയെടുക്കുന്ന വിധത്തിലുമുള്ള ഭക്തിയും ഐഹിക ദുരിതങ്ങളെ ലഘൂകരിക്കാൻ കഴിയും വിധമുള്ള മനസ്സുറപ്പും നീ ഞങ്ങൾക്ക് പ്രദാനം ചെയ്യേണമേ. അല്ലാഹുവേ ഞങ്ങളുടെ കേൾവികൊണ്ടും കാഴ്ചകൊണ്ടും ശക്തികൊണ്ടും ഞങ്ങളുടെ ജീവിത കാലമത്രയും നീ സംതൃപ്തി നൽകുകയും അവയെ ഞങ്ങൾക്ക് അനന്തിരമായി നൽകുകയും; അത് ഞങ്ങളെ ദ്രോഹിച്ചവരോട് ഞങ്ങൾക്കുള്ള പ്രതികാരമാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. ഞങ്ങളെ ദ്രോഹിക്കുന്നവർക്ക് എതിരിൽ നീ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കേണമേ. ഞങ്ങളുടെ മതപരമായ കാര്യത്തിൽ നീ ഞങ്ങൾക്ക് പ്രയാസങ്ങളുണ്ടാക്കരുതേ. ഐഹിക ജീവിതത്തെ നീ ഞങ്ങളുടെ മുഖ്യ വിഷയവും, വിജ്ഞാന സമ്പാദനത്തിന്റെ ലക്ഷ്യവും ആക്കരുതേ. ഞങ്ങളോട് കരുണകാണിക്കാത്തവർക്ക് ഞങ്ങളുടെ മേൽ അധികാരവും നൽകരുതേ.”¹

73. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أُرْدَلِ الْعُمْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ. (البخاري فتح الباري ١٨١/١١)

73. “അല്ലാഹുവേ, ഭീരുത്വത്തിൽ നിന്നും പിശുക്കിൽ നിന്നും ഒന്നിനും കഴിയാത്ത നിലക്കുള്ള വാർദ്ധക്യത്തിലേക്ക് മടക്കപ്പെടുന്നതിൽ നിന്നും, ദുനിയായിലെ പരീക്ഷണങ്ങളിൽ നിന്നും ഖബറിലെ ശിക്ഷയിൽ നിന്നും ഞാൻ നീ

¹ സ്വഹീഹ് തിർമുദി 3/168. സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 1/400.

നോട് രക്ഷതേടുനു.”¹

74. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي ، وَجَهْلِي ، وَأَسْرَافِي فِي أَمْرِي ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجِدِّي ، وَخَطِيئِي وَعَمْدِي ، وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي (البخاري فتح الباري 11/196)

74. “അല്ലാഹുവേ എന്റെ പാപങ്ങളേയും അജ്ഞതയേയും എന്റെ കാര്യങ്ങളിലെ ദുർവ്യയത്തേയും നീ എനിക്ക് മാപ്പാക്കിത്തരേണമേ. എന്നേക്കാളെല്ലാം അവയെപ്പറ്റി അറിയുന്നവനാണല്ലോ നീ. അല്ലാഹുവേ, എന്നിൽ നിന്നും തെറ്റായും വീഴ്ചയായും കാര്യമായും താമാശയായും സംഭവിച്ച എല്ലാം നീ എനിക്ക് പൊറുത്ത് തരേണമേ”²

75. اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا ، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَأَرْحَمَنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (البخاري 1/302 ومسلم 4/278)

75. “അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ എന്നോട് ധാരാളം തെറ്റുകൾ ചെയ്ത വ്യക്തിയാണ്. നീയല്ലാതെപാപങ്ങൾ പൊറുക്കുന്നവനായിട്ട് ഇല്ല. അതുകൊണ്ട് നിന്നിൽ നിന്നുമുള്ള പാപമോചനം നൽകി എനിക്ക് നീ പൊറുത്ത് തരികയും എന്നോട് കരുണ കാണിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”³

¹ ബുഖാരി ഫത്ഹുൽ ബാരി 11/181
² ബുഖാരി ഫത്ഹുൽ ബാരി 11/196
³ ബുഖാരി 1/302. മുസ്ലിം 4/2078

76. اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ ، وَإِلَيْكَ أُنَبْتُ ، وَبِكَ خَاصَمْتُ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُضِلَّنِي . أَنْتَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْجَنُّ وَالْإِنْسُ يَمُوتُونَ (البخاري 1/167 ومسلم 4/208)

76. “അല്ലാഹുവേ, ഞാനിതാ നിനക്ക് കീഴ്പ്പെടുകയും, നിന്നിൽ വിശ്വസിക്കുകയും, നിന്റെ മേൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും, നിന്നിലേക്ക് പശ്ചാത്തപിച്ച് മടങ്ങുകയും നിന്നെ മുൻനിറുത്തി തർക്കിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവേ നീയല്ലാതെ ഒരു ഇലാഹുമില്ല. നിന്റെ പ്രതാപം മുൻനിർത്തി ഞാനിതോ നിന്നോട് രക്ഷതേടുനു: നാഥാ നീ എന്നെ വഴിപിഴപ്പിക്കരുതേ. നീ ഒരിക്കലും മരിക്കാത്ത എന്നെന്നും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവനാണല്ലോ. ജിന്നുകളും മനുഷ്യരും മരിക്കുന്നുവരും”¹

77. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلْبَةِ الدَّيْنِ ، وَغَلْبَةِ العَدُوِّ ، وَشَمَاتَةِ الأَعْدَاءِ (صحيح النسائي 3/113)

77. “അല്ലാഹുവേ, കടത്തിന്റെ ആധിക്യം, ശത്രുക്കളുടെ കടന്നാക്രമണം, ശത്രുക്കൾക്ക് സന്തോഷിക്കാൻ ഇടവരിക എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നിൽ ശരണം തേടുന്നു”²

78. اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ عِنْدَ كِبَرِ سِنِّي ، وَأَنْقِطَاعِ عُمْرِي (الحاكم 1/542 والأحاديث الصحيحة 1539)

¹ ബുഖാരി 7/167. മുസ്ലിം
² സഹീഹ് നസാഇ 3/1113.

78. “അല്ലാഹുവേ എന്റെ വാർദ്ധക്യത്തിലെത്തുകയും ആയുസ്സ് മുറിഞ്ഞുപോകുകയും ചെയ്യുന്ന അവസരത്തിൽ എന്റെ ഉപജീവനം എനിക്ക് വിശാലമക്കേണമേ.”¹

٧٩. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي ، وَوَسِّعْ لِي فِي دَارِي ، وَبَارِكْ فِي رِزْقِي (أحمد ٦٣/٤ ، ٣٧٥/٥ وصحيح الجامع ٣٩٩/١)

79. “അല്ലാഹുവേ, എന്റെ പാപങ്ങൾ നീ എനിക്ക് പൊറുത്ത് തരികയും, വീട് എനിക്ക് വിശാലമാക്കിത്തരികയും, ഉപജീവനത്തിൽ അനുഗ്രഹം ചൊരിയുകയും ചെയ്തു തരേണമേ.”²

٨٠. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ ، فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا إِلَّا أَنْتَ (أخرجه الطبراني و صحيح الجامع ٤٠١/١)

80. “ അല്ലാഹുവേ, നീയല്ലാതെമറ്റൊരും ഉടമപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത നിന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ നിന്നും കാരുണ്യത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു”³

٨١. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ التَّرَدِّيِّ وَالْهَدْمِ ، وَالْغَرَقِ ، وَالْحَرْقِ ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ يَتَخَبَّطَنِي الشَّيْطَانُ عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَمُوتَ فِي سَبِيلِكَ مُدْبِرًا ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَمُوتَ لِدَيْعًا.(أبو داود ٩٢/٢ وصحيح النسائي ١١٢٣/٣)

81. “അല്ലാഹുവേ, ഉയരങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വീഴ്ചമൂലമുണ്ടാകുന്ന മരണം, കെട്ടിടങ്ങൾ തകർന്നുള്ള മരണം, വെ

¹ ഹാകിം 1/542. അഹാദീസുസ്സഹീഹ: നമ്പർ 1539.
² അഹ്മദ് 4/63, 5/357. സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 1/399
³ തബ്റാനി, സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 1/404

ള്ളത്തിൽ മുങ്ങി മരിക്കൽ, എന്നിവയിൽ നിന്നും മരണനേരം പിശാച് പിടികൂടുന്നതിൽ നിന്നും, നിന്റെ മാർഗ്ഗം വിട്ട് പിന്തിരിഞ്ഞവനായി മരണപ്പെടുന്നതിൽ നിന്നും, (സർപ്പങ്ങളുടേയും മറ്റും) കൊത്തുകൊണ്ട് മരണപ്പെടുന്നതിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് അഭയം തേടുന്നു”¹

٨٢. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُوعِ ، فَإِنَّهُ يَنْسُ الضَّجِيجَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخِيَانَةِ ، فَإِنَّهَا يَنْسُ الْبِطَانَةَ (أبو داود ٩٢/٢ وصحيح النسائي ١١١٢/٣)

82. “അല്ലാഹുവേ, ഏറ്റവും മോശപ്പെട്ട പ്രയാസമായ വിശപ്പിൽ നിന്നും മോശപ്പെട്ട പൊള്ളത്തരമായ വഞ്ചനയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് അഭയം തേടുന്നു”²

٨٣. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ ، وَالْكَسَلِ ، وَالْجُبْنِ ، وَالْبُخْلِ ، وَالْهَرَمِ ، وَالْقَسْوَةِ ، وَالْغَفْلَةِ ، وَالْعَيْلَةِ ، وَالذَّلَّةِ ، وَالْمَسْكِنَةِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ ، وَالْكَفْرِ ، وَالْفُسُوقِ ، وَالشَّقَاقِ ، وَالنَّفَاقِ ، وَالسَّمْعَةِ ، وَالرِّيَاءِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الصَّمَمِ ، وَالْبُكْمِ ، وَالْجُنُونِ ، وَالْجُدَامِ ، وَالْبَرَصِ ، وَسَيِّءِ الْأَسْقَامِ (الحاكم والبيهقي وصحيح الجامع ٤٠٦/١)

83. “അല്ലാഹുവേ, അശക്തത, അലസത, ഭീരുത്വം, ലുബ്ധത, വാർദ്ധക്യ പ്രയാസങ്ങൾ, ഹൃദയ പരുഷത, അശ്രദ്ധ, പ്രാരാബ്ധം, നീചത്വം, പതിത്വം എന്നിവയിൽ നിന്നും ദാരിദ്ര്യം, സത്യ നിഷേധം, അധർമ്മം, ഭിന്നിപ്പ്, കാപട്യം, ദുഷ്പ്പേര് ലോകമാന്യത, എന്നിവയിൽനിന്നും ബധിരത,

¹ അബുദാവൂദ് 2/92. സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1123
² അബുദാവൂദ് 2/91. സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1112

സംസാരശക്തിയില്ലായ്മ, ഭ്രാന്ത്, വസൂരി, പാൺഡ്, മറ്റ് മാ രക രോഗങ്ങൾ എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു.”¹

84. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ ، وَالْقِلَّةِ ، وَالذَّلَّةِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ (أبو داود 91/2 وصحيح النسائي 1111/3 وصحيح الجامع 407/1)

84. “അല്ലാഹുവേ, ദാരിദ്ര്യം, ജീവിത പരാധീനത, നിന്ദൃത എന്നിവയിൽ നിന്നും അക്രമത്തിൽ നിന്നും അക്രമിക്കപ്പെടുന്നതിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു”²

85. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَارِ السُّوءِ فِي دَارِ الْمَقَامَةِ ؛ فَإِنَّ دَارَ الْبَادِيَةِ يَتَحَوَّلُ (صحيح النسائي 1118/3 صحيح الجامع 408/1)

85. “അല്ലാഹുവേ, എന്റെ സ്ഥിരതാമസ ഭവനത്തെത്തൊട്ട് ചീത്ത അയൽ പക്കമുണ്ടാകുന്നതിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു; താൽക്കാലിക ഭവനം മാറാനുളളതുമാണല്ലോ”³

86. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَمِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ ، وَمِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ . أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَوْلَاءِ الْأَرْبَعِ (الترمذي 519/5 وصحيح النسائي 1113/3 وصحيح الجامع 410/1)

¹ ഹാകിം, ബൈഹഖി, സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 1/406
² അബൂദാവൂദ് 2/91, സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1111. സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 1/407.
³ സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1118. സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 1/408.

86. “അല്ലാഹുവേ, പ്രയോജനമില്ലാത്ത അറിവ്, മതിവരാത്ത മനസ്സ്, സ്വീകരിക്കപ്പെടാത്ത പ്രാർത്ഥന, ഭക്തിയില്ലാത്ത ഹൃദയം എന്നീ നാല് കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു”¹

87. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ يَوْمِ السُّوءِ ، وَمِنْ نَيْلَةِ السُّوءِ ، وَمِنْ سَاعَةِ السُّوءِ ، وَمِنْ صَاحِبِ السُّوءِ ، وَمِنْ جَارِ السُّوءِ فِي دَارِ الْمَقَامَةِ (أخرجه الطبراني وجامع الصحيح 411/1)

87. “അല്ലാഹുവേ, സ്ഥായിയായ ഭവനത്തെത്തൊട്ട് ചീത്ത അയൽവാസിയെ നിന്നും ചീത്ത കൂട്ടുകാരൻ, ചീത്ത സമയം, ചീത്ത രാത്രി, ചീത്ത പകൽ എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നിൽ അഭയം തേടുന്നു”²

88. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَسْتَجِيرُ بِكَ مِنَ النَّارِ [ثلاث مرات] (صحيح الترمذي 319/2 وصحيح النسائي 1121/3)

88. “അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ നിന്നോട് സ്വർഗ്ഗം ചോദിക്കുകയും നരകത്തെത്തൊട്ട് അഭയം തേടുകയും ചെയ്യുന്നു (ഇത് മൂന്ന് തവണ പ്രാർത്ഥിക്കുക)”³

89. اللَّهُمَّ فَهَّنِي فِي الدِّينِ (البخاري الفتح 4/1497 ومسلم 4/1497)

¹ തുർമുദി 5/519. സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1113. സ്വഹീഹുൽ ജാമിഅ് 10/410
² തബ്റാനി, ജാമിഇ സ്വഹീഹ് 1/411.
³ സ്വഹീഹ് തിർമുദി 2/319, സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1121. ആരെങ്കിലും ഇത് മൂന്ന് തവണ പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ സ്വർഗ്ഗം പറയും അല്ലാഹുവേ അവനെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കൂ എന്നും നരകം അല്ലാഹുവേ അവനെ നരകത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റൂ എന്നും പറയുന്നതാണ് എന്ന് നസാഇ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

89. “അല്ലാഹുവേ നീ എന്നെ മതകാര്യത്തിൽ ജ്ഞാനിയാക്കേണമേ”¹

90. . 90 . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ (أحمد 4/304 وصحيح الترغيب والترهيب للألباني 1/19)

90. “അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു നിന്നിൽ പക്ഷേ ചേർക്കുന്നതിനെ തൊട്ടു നിന്നോട് രക്ഷ തേടുകയും അറിയാതെ നിന്നിൽ പക്ഷേ ചേർക്കുന്നതിനെ തൊട്ടു നിന്നോട് പാപമോചനം തേടുകയും ചെയ്യുന്നു”²

91. . 91 . اللَّهُمَّ انْفَعِنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي ، وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي ، وَزِدْنِي عِلْمًا (صحيح ابن ماجه 4/17)

91. “അല്ലാഹുവേ, എനിക്ക് നീ പഠിപ്പിച്ചു തന്നത് പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണമേ. ഉപകാരമുള്ളത് എനിക്ക് പഠിപ്പിച്ചു തരേണമേ. എനിക്ക് നീ വിജ്ഞാനം വർദ്ധിപ്പിച്ചു തരികയും ചെയ്യേണമേ”³

92. . 92 . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَرِزْقًا طَيِّبًا ، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا (صحيح ابن ماجه 1/152)

92. “അല്ലാഹുവേ, ഉപകാരപ്രദമായ അറിവും, വിശിഷ്ടമായ ഭക്ഷണവും സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്ന കർമ്മവും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു”⁴

¹ ഫത്ഹുൽ ബാരി 1/44. മുസ്ലിം 4/1797. ഇതേ പ്രാർത്ഥന നബ(സ) ഇബ്നു അബ്ബാസ് (റ) വിന് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചതാണ്.

² അഹ്മദ് 4/403. അൽബാനിയുടെ സാഹിഹ് തർഗീബ് വത്തർഹീബ് 1/19

³ സാഹിഹ് ഇബ്നുമാജ: 1/47

⁴ സാഹിഹ് ഇബ്നുമാജ: 1/152

93. . 93 . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (أحمد 4/338 صحيح النسائي 1/279)

93. “അല്ലാഹുവേ, ഏകനും ഒരുവനും പരാശ്രയമില്ലാത്തവനും ജനിക്കുകയോ ജനിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവനും, തുല്യനായി ആരും തന്നെ ഇല്ലാത്തവനുമായ അല്ലാഹുവേ, നീ എന്റെ പാപങ്ങൾ പൊറുത്ത് തരേണമേ. തീർച്ചയായും നീ ഔദാര്യവാനും പാപങ്ങൾ പൊറുക്കുന്നവനുമാണല്ലോ”¹

94. . 94 . اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، الْمَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ ، إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ (أبو داود 80/2 وابن ماجه 2/1268 صحيح النسائي 1/279)

94. “അല്ലാഹുവേ, ഏകനും പങ്കാരില്ലാത്തവനും നീയല്ലാതെ യാതൊരു ആരാധ്യനുമില്ലാത്ത ഔദാര്യവാനും സ്തുത്യർഹനുമായ, ആകാശഭൂമികളെ മാതൃകയില്ലാതെ സൃഷ്ടിച്ച മഹത്വവും മാന്യതയുമുടയവനായ എന്നെന്നും ജീവിക്കുന്ന എല്ലാറ്റിനേയും നിയന്ത്രിക്കുന്നവനായ നാഥാ, ഞാൻ നിന്നോട് സ്വർഗ്ഗം ചോദിക്കുകയും നരകത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷ ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.”²

¹ അഹ്മദ് 4/338. സാഹിഹ് നസാഇ 1/279

² അബുദാവൂദ് 2/80. ഇബ്നുമാജ: 2/1268, സാഹിഹ് നസാഇ 1/279.

95. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، الْأَحَدُ ، الصَّمَدُ ، الَّذِي لَمْ يَلِدْ ، وَلَمْ يُولَدْ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (أبو داود 79/2 وابن ماجه 1267/2 صحيح الترمذي 3/168)

95. “അല്ലാഹുവേ, ഏകനും പരാശ്രയമില്ലാത്തവനും ജനിക്കുകയോ ജനിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവനും തുല്യനായി ആരും തന്നെ ഇല്ലാത്തവനുമായ അല്ലാഹുവേ, നീയല്ലാതെ ഒരു ആരാധ്യനുമില്ലെന്ന് ഞാൻ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുകയും നിന്നോട് ഞാൻ (എന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ) ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.”¹

96. رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُورُ (أبو داود صحيح الترمذي 3/153 وحيح ابن ماجه 2/321)

96. “നാഥാ, നീ എനിക്ക് പൊറുത്ത് തരികയും എന്റെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. തീർച്ചയായും പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും പൊറുക്കുന്നവനുമാണ്”²

97. اللَّهُمَّ بَعِّمِكَ الْغَيْبَ ، وَقَدَّرْتَكَ عَلَى الْخَلْقِ ، أَحْيَيْتَنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّيْتَنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتِكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَفْقَدُ ،

¹ അബുദാവൂദ് 2/79. ഇബ്നുമാജ: 2/1267, സഹീഹ് തുർമുദി 3/163.

² അബുദാവൂദ്. സഹീഹ് തുർമുദി 3/153, സഹീഹ് ഇബ്നുമാജ: 3/1353

وَأَسْأَلُكَ قَرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ ، اللَّهُمَّ زَيْنًا بَزِينَةَ الْإِيمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ (أحمد 4/364 وصحيح النسائي 280,281/1)

97. “അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ അദ്യശ്യ ജ്ഞാനവും സൃഷ്ടിക്കളുടെ മേലുള്ള നിന്റെ കഴിവും മുൻ നിർത്തി ഞാനിതാ ചോദിക്കുന്നു: ജീവിതം എനിക്ക് ഉത്തമമായി നീ അറിയുന്നിടത്തോളം നീ എന്നെ ജീവിപ്പിക്കുകയും മരണമാണ് എനിക്ക് ഉത്തമമായി അറിയുന്നതെങ്കിൽ നീ എന്നെ മരിക്കിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. അല്ലാഹുവേ, രഹസ്യ ജീവിതത്തിലും പരസ്യ ജീവിതത്തിലും ഭക്തിയും, തൃപ്തിയിലും കോപത്തിലും സത്യവും, ഐശ്വര്യത്തിലും ദാരിദ്ര്യത്തിലും മിതത്വവും ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു. നാഥാ, തീർന്നുപോകാത്ത സുഖങ്ങളും അററുപോകാത്ത കൺകുളിർമ്മയും, വിധിയിൽ സംതൃപ്തിയും, മരണശേഷം ജീവിത കുളിർമ്മയും നിന്റെ മുഖം ദർശിക്കാനുള്ള മോഹവും പിഴപ്പിക്കപ്പെടുന്ന പരീക്ഷണവും പ്രയാസപ്പെടുന്ന വിഷമവും കൂടാതെ അത് കാണുന്നതിൽ ആനന്ദവും നീ എനിക്ക് നൽകേണമേ. അല്ലാഹുവേ ഇഹമാനിക സൗന്ദര്യം കൊണ്ട് നീ എന്നെ ഭംഗിയാക്കുകയും സച്ഛാരിതരിൽ നീ എന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണമേ.”¹

¹ അഹ്മദ് 4/364. സഹീഹ് നസായ്: 1/280,281

98. اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّكَ ، وَحُبَّ مَنْ يَنْفَعُنِي حُبَّهُ عِنْدَكَ ، اللَّهُمَّ مَا رَزَقْتَنِي مِمَّا أَحَبُّ فَأَجْعَلْهُ قُوَّةً لِي فِيمَا تُحِبُّ ، اللَّهُمَّ مَا زَوَيْتَ عَنِّي مِمَّا أَحَبُّ فَأَجْعَلْهُ فَرَاغًا لِي فِيمَا تُحِبُّ (الترمذي 5/23)

98. “അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ സ്നേഹവും നിന്റെയടുക്കൽ ഉപകരിക്കുന്നവരുടെ സ്നേഹവും എനിക്ക് നീ നൽകേണമേ. അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നവയിൽ നീ എനിക്ക് നൽകിയത് നിന്റെ ഇഷ്ടം നേടുവാൻ പ്രചോദന പ്രദമാക്കേണമേ. അല്ലാഹുവേ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നവയിൽ നീ എനിക്ക് തടഞ്ഞുവെച്ചത് നിന്റെ ഇഷ്ടം നേടാനുള്ള ഒരു വിടവ് ആക്കേണമേ.”¹

99. اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي مِنَ الدُّنُوبِ وَالْخَطَايَا ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْهَا كَمَا يَنْقَى التُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ ، اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي بِالتَّلَجِّ وَالتَّبَرُّدِ وَالمَاءِ البَارِدِ (الترمذي 5/105 وصحيح النسائي 1/86)

99. “അല്ലാഹുവേ, എന്റെ തെറ്റുകളുടെ നിന്ന് നീ എന്നെ പരിശുദ്ധമാക്കുകയും വെള്ള വസ്ത്രം അഴുകിൽ നിന്ന് ശുദ്ധിയാക്കുകയും പ്രകാരം അവയിൽ നിന്ന് എന്നെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും, തണുത്ത വെള്ളം മുഞ്ഞ് ഐസ് എന്നിവകൊണ്ട് എന്നെ ശുദ്ധമാക്കേണമേ”²

100. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ البُخْلِ، وَالجُبْنِ، وَسَوْءِ العَمْرِ، وَفِتْنَةِ الصَّدْرِ وَعَذَابِ القَبْرِ. (أبو داود 9/2 والنسائي 8/255)

¹ തിർമുദി 5/523
² തിർമിദി 5/515. സ്വഹീഹ് നസാഇ 1/86.

100. “അല്ലാഹുവേ, ലുബ്ധത, ഭീരുത്വം, ആയുസ്സിലെ പരാധീനത, നേതൃത്വ പരീക്ഷണം, വെബറിലെ ശിക്ഷ എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുന്നു.”¹

101. اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَإِسْرَافِيلَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ حَرِّ النَّارِ وَمِنْ عَذَابِ القَبْرِ (صحيح النسائي 3/1221)

101. “ഇസ്റാഫീലിനേയും മീകായീലിനേയും ജിബ്രീലിനേയും രക്ഷിതാവായ അല്ലാഹുവേ നരക ചൂടിൽ നിന്നും വെബറിലെ ശിക്ഷയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുന്നു.”²

102. اللَّهُمَّ أَلْهَمْنِي رُشْدِي ، وَأَعِدْنِي مِنْ شَرِّ نَفْسِي (أحمد 4/444 والترمذي 5/19)

102. “അല്ലാഹുവേ, നീ എനിക്ക് വിവേകം തോന്നിപ്പിക്കുക എന്റെമനസ്സിന്റെ ദുഷ്ടങ്ങളിൽ നിന്നും എന്തെങ്കിലും അകറ്റുകയും ചെയ്യേണമേ”³

103. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ (صحيح ابن ماجه 2/327)

103. “അല്ലാഹുവേ, ഉപകാരപ്രദമായ അറിവ് ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുകയും ഉപകാരപ്രദമല്ലാത്ത അറിവിനെ തെറ്റാട്ട് ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുകയും ചെയ്യുന്നു”⁴

¹ നസാഇ: 8/255.
² ഗമഹീഹ് നസാഇ: 3/1121
³ അഹ്മദ് 4/444. തിർമിദി 5/519
⁴ സ്വഹീഹ് ഇബ്നുമാജ: 2/327

١٠٤ . اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى ، وَمَنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ . اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ ، اقض عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ . (مسلم ٢٠٨٤/٤)

104. “മഹത്തായ സിംഹാസനത്തിന്റെയും ഏഴ് ആകാശങ്ങളുടേയും അധിപനായ അല്ലാഹുവേ, ഫുർഖാനും (ഖുർആൻ) തൗറാത്തും ഇൻജീലും ഇറക്കിയവനും വിത്തുകളേയും ധാന്യങ്ങളേയും മുളപ്പിക്കുന്നവനും ഞങ്ങളുടേയും മറെറല്ലാ വസ്തുക്കളുടേയും രക്ഷിതാവുമായ അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ അധീനതയിലുള്ളതായ എല്ലാ വസ്തുക്കളുടേയും നാശത്തിൽ നിന്ന് ഞാൻ നിന്നോട് ശരണം തേടുന്നു. അല്ലാഹുവേ നീയാണ് എല്ലാറ്റിലും ആദ്യമായിട്ടുള്ളവൻ നിനക്ക് മുൻ യാതൊന്നുമില്ല. നീയാണ് അന്തിമൻ നിനക്ക് ശേഷം യാതൊന്നും ഇല്ല. നീയാണ് പ്രത്യക്ഷമായവൻ നിനക്ക് മുകളിൽ യാതൊന്നുമില്ല. നീയാണ് പരോക്ഷമായവൻ നിന്നെ കൂടാതെയും യാതൊന്നുമില്ല. ഞങ്ങളുടെ കടബാധ്യതകൾ നീ വീട്ടുകയും ദാരിദ്ര്യത്തിൽ നിന്നും ഞങ്ങളെ ധന്യരാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.”¹

١٠٥ . اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِنَا ، وَأَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا ، وَاهْدِنَا سُبُلَ السَّلَامِ ، وَنَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ، وَجَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ، وَبَارِكْ لَنَا فِي أَسْمَاعِنَا ، وَأَبْصَارِنَا ، وَقُلُوبِنَا ،

¹ മുസ്ലിം 4/2084

وَأَزْوَاجِنَا ، وَدَرِيَّاتِنَا ، وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ، وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ لِنِعْمِكَ مَتْنِينَ بِهَا عَلَيْكَ قَابِلِينَ لَهَا وَأَتْمِمْهَا عَلَيْنَا (الحاكم على شرط مسلم والذهبي ٢٦٥/١)

105. “അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ നീ രഞ്ജിപ്പിലാക്കുകയും ഞങ്ങളുടെ കാര്യങ്ങളെ നീ നന്നാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. ഞങ്ങളെ രക്ഷാമാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് നയിക്കേണമേ. അന്ധകാരങ്ങളിൽ നിന്നും ഞങ്ങളെ പ്രകാശത്തിലേക്ക് രക്ഷപ്പെടുത്തുകയും, പ്രത്യക്ഷമായതും പരോക്ഷമായതുമായ നീചക്രങ്ങളിൽ നിന്നും ഞങ്ങളെ അകറ്റുകയും, ഞങ്ങളുടെ കേൾവിയിലും കാഴ്ചയിലും, ഹൃദയങ്ങളിലും, ഇണകളിലും, സന്താനങ്ങളിലും നീ അനുഗ്രഹം ചെയ്യുകയും ചെയ്യേണമേ. നീ ഞങ്ങൾക്ക് പൊറുത്ത് തരേണമേ തീർച്ചയായും നീ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും കാരുണ്യവാനുമാണ്. ഞങ്ങളെ നീ നിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്ക് നന്ദികാണിക്കുന്നവരും അതു മുഖേനെ നിന്നെ പുകഴ്ത്തുന്നവരും ആക്കേണമേ. ഞങ്ങളെ നീ അവയിലേക്ക് ധൃതികൂട്ടുകയും അവയെ നീ ഞങ്ങൾക്ക് പൂർത്തീകരിച്ചു തരികയും ചെയ്യേണമേ.”¹

١٠٦ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلْبَةِ الدَّيْنِ ، وَغَلْبَةِ العَدُوِّ ، وَشَمَاتَةِ الأَعْدَاءِ (صحيح النسائي ١١١٣/٣)

106. “അല്ലാഹുവേ, കടത്തിന്റെ ആധിക്യം, ശത്രുക്കളുടെ കടന്നാക്രമണം, ശത്രുക്കൾക്ക് സന്തോഷിക്കാൻ ഇടവരി

¹ ഹാകിം മുസ്ലിമിൻറെ ശർഹേനാസുകൂടി. ഫഹബി 1/256.

ക എന്നിവയിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നിൽ ശരണം തേടുന്നു”¹

107. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَاهْدِنِي ، وَارْزُقْنِي ، وَعَافِنِي ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ضَيْقِ الْمَقَامِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (صحيح النسائي 1/356 وصحيح ابن ماجه 1/226)

107. “അല്ലാഹുവേ നീ എനിക്ക് പൊറുത്ത് തരികയും, നേർ മാർഗ്ഗത്തിലാക്കുകയും, ഉപജീവനം നൽകുകയും, സൗഖ്യം നൽകുകയും ചെയ്യേണമേ. അന്ത്യനാളിലെ ഞെരുക്കങ്ങളിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുകയും ചെയ്യുന്നു”²

108. اللَّهُمَّ مَنِّعِي بِسْمَعِي ، وَبَصْرِي ، وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَ مِنِّي ، وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ يَظْلِمُنِي ، وَخَذَّ مِنْهُ بِنَارِي (صحيح الترمذي 1/188)

108. “ അല്ലാഹുവേ, എന്റെ കേൾവിയിലും കാഴ്ചയിലും നീ എനിക്ക് അനന്ദം പകരുകയും അതിനെ നീ എനിക്ക് അനന്തിരമാക്കിത്തീർക്കുകയും; എന്നെ അക്രമിക്കുന്നവർക്ക് എതിരിൽ നീ എന്നെ സഹായിക്കുകയും അവരോട് നീ പ്രതികാരമെടുക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”³

109. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَيْشَةً نَقِيَّةً ، وَمَيِّتَةً سَوِيَّةً ، وَمَرَدًّا غَيْرَ مُخْزٍ وَلَا فَاضِحٍ (مسند البزار 2/244 والطبراني مجمع الزوائد 1/179)

¹ സ്വഹീഹ് നസാഇ 3/1113.

² സ്വഹീഹ് നസാഇ: 1/356. സ്വഹീഹ് ഇബ്നുമാജ: 1/226

³ സ്വഹീഹ് തുർമുദി 3/188.

109. “അല്ലാഹുവേ, പരിശുദ്ധമായ ജീവിതവും പ്രയാസ രഹിതമായ മരണവും, അപമാനവും നിന്ദയുമില്ലാത്ത നിലയിലുള്ള മടക്കവും (ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പും) ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു”¹

110. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ ، اللَّهُمَّ لَا قَابِضَ بِمَا بَسَطْتَ ، وَلَا بَاسِطَ لِمَا قَبَضْتَ ، وَلَا هَادِيَ لِمَنْ أَضَلَلْتَ وَلَا مُضِلَّ لِمَنْ هَدَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَ ، وَلَا مُقَرَّبَ لِمَا بَاعَدْتَ ، وَلَا مُبَاعِدَ لِمَا قَرَّبْتَ ، اللَّهُمَّ ابْسُطْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَفَضْلِكَ وَرِزْقِكَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ النَّعِيمَ الْمَقِيمَ الَّذِي يَحُولُ وَلَا يَزُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ النَّعِيمَ **يوم العيلة** والأمن يوم الخوف اللهم عانذا بك من سوء ما أعطيتنا وشر ما منعت منا اللهم حبيب إلينا الإيمان وزينه في قلوبنا وكره إلينا الكفر والفسوق والعصيان واجعلنا من الراشدين اللهم توفنا مسلمين وأحينا مسلمين وألحقنا بالصالحين غير خزايا ولا مفتونين اللهم قاتل الكفرة الذين يصدون عن سبيلك ويكذبون رسلك واجعل عليهم رجزك وعذابك اللهم قاتل الكفرة الذين أتوا الكتاب إله الحق (أحمد 3/244 وصحيح الأدب المفرد للبخاري برقم 538)

110 “അല്ലാഹുവേ, നിനക്കാണ് സ്തുതി മുഴുവനും. നീ നീട്ടിയത് ചുരുക്കുവാനോ നീ പിടിച്ചുവെച്ചത് നൽകുവാനോ, നീ പിഴവിലാക്കിയവനെ നേർമാർഗ്ഗത്തിലാക്കുവാനോ നീ നേർമാറ്റത്തിലാക്കിയവനെ പിഴവിലാക്കുവാനോ, നീ തടഞ്ഞത് നൽകുവാനോ നൽകിയത് തടയുവാനോ, നീ അകറിയത് അടുപ്പിക്കുവാനോ അടുപ്പിച്ചതിനെ അകറുവാനോ, ആരുമില്ല. അല്ലാഹുവേ, നിന്നിൽ നിന്നുള്ള ഉ

¹ മുസ്നദ് ബസ്റ്റാർ 2/442. മജ്മഉ സ്സവാഇദ് തഖ്റാതി 10/179

പജീവനവും, ഔദാര്യവും, കാരൂണ്യവും, അനുഗ്രഹവും നീ ഞങ്ങൾക്ക് ചൊരിഞ്ഞു തരേണമേ. അല്ലാഹുവേ, നീ അടിപ്പോവുകയോ മറയിടുകയോ ചെയ്യാത്തതായ അനുഗ്രഹത്തെ ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവേ, ദാരിദ്ര്യ നാളിൽ അനുഗ്രഹവും, ഭയത്തിന്റെ നാളിൽ നിർഭയത്വവും, ഞാൻ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവേ, നീ നൽകിയതിലും തടഞ്ഞതിലുമുള്ള നാശത്തെ തൊട്ട് ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷ തേടുന്നു. അല്ലാഹുവേ, വിശ്വാസത്തെ നീ ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിന് അലങ്കാരമാക്കുകയും അതിനെ നീ ഞങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടതാക്കുകയും, കൂഫ് റിനേയും ധിക്കാരത്തെയും ഞങ്ങൾക്ക് വെറുപ്പുള്ളതാക്കുകയും, ഞങ്ങളെ മാർഗ്ഗദർശനം സിദ്ധിച്ചവരിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും, മുസ്ലിംകളായി മരിപ്പിക്കുകയും, മുസ്ലിംകളായി ജീവിപ്പിക്കുകയും, അപമാനവും പരീക്ഷണങ്ങളുമില്ലാതെ സജ്ജനങ്ങളോടൊപ്പം ഒരുമിച്ചു കൂട്ടുകയും ചെയ്യേണമേ. അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തടസ്സം നിൽക്കുകയും നിന്റെ ദൂതന്മാരെ കളവാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന നിഷേധികളെ നീ നശിപ്പിക്കുകയും അവരുടെ മേൽ നിന്നിൽ നിന്നുള്ള നാശവും ശിക്ഷയും ഇറക്കേണമേ. സത്യവാനായ അല്ലാഹുവേ ഗ്രന്ഥം നൽകപ്പെട്ടവരിൽ നിന്നുമുള്ള അവിശ്വാസികളേയും നീ നശിപ്പിക്കേണമേ. നാഥാ ഞങ്ങളുടെ പ്രാർത്ഥന നീ സ്വീകരിക്കേണമേ”¹

111. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَاهْدِنِي ، وَعَافِنِي ، وَارْزُقْنِي ..... { وَاجْبُرْنِي وَارْفَعْنِي } (مسلم 4 / 2072 وصحيح الترمذي 90 / 1 وصحيح ابن ماجه 1 / 148)

¹ അഹ്മദ് 3/423. സഹീഹ് അദബുൽ മുഹ്മദ് നമ്പർ 538

111 . “അല്ലാഹുവേ, എനിക്ക് നീ പൊറുത്ത് തരികയും, കരുണ ചൊരികയും, മാർഗ്ഗ ദർശനം നൽകുകയും, സുഖം നൽകുകയും ഉപജീവനം നൽകുകയും { എന്റെ ന്യൂനതകൾ പരിഹരിക്കുകയും പദവി ഉയർത്തുകയും } ചെയ്യേണമേ.”¹

112. اللَّهُمَّ أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خَلْقِي (أحمد 6 / 68 وصححه الألباني في إرواء الغليل 1 / 155 برقم 74)

112. “എന്റെ സൃഷ്ടിപ്പ് നന്നാക്കിയ അല്ലാഹുവേ, എന്റെ സ്വഭാവവും നീ നന്നാക്കേണമേ”²

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

¹ മുസ്ലിം 4/2072, 2073. ബ്രഹ്മദേവിലുള്ള ഭാഗം സഹീഹ് തിർമുദി 1/90 സഹീഹ് ഇബ്നുമാജ: 1/148.
² അഹ്മദ് 6/68. അൽബാനി ഇർവാഉൽ ഗലീലിൽ സഹീഹായി രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു 1/155 നമ്പർ 74.

ഹിജ്ജും ഉറയും

ഇസ്‌ലാം കാര്യങ്ങളിൽ അതിപ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന ആരായ നയാണ് ഹജ്ജ്. ഹജ്ജുംഉറയും കഴിവുള്ളവർക്ക് ജീവിതത്തിലൊരിക്കൽ നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക: “ആ മന്ദിരത്തിൽ എത്തിച്ചേരാൻ കഴിവുള്ളവർ അതിലേക്ക് ഹജ്ജ് ഉദ്ദേശിച്ച് തീർത്ഥാടനം നടത്തൽ മനുഷ്യർക്ക് അല്ലാഹുവോടുള്ള നിർബന്ധ ബാധ്യതയാകുന്നു.”¹

പ്രവാചകൻ(സ) പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ ഹജ്ജിനായി ധൂതി കാണിക്കണം കാരണം നിങ്ങൾക്കുവല്ല പ്രതിബന്ധങ്ങളും വന്നു ചേരുമോ എന്നുനിങ്ങൾക്കറിയുകയില്ല.”²

“ഒരു ഉറനിർവ്വഹിച്ച് പിന്നീട് ഒരിക്കൽകൂടി നിർവ്വഹിക്കുന്നു വെങ്കിൽ അത് അവക്കിടയിലെ പാപങ്ങൾക്കുള്ള പരിഹാരമാണ്. പുണ്യകരമായ ഹജ്ജിന് സ്വർഗ്ഗമല്ലാതെ പ്രതിഫലവുമില്ല.”³

(ഒരേയാത്രയിൽ ഒന്നിൽകൂടുതൽ ഉറ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനു നബി(സ)യുടെ മാതൃകയില്ല).

എന്നാലിന്ന്, ഇത്രയും പ്രാധാന്യമുള്ള ഹജ്ജും ഉറയും നിർവ്വഹിക്കുന്നവരിൽ പലരും ഹജ്ജിന്റേയും ഉറയുടേയും ശരിയായരൂപം പഠിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ല. പഠിക്കുന്ന പലരുമാകട്ടെ ശരിയായ പ്രമാണങ്ങളിൽ നിന്നല്ലാതെ പലരും എഴുതിയുണ്ടാക്കിയ കൃതികളെ അവ

¹ അക്വലു ഇഹാബൻ 97

² അഹ്മദ്

³ ബുഖാരി

ലംബിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നതും വേദനാജനകമായ കാര്യമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഹജ്ജിന്റേയും ഉറയുടേയും രൂപം നബിചര്യയിലൂടെ വിവരിക്കലാണീ കൃതിയുടെ ലക്ഷ്യം. ഹജ്ജിന്റെ ഓരോകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോഴും നബി(സ) പ്രത്യേകം എടുത്തു പറഞ്ഞ ഒരു വാചകം ഇപ്രകാരം ഹദീസുഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ (നിങ്ങൾ കർമ്മങ്ങൾ എന്നിൽനിന്നു സ്വീകരിക്കുക). അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഹജ്ജുകർമ്മങ്ങൾ പ്രത്യേകിച്ചും നാം നബിചര്യയിലൂടെ പഠിക്കൽ അനിവാര്യമാണ്. കാരണം മിക്കപ്പോഴും ഒരാളുടെ ജീവിതത്തിൽ ഒരിക്കൽ മാത്രം നിർവ്വഹിക്കാൻ അവസരം ലഭിക്കുന്ന കർമ്മമായതുകൊണ്ട് അത് കുററമററതാകണം. അതിനുള്ള ശ്രമമാണ് ഇതിലൂടെ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്. പരമാവധി ലളിതവും വ്യക്തവുമാക്കിത്തീർക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു ഇതിലൂടെ ജനങ്ങൾക്ക് നേർമാർഗ്ഗം പ്രാപിക്കാൻ സഹായിക്കട്ടെ. (ആമീൻ)

ഹജ്ജും ഉറയുമുദ്ദേശിക്കുന്നവർ പാപമുക്തരായി ഭക്തിയുള്ളവരായിത്തീരുക എന്നതായിരിക്കണം ഒന്നാമതായുള്ള തയ്യാറെടുപ്പ്. ഖുർആൻ പറയുന്നു: “നിങ്ങൾ യാത്രക്കുവേണ്ട വിഭവങ്ങൾ ഒരുക്കിപ്പോവുക, എന്നാൽ യാത്രാവിഭവങ്ങളിൽ ഏറെ വും ഉത്തമം തഖ്വ (സൂക്ഷ്മത) യാകുന്നു.”¹ അതുപോലെത്തന്നെ അനുവദനീയമായ സമ്പാദ്യമായിരിക്കണം ഉപയോഗിക്കേണ്ടത്. മററുള്ളവരുമായുള്ള ഇടപാടുകൾ പരമാവധി പൂർത്തീകരിക്കുകയോ

¹ ബഖറ 197

കഴിയാത്തവ മറുവളവരെ ഏൽപ്പിച്ചു അംഗീകരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. കാരണം മറുവളവരോടുള്ള ഇടപാടുകൾ തീർത്തവരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ മാത്രമേ അല്ലാഹു പരിഗണിക്കുകയുള്ളൂ. അതുപോലെ നല്ല കൂട്ടുകാരോടൊത്ത് മാത്രം യാത്രക്കൊരുങ്ങുക; എന്നിവയെല്ലാം യാത്രയുടെ മുന്നൊരുക്കമായി ചെയ്തിരിക്കേണ്ടതാണ്.

യാത്ര പുറപ്പെട്ടതുമുതൽ തിരിച്ചെത്തുന്നതുവരെ താൻ മഹത്തായ ഒരു ആരാധനയിലാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കുകയും അധർമ്മങ്ങളുമില്ലാതെ ഹജ്ജുനിർവ്വഹിക്കുന്നവർ തന്റെ മാതാവ് തന്നെപ്രസവിച്ച ദിവസത്തേതുപോലെ പരിശുദ്ധിയോടു കൂടിയായിരിക്കും മടങ്ങിയെത്തുക, എന്ന നബിവാചനത്തിന്റെ പൊരുൾ മനസ്സിലാക്കി, മേൽപറഞ്ഞ പ്രതിഫലം നേടിയെടുക്കാനായിരിക്കണം തുടർന്നുള്ള ശ്രമങ്ങളെല്ലാം.

റൂക്നുകളും വാജിബാത്തുകളും

ഇഹയുടെ റൂക്നുകൾ: ഇഹ്റാം, തവാഹ്, സഅ്യാ എന്നിവയാണ്.

ഹജ്ജിബിൻ റൂക്നുകൾ: ഇഹ്റാം, അറഫയിൽ നിൽക്കൽ, തവാഹുൽ ഇഹാദത്ത്, സ്വഹാമർവക്കിസയിലെ സഅ്യാ എന്നിവയാണ്.

റൂക്നുകളിൽ ഏതെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെട്ടാൽ പ്രസ്തുത കർമ്മം നിഷ്ഫലമാണ്. പ്രായശ്ചിത്തം കൊണ്ടും പരിഹരിക്കപ്പെടുന്നതല്ല.

ഇഹയുടെ വാജിബാത്തുകൾ: മീഖാത്തിൽവെച്ച് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കൽ, മുടിയെടുക്കൽ എന്നിവയാണ്.

ഹജ്ജിബിൻ വാജിബാത്തുകൾ: മീഖാത്തിൽവെച്ച് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കൽ, സൂര്യാസ്തമയംവരെ അറഫയിൽ നിൽക്കൽ മുസ്ദലിഫയിൽ രാത്രിതാമസിക്കൽ, ദുൽഹജ്ജ് പത്തിന് ജറത്തുൽ അഖബയിലും അയ്യാമുത്തശ്ശീഖിന്റെ ദിവസങ്ങളിൽ മൂന്ന് ജറകളിലും കല്ലെറിയൽ, ദുൽഹജ്ജ് പതിനൊന്ന്, പന്ത്രണ്ട്, പതിമൂന്ന് രാവുകളിൽ മിനായിൽ താമസിക്കൽ, മുടിയെടുക്കൽ, തവാഹുൽ വിദാഅ് (വിടവാങ്ങൽ തവാഹ്) നിർവ്വഹിക്കൽ എന്നിവയാണ്.

വാജിബുകളിൽ ഏതെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെട്ടാൽ പ്രായശ്ചിത്തമായി മുഗബലി നടത്തുന്നത് കൊണ്ട് പരിഹരിക്കപ്പെടും.

ഇഹ്റാമിനു ശേഷം നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങൾ:

നഖം മുറിക്കൽ, തലയിൽനിന്നോ ശരീരത്തിന്റെ മറ്റ് ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നോ മുടി നീക്കംചെയ്യൽ, സുഗന്ധം ഉപയോഗിക്കൽ, വേട്ടയാടൽ, വിവാഹം കഴിക്കൽ, കഴിച്ചുകൊടുക്കൽ, ഭാര്യാഭർതൃബന്ധത്തിലേർപ്പെടൽ, ലൈംഗിക ശമനത്തിനായി മറുവല്ല മാർഗ്ഗവും സ്വീകരിക്കൽ എന്നിവ ഇഹ്റാമിന് ശേഷം നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളാണ്. പുരുഷന്മാർ തുന്നിയ വസ്ത്രം (ജട്ടി, ബനിയൻ, ഷർട്ട് മുതലായവ) ധരിക്കുക, തലമറക്കുക എന്നതും സ്ത്രീകൾ മുഖവും മുൻകയ്യും മറക്കുന്നതും ഇഹ്റാമിന് ശേഷം നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്.

കുന്ന കൃത്യങ്ങൾക്കുള്ള പ്രായശ്ചിത്തം

ദുൽഹജ്ജ് പത്തിന് മുടിയെടുത്ത്, ആദ്യതഹല്ലൂലാകുന്നതിന് മുമ്പ് ഭാര്യാദേത്യ ബന്ധത്തിലേർപ്പെട്ടാൽ അവൻറെ ഹജ്ജ് നഷ്ടപ്പെടും. അവൻ ഒരൊട്ടകത്തെയറുത്ത് മാംസം വിതരണം ചെയ്യുകയും അടുത്തവർഷം ഹജ്ജ് വളാൻ വീട്ടുകയും ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്. ഒന്നാം തഹല്ലൂലിന് ശേഷമാണ് ബന്ധപ്പെട്ടതെങ്കിൽ ഹജ്ജ് ബാതിലാവുകയില്ല. അവൻ ഒരാടിനെ അറുത്ത് വിതരണം ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്.

നഖം മുറിക്കുക, മുടിനീക്കം ചെയ്യുക, സുഗന്ധം ഉപയോഗിക്കുക, പുരുഷൻ തല മറക്കുക, സ്ത്രീകൾ മുഖമോ മുൻകയ്യോ മറക്കുക, പുരുഷൻ തുന്നിയ വസ്ത്രം ധരിക്കുക, എന്നിവയിലേതെങ്കിലും ചെയ്തു പോയാൽ അവർ ഒന്നുകിൽ ഒരാടിനെ ബലിയറുക്കുക, അതല്ലെങ്കിൽ ആറ് അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകുക, അതു മല്ലെങ്കിൽ മൂന്ന് ദിവസം നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുക ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്ന് ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്.

വേട്ടയാടുകയോ മറോ ചെയ്താൽ ഒന്നുകിൽ വേട്ടമുഗത്തിനു തുല്യമായ മുഗത്തെ ബലിയറുക്കുക, അതല്ലെങ്കിൽ അതിൻറെവിലക്ക് തുല്യമായ സംഖ്യക്ക് ഭക്ഷണം വാങ്ങി അര സാഅ് (ഏകദേശം ഒരുകിലോവിനേക്കാൾ അല്പം കൂടുതൽ) വീതം അഗതികൾക്ക് വിതരണം ചെയ്യുക, അതുമല്ലെങ്കിൽ എത്ര അഗതികൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകാനുള്ള വിലവരുമോ അത്രയും ദിവസം നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കുക ഇവിലേതെങ്കിലുമൊന്ന് നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്.

യാത്രക്കൊരുങ്ങുമ്പോൾ അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട കാര്യങ്ങൾ

ഹജ്ജിനും ഉറക്കും എന്നുമാത്രമല്ല മറെറല്ലാ യാത്രയിലും നാം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട ഏതാനും കാര്യങ്ങൾ ആദ്യം ഉണർത്താൻ ആഗ്രഹിക്കുകയാണ്. വിശേഷിച്ചും നമസ്കാരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ.

തഹാറത്ത് (ശുദ്ധീകരണം): യാത്ര പുറപ്പെടുമ്പോൾ കഴിവതും കുളിച്ച് ശുദ്ധിയോടുകൂടി മാത്രമായിരിക്കണം പുറപ്പെടുന്നത്. വെള്ളം ലഭ്യമല്ലാതിരിക്കുകയോ ഉപയോഗിക്കാൻ പ്രതിബന്ധങ്ങളുണ്ടാകുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ തയമ്മും ചെയ്യൽ (തൻറെ ഇരുകൈപ്പത്തിയും ഭൂതലത്തിൽ ഒരടി അടിച്ചു, ശേഷം മുഖവും കൈപ്പടങ്ങളും ഒരുതവണ തടവുന്നതാണ് തയമ്മിൻറെ രൂപം) യാത്രയിൽ ഏറെ സഹായകരമായിരിക്കും. കുളി നിർബന്ധമായാലും തയമ്മിൻറെ രൂപം മേൽ പറഞ്ഞതു തന്നെയാണ്. എന്നാൽ വെള്ളം ലഭ്യമായാൽ വെള്ളം ഉപയോഗിക്കുക തന്നെ വേണം. നബി(സ) പറയുന്നത് കാണുക: “ഭൂമി മുസ്ലിമിന് ശുദ്ധീകരണത്തിനു പകരം നിൽക്കും. പത്ത്കൊല്ലക്കാലം അവന് വെള്ളംകിട്ടിയിട്ടില്ലെങ്കിലും. വെള്ളം ലഭ്യമായാൽ അവൻ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുകയും തൻറെ ശരീരത്തിൽ വെള്ളമുപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ.”¹ ഈ ഹദീസ് ഹസനും സാഹീഹുമാണെന്ന് ഇമാം തുർമുദി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. യാത്രക്കാരന് മൂന്ന് രാപ്പകലുകൾ അംഗശുദ്ധി (വുദ്യ) വരുത്തുമ്പോൾ (കാല

¹ അപ്ബർ

കഴുകുന്നതിനുപകരം) സോക്സുകളിൽ തടവുവാൻ ഇസ്ലാം അനുവദിച്ച ആനുകൂല്യവും യാത്രയിൽ ഏറെ സഹായകമാകുന്നതാണ്.

നമസ്കാരം ജംഇം ഖസ്റുമായി നിർവ്വഹിക്കൽ

യാത്രക്കാരൻ യാത്രപുറപ്പെട്ട് തിരിച്ചെത്തുന്നവരെ നാല് റക്അത്തുള്ള നമസ്കാരങ്ങൾ രണ്ടുറക്അത്തു മാത്രമായി നമസ്കരിക്കലാണ് നബിചര്യ. അനസ്(റ) പറയുന്നു: “ഞങ്ങൾ ഹജ്ജത്തുൽ വദാഇന്റെ സമയത്ത് നബിയോടൊപ്പം മദീനയിൽനിന്നും മക്കയിലേക്ക് പുറപ്പെടുകയുണ്ടായി. അന്നേരം മദീനയിൽ തിരിച്ചെത്തുന്നതുവരെ ഈരണ്ട് റക്അത്തുകൾ മാത്രമാണ് ഞങ്ങൾ നമസ്കരിച്ചിരുന്നത്. അന്നേരം അനസ്(റ) ചോദിക്കപ്പെട്ടു: നിങ്ങൾ മക്കയിൽ താമസിക്കുകയുണ്ടായോ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: അതെ പത്തുദിവസം”¹.

നബിപത്നി ആയിശ(റ) പറയുന്നു: “നമസ്കാരം നിർബന്ധമാക്കിയ സമയത്ത് ഈരണ്ടു റക്അത്തുകൾ വീതമായിരുന്നു; യാത്രയിലും അല്ലാത്തപ്പോഴും. പിന്നീട് യാത്രയിൽ അതങ്ങിനെത്തന്നെ നിലനിർത്തുകയും യാത്രയിലല്ലാത്ത സമയത്ത് വർദ്ധിപ്പിക്കുകയുമാണ് ഉണ്ടായത്.”²

നബി(സ) യാത്രയിൽ ഒരിക്കൽപോലും പൂർത്തിയാക്കി നമസ്കരിച്ചതായി റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ നാലു റക്അത്തുള്ള നമസ്കാരങ്ങൾ രണ്ട് റക്അത്തു വീതം ചുരുക്കി നമസ്കരിക്കൽ യാത്രയിൽ നിർബന്ധമാണെന്ന അഭിപ്രായമുള്ളവരും പൺഡിതന്മാരിലുണ്ട്. എന്നാൽ യാത്രാസമയത്ത് പൂർത്തിയായി നമസ്കരിക്കു

¹ ബുഖാരി
² മുസ്ലിം

ന്ന ഇമാമിനെ തുടരേണ്ടതായി വരുമ്പോൾ പൂർത്തിയാക്കിത്തന്നെ നമസ്കരിക്കേണ്ടതാണ്.

രണ്ട് നമസ്കാരങ്ങൾ ജംആക്കി (രണ്ടും കൂടി ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്റെ സമയത്ത് നമസ്കരിക്കൽ) നമസ്കരിക്കുമ്പോൾ കൂട്ടിനമസ്കരിക്കാൻ അനുവാദമുള്ള ഉഹറും അസ്വറും അതല്ലെങ്കിൽ മഗ്രിബും ഇശാഉം യാത്രക്കിടയിലാണെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്റെ സമയത്ത് നിർവ്വഹിക്കുകയും, ദിവസങ്ങളോളം ഇടക്ക് താമസിക്കുകയാണെങ്കിൽ ജംആക്കാതെ, ചുരുക്കിനമസ്കരിക്കലുമാണുത്തമം. ഇബ്നുഅബ്ബാസ്(റ) പറയുന്നു: നബി (സ) യാത്രയിലായിരിക്കുമ്പോൾ ഉഹറും അസ്വറും, മഗ്രിബും ഇശാഉം ജംആക്കിയായിരുന്നു നമസ്കരിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ ഇടക്കൊരിടത്ത് തങ്ങുകയാണെങ്കിൽ ജംആക്കിയിരുന്നില്ല.”¹ ജംആക്കേണ്ട ആവശ്യം നേരിട്ടാൽ കുറുമല്ല താനും. നബി(സ) മിനയിൽ ജംആക്കി നമസ്കരിച്ചിരുന്നില്ല.

യാത്രയിലെ സുന്നത്തുനമസ്കാരം

പ്രധാന സുന്നത്തുകൾ യാത്രയിലും അല്ലാത്തപ്പോഴും പ്രത്യേകിച്ച് വ്യത്യസ്തമാണല്ലെന്ന് വേണം പറയാൻ. കാരണം വിത്ര്, ഉഹാ, തഹിയത്ത, ഗ്രഹണ നമസ്കാരങ്ങൾ എന്നിവ യാത്രയിലും നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതാണ്.

ഇബ്നുഉമർ(റ) പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക: “നബി(സ) യാത്രയിൽ തിരക്കുള്ള സമയമാണെങ്കിൽ മഗരിബ് പിന്തിച്ച് മൂന്ന് റക്അത്ത് നമസ്കിക്കും ശേഷം ഇഖാമത്ത് കൊടുത്ത് ഇശാഅ് രണ്ടുറക്അത്തും നമസ്കരിക്കും മററു കീർത്തനങ്ങളൊന്നും (സുന്നത്തുകൾ) നിർവ്വഹിച്ചിരു

¹ ബുഖാരി

ന്നില്ല”¹. “ഹഫ്സുബ് നുആസിമുബ്നു ഉമർ (റ)ൽ നിന്ന്: ഞാനൊരിക്കൽ ഇബ്നുഉമറി(റ) ന്റെ കൂടെ മക്കയിലേക്ക് യാത്രചെയ്യുകയുണ്ടായി, അന്നേരം അദ്ദേഹം ജൂഹർ രണ്ടു റക്അത്ത് നമസ്കരിച്ച്, തന്റെ വാഹനത്തിനടുത്തേക്ക് നീങ്ങി. ഞങ്ങളും അപ്രകാരം ചെയ്തു. പക്ഷേ കുറച്ചാളുകൾ വീണ്ടും നമസ്കരിക്കുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു; ഉടനെ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു അവരെന്താണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്? അവർസുന്നത്തു നമസ്കരിക്കുകയാണെന്ന് ഞാൻപറഞ്ഞു, അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതിങ്ങനെയാണ്: സഹോദരപുത്രാ, ഞാൻ നബിയുടെ കൂടെ യാത്രചെയ്തിട്ടുള്ള വ്യക്തിയാണ്; അദ്ദേഹം മരിക്കുന്നതുവരെ യാത്രയിൽ രണ്ട് റക്അത്തിനേക്കാൾ അധികം നമസ്കരിച്ചിട്ടില്ല. അപ്രകാരം തന്നെയായിരുന്നു അബൂബക്കറും ഉമറും(റ). തുടർന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലിൽ നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തമമായ മാതൃകയുണ്ട് (അഹ് സാബ് 21) എന്ന വുർആൻ വചനം ഓതിക്കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു”². എന്നാൽ സുബ്ഹിക്കുമുമ്പുള്ള സുന്നത്തും വിത്റും നബി(സ) ഒരിക്കലും ഒഴിവാക്കിയിരുന്നില്ലെന്ന് പ്രത്യേകം ഓർമ്മിക്കുക.

മേൽകൊടുത്തതിൽ നിന്നും ജൂഹർ, മഗ്ദിബ്, ഇശാഅ് എന്നിവയുടെ റവാത്തിബുകളല്ലാത്തവ യാത്രയിലും നബി (സ) പതിവാക്കിയിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. സുന്നത്തുകൾ നബി(സ) വാഹനത്തിൽവെച്ചും നമസ്കരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു; അന്നേരം ഖിബ്ല ശ്രദ്ധിക്കാൻ

¹ ബുഖാരി
² മുസ്ലിം

കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും വിരോധമില്ല. തുടക്കത്തിൽ ഖിബ്ല ശ്രദ്ധിക്കുന്നത് നല്ലതാണ്.

യാത്രക്കൊരുങ്ങുമ്പോൾ: കഴിയുന്നതും ഒറ്റക്ക് യാത്രചെയ്യുന്നത് ഒഴിവാക്കേണ്ടതാണ്. നബി(സ) പറഞ്ഞതായി ഹദീസുകളിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം: ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയപോലെ, ഒറ്റക്കുള്ള യാത്രയെ സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങൾ ജനങ്ങളറിഞ്ഞിരുന്നവെങ്കിൽ ഒരൂരാത്രി പോലും ഒരാളും യാത്ര ചെയ്യുമായിരുന്നില്ല. ഒറ്റക്ക് യാത്ര ചെയ്യൽ അനിവാര്യമായ ഘട്ടത്തിൽ തന്റെ പൂർണ്ണവിലാസവും, എന്തെങ്കിലും അപകടം സംഭവിക്കുകയാണെങ്കിൽ ബന്ധപ്പെട്ടവരെ അറിയിക്കാനുള്ള അഡ്രസ്സും മാർഗ്ഗവും കൂടെ കരുതിയിരിക്കേണ്ടതാണ്.

സ്ത്രീകൾ വിവാഹം നിഷിദ്ധമായ, അടുത്ത കുടുംബക്കാരോടൊപ്പമല്ലാതെ യാത്രചെയ്യൽ അനുവദനീയമല്ല.

പുറപ്പെടുമ്പോൾ വീട്ടിൽ നിന്നും യാത്രയായി പുറപ്പെടുമ്പോൾ വലതുകാൽ വെച്ച് താഴെപറയുന്ന പ്രാർത്ഥന ഉരുവിട്ടിറങ്ങുക.

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

(ബിസ്മില്ലാഹി തവക്കൽതു അലല്ലാഹ് ലാ ഹൗല വലാ വുവുത്ത ഇല്ലാബില്ലാഹ്) അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ. എല്ലാം അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ടല്ലാതെ യാതൊരു കഴിവും ശക്തിയുമില്ല.

വാഹനത്തിൽ കയറുമ്പോൾ : അല്ലാഹുഅക്ബർ എന്ന് മൂന്ന് പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞതിനു ശേഷം നബി(സ) പഠിപ്പിച്ച പ്രാർത്ഥന പ്രാർത്ഥിക്കുക. പ്രാർത്ഥന താഴെ ചേർക്കുന്നു.

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي سَقْرِي هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَقْرَنَا هَذَا. وَأَطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّقْرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْتَاءِ السَّقْرِ وَكَأَبَةِ الْمَنْظَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ.

(സുബ്ഹാനല്ലാഹി സഹ്ഹറലനാഹാദാ വമാകുന്നാ ലഹു മുഖ്രിനീൻ വഇന്നാ ഇലാറബ്ബിനാ ലമുൻഖലീബുൻ. അല്ലാഹുമ്മ ഇന്നീ അസ്അലുക ഫീസഫരിനാ ഹാദൽ ബിർറ വത്തഖ്വാ വ മിനൽ അമലിമാതർജ്ജാ. അല്ലാഹുമ്മ ഹവ്വീൻ അലൈനാ സഫറനാ ഹാദാ. വത്ഖിഅന്നാ ബു അദഹു. അല്ലാഹുമ്മ അൻതസ്സാഹിബു ഫിസ്സഫർ വൽഖലീഫതു ഫിൽ അഹ്ൽ. അല്ലാഹുമ്മ ഇന്നീ അഊദു ബിക മിൻ വഅ്മാഇസ്സഫർ വകഅബതിൽ മൻജറി വ സുഇൽ മുൻഖലബി ഫിൽമാലി വൽഅഹ്ൽ).

ഞങ്ങൾക്ക് ഇതിനെ കീഴ്പ്പെടുത്തിത്തന്ന (അല്ലാഹു) എത്ര പരിശുദ്ധൻ! ഞങ്ങളിതിനൊരിക്കലും കഴിവുള്ളവരായിരുന്നില്ല. ഞങ്ങളാകട്ടെ അവങ്കലേക്ക് മടങ്ങാനുള്ളവരുമാണ്. അല്ലാഹുവേ ഈയാത്രയിൽ ഞാൻ നിന്നോട് തഖ്വയും, പുണ്യവും, നീ തൃപ്തിപ്പെടുന്ന കർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനുള്ള സഹായവും ചോദിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവേ ഈ യാത്ര ഞങ്ങൾക്ക് എളുപ്പമാക്കുകയും ഇതിന്റെ ദൂരം നീ ചുരുക്കുകയും ചെയ്തു തരേണമേ. അല്ലാഹുവേ നീയാണ് എന്റെ യാത്രയിലെ കൂട്ടുകാരൻ നീ തന്നെയാണ് എന്റെ കുടുംബത്തിൽ സംരക്ഷകനും. അല്ലാഹുവേ യാത്രയിലുണ്ടാകുന്ന ക്ലേശങ്ങളിൽനിന്നും ദുഃഖകരമായ കാഴ്ചകളിൽനിന്നും, ധനത്തിലും കുടുംബ

ത്തിലും സംഭവിക്കാവുന്ന എല്ലാവിധ ചീത്ത പര്യവസാനങ്ങളിൽ നിന്നും ഞാൻ നിന്നോട് രക്ഷതേടുന്നു. യാത്രക്കാരന്റെ പ്രാർത്ഥനക്ക് പ്രത്യേകം ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്ന നബിവാചനം മറക്കാതിരിക്കുക. ചീത്ത സംസാരങ്ങളും വിനോദങ്ങളും കൈവെടിഞ്ഞ് വിനയാനീതരായി ബുർആൻ പാരായണം, ദിക്റുകൾ, പ്രാർത്ഥനകൾ എന്നിവയിൽ വ്യാപൃതരാവാൻ ശ്രമിക്കുക.

ഹജ്ജ് നിർബന്ധമാകുന്നതിനുള്ള നിബന്ധനകൾ

- 1, ഇസ്ലാം: മുസ്ലിമായിരിക്കൽ. മുസ്ലിമല്ലാത്തവന് ഹജ്ജും ഉറയും നിർബന്ധമില്ല.
- 2, ബുദ്ധിയുണ്ടായിരിക്കൽ. ഭ്രാന്തന് ഹജ്ജ് നിർബന്ധമില്ല. പ്രായപൂർത്തിയെത്തുന്നതിനുമുമ്പ് ഭ്രാന്തനായ വ്യക്തി മരണം വരെ സുഖം പ്രാപിച്ചില്ലെങ്കിൽ അവൻ കുറിക്കാരനല്ല.
- 3, പ്രായപൂർത്തിയെത്തൽ: കുട്ടികൾക്ക് ഹജ്ജ് നിർബന്ധമില്ല എന്നാലവരുടെ ഹജ്ജ് സ്വീകാര്യമാണ്. എന്നാൽ ഇസ്ലാം അവരിൽ നിന്നാവശ്യപ്പെടുന്ന നിർബന്ധഹജ്ജിന് അത് മതി യാവുകയില്ല. നബി(സ)യോട് ഒരു സ്ത്രീ തന്റെ കുഞ്ഞിനെ ഉയർത്തിക്കാണിച്ച് ഇതിനുഹജ്ജുണ്ടോ, എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ നബി(സ) പറഞ്ഞു, ഉണ്ട്; പ്രതിഫലം നിനക്കായിരിക്കും, അതിന്റെ നിർബന്ധഹജ്ജിനത് മതിയാവുകയുമില്ല. നിർബന്ധമില്ലാത്ത ചെറിയ കുട്ടികളെ ഇന്നത്തെ സാഹചര്യത്തിൽ പങ്കെടുപ്പിക്കാതിരിക്കലായിരിക്കും ഉ

ത്തമം. മാതാപിതാക്കളുടെ കർമ്മങ്ങളെപ്പോലും അത് പ്രയാസപ്പെടുത്തിയേക്കും.

4, സ്വസ്ഥനായിരിക്കാൻ:

അടിമക്ക് ഹജ്ജ് നിർബന്ധമില്ല.

5, സമ്പത്ത്, ശാരീരിക കഴിവും

സാമ്പത്തിക ശേഷിയുണ്ട് ശാരീരിക ശേഷിയില്ലായെങ്കിൽ അവർക്കുവേണ്ടി പകരം തന്റെ ആശ്രിതർക്ക് ഹജ്ജ് ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ഹജ്ജത്തുൽ വദാഇന്റെ അവസരത്തിൽ ഖസ്അമിയ്യാ ഗോത്രക്കാരിയായൊരു സ്ത്രീ നബിയോടിപ്രകാരം ചോദിച്ചു; എന്റെ പിതാവ് ഹജ്ജ് നിർബന്ധമുള്ളയാളാണ്. എന്നാലദ്ദേഹത്തിന് വാർദ്ധക്യംകാരണത്താൽ വാഹനപ്പുറത്ത് ഇരിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു കൂടാ, അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി എനിക്കു ഹജ്ജ് ചെയ്യാമോ? പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു അതെ, ഉപകരിക്കുമെന്ന്. എന്നാൽ ശാരീരിക ശേഷിയുണ്ട് സമ്പത്തില്ലെങ്കിൽ അവനു നിർബന്ധമില്ല.

ഹജ്ജിന്റെ മീഖാത്തുകൾ

കാലവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടത്: ഹജ്ജിന്റെ കാലം ശവ്വാൽ മാസം ആരംഭിക്കുന്നതോടെ തുടങ്ങുകയും ദുൽഹജ്ജ് അവസാനിക്കുന്നത് വരെ നീണ്ടുനിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ദുൽഹജ്ജ് പത്തിന് അവസാനിക്കുമെന്ന അഭിപ്രായക്കാരുമുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: “ഹജ്ജ്കാലം അറിയപ്പെട്ട മാസങ്ങളിലാകുന്നു”¹

¹ ബഖറ

ഇവിടെ മാസങ്ങൾ എന്ന് പറയുമ്പോൾ മൂന്ന് മാസം പൂർണ്ണമായും ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഹജ്ജിന് നിർണ്ണിത സമയങ്ങളുണ്ടെന്നത് വ്യക്തമാണ്.

ദുൽഹജ്ജ് മാസം പൂർണ്ണമായും ഹജ്ജ് മാസമാണ് എന്നതുകൊണ്ടുദ്ദേശിക്കുന്നത് താവ്വാഫുൽ ഇഫാദത്ത്, സഅ്ദ് എന്നിവ ദുൽഹജ്ജ്മാസം അവസാനം വരെ പിന്തിക്കൽ അനുവദനീയമാണ്. എന്നാലൊരു സ്ത്രീ പ്രസവിച്ച് ദുൽഹജ്ജിന് ശേഷമാണ് ശുദ്ധിയായതെങ്കിൽ കാരണം മൂലമായതിനാൽ ദുൽഹജ്ജിനു ശേഷം താവ്വാഫും സഅ്ദ്യും നിർവ്വഹിക്കുന്നതിലും കുറമില്ല.

ഉറൂക്ക് നിർണ്ണിതകാലമില്ല. ഏതുകാലത്തും നിർവ്വഹിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ റമദാനിൽ നിർവ്വഹിക്കുന്ന ഉറൂക്ക് ഹജ്ജിന്റെ പ്രതിഫലമാണുള്ളത്¹. മറ്റു ചിലഹദീസുകളിൽ നബി(സ)യോടൊപ്പം ഹജ്ജ്ചെയ്ത പ്രതിഫലമുണ്ട് എന്നും കാണാവുന്നതാണ്. അതുപോലെ നബി(സ) നിർവ്വഹിച്ച ഉറൂക്കളെല്ലാം ദുൽഖഅദ് മാസത്തിലായതിനാൽ ഹജ്ജ്മാസത്തിൽ നിർവ്വഹിക്കുന്ന ഉറൂക്ക് ഏറെ പുണ്യമുണ്ട് എന്നും പൺഡിതന്മാർക്ക് അഭിപ്രായമുണ്ട്.

സ്ഥലങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടത്: ഹജ്ജിലും ഉറൂയിലും പ്രവേശിക്കുന്നതിന് നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സ്ഥലങ്ങൾക്ക് മീഖാത്തുകൾ എന്നാണ് പറയപ്പെടുന്നത്. അവ അഞ്ച് സ്ഥലങ്ങളാണ്.

1, ദുൽഹജ്ജിലെ:

ഇത് മദീനക്കടുത്ത ഒരുസ്ഥലമാണ്. ഇപ്പോൾ അബ്യാർ അലി എന്നപേരിലാണിതറിയപ്പെടുന്നത്.

¹ നബിവാചനം

2, ജുഹ്വ:

ശാമിൻനിന്നും മക്കയിലേക്കുള്ള വഴിയിലാണിത്. ഇപ്പോൾ അതിനടുത്തുള്ള റാബിഗ് എന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നാണ് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കാറുള്ളത്.

3, യലംലം:

യമൻ ഭാഗത്തുനിന്ന് വരുമ്പോഴുള്ള ഒരുയർന്ന പ്രദേശം. ഇന്ത്യയിൽനിന്നും വരുന്നവർക്കുള്ള മീഖാത്ത് ഇതാണ്.

4, ബർനൂസ് മനാസിസ്:

ഇപ്പോൾ സൈലൂൽ കബീർ എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഈ സ്ഥലം നജ്ദിൽ നിന്നും മക്കയിലേക്കുള്ള വഴിയിലാണുള്ളത്.

5, റാത്നൂസ് ഇർഖ്:

ഇറാഖിന്റെ ഭാഗത്ത്നിന്നും വരുന്നവഴിക്കുള്ള പ്രദേശം. ഹജ്ജോടൊപ്പം ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർ മേൽപറയപ്പെട്ട മീഖാത്തുകളിലേതെങ്കിലും ഒരിടത്തുനിന്ന് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം ഒരു മുഗത്തെ ബലിയറുത്ത് മക്കയിലെ അഗതികൾക്ക് വിതരണം ചെയ്താൽ മാത്രമേ കർമ്മം സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ ജിദ്ദക്കാരുടെ മീഖാത്ത് ജിദ്ദ തന്നെയാണ്. ഹറമിന്റെ പരിധിക്കുള്ളിലുള്ളവരുടെ മീഖാത്ത് ഹജ്ജിന് അവരുടെവീടും ഉറക്കൽ ഹറമിന്റെ പുറത്ത് നിന്നുമാണ്.

ഹജ്ജ് നിർവ്വഹിക്കാവുന്ന രീതികൾ

1, തമത്വുദ്:

ഹജ്ജുംഉറയും ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഒരാൾ ഹജ്ജിന്റെ മാസങ്ങളിൽ മീഖാത്തിൽവെച്ച് ഉറക്കു മാത്രമായി ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കുകയും, ഉറ നിർവ്വഹിച്ച ശേഷം ഇഹ്റാമിൽ നിന്ന് ഒഴിവായി ഹജ്ജുവരെ സാധാരണജീവിതം നയിച്ച് ഹജ്ജ് സമയത്ത് താൻ താമസിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു നിന്ന് തന്നെ ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ച്, ഹജ്ജ് നിർവ്വഹിക്കുന്ന രീതിയാണിത്. ഈരീതിയാണ് നബി(സ)തന്റെ സ്വഹാബികളോട് കൽപ്പിച്ചതും പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചതും. ഇതുതന്നെയാണ് ശ്രേഷ്ഠമായ രീതിയും. നേരത്തെ മക്കയിൽത്തുണവർക്ക് ഇതു തന്നെയാണ് സൗകര്യവും.

2, ബിനാദ്:

ഹജ്ജിന്റെ മാസങ്ങളിൽ ഹജ്ജിനും ഉറക്കും കൂടി ഒന്നിച്ച് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന രീതിയാണിത്. ഈ രീതി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നവർ ഉറ നിർവ്വഹിച്ചു കഴിഞ്ഞാലും ഇഹ്റാമിന്റെ എല്ലാ നിബന്ധനകളും പാലിച്ച് ഹജ്ജുവരെ കാത്തുനിന്ന്, ഹജ്ജുകൂടി നിർവ്വഹിച്ചു കഴിഞ്ഞ് മാത്രമേ ഇഹ്റാമിൽനിന്നൊഴിവാക്കാൻ പാടുള്ളൂ. തമത്വുദ് സ്വീകരിച്ച വ്യക്തിക്കും വേണമെങ്കിൽ തപാഫിന്നു മുമ്പായി ഈരീതിയിലേക്ക് മാറാവുന്നതാണ്.

3, ഇഹ്റാദ്:

ഹജ്ജിന്റെ സമയത്ത് ഹജ്ജിനു മാത്രമായി ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ചു ഹജ്ജ് മാത്രം നിർവ്വഹിക്കുന്ന രീതിയാണിത്. തമത്വുദ് ഉറ വിറാനും തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നവർ ബലിയറുക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. ഇഹ്റാദിന് മുഗബലിയാവശ്യമില്ല. അറവിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ ഇഹ്റാദ് സ്വീകരിക്കുകയും പിന്നീട് ഹജ്ജിനുശേഷം ഉറ നിർവ്വഹിക്കുന്നവരെയും

കാണാറുണ്ട്. അതൊരിക്കലും ശരിയല്ല. അത്തരത്തിലുള്ള തട്ടിപ്പ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർ അല്ലാഹുവിനെ വേണ്ടവിധം മനസ്സിലാക്കത്തവരാണ്. അറവിന് സാമ്പത്തികശേഷിയില്ലാത്തവർ അറവിനു പകരമായി പത്തുദിവസം നോമ്പു അനുഷ്ഠിച്ചാൽ മതി. അതിൽ മൂന്നുദിവസം മക്കയിൽ വെച്ചുതന്നെ നോററിരിക്കണം ബാക്കി തന്റെനാട്ടിലോ ഹജ്ജിനുപോയ സ്ഥലത്തോ തിരിച്ചെത്തിയശേഷവും നോൽക്കേണ്ടതാണ്. ഈ നോമ്പ് മറ്റ് അവസരങ്ങളിൽ നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കൽ നിഷിദ്ധമായ അയ്യായ്മത്തൽരീതിയിൽ ദിവസങ്ങൾ എന്ന് അറിയപ്പെടുന്ന ദുൽഹജ്ജ് 11, 12, 13 എന്നീ ദിവസങ്ങളിലും അനുഷ്ഠിക്കാവുന്നതാണ്.

ഉററ നിർവ്വഹിക്കേണ്ട രൂപം

തമതുഅ് രീതി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നവരുടെ ഉററ മുതൽ ഹജ്ജ് ചെയ്തു വിരമിക്കുന്നതുവരെയുള്ള രൂപമാണ് ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നത്. ഉററയുടെ രൂപം: നേരത്തെത്തന്നെ കക്ഷം ഗുഹ്യഭാഗം എന്നി വിടങ്ങളിലെ രോമങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യുക, മീശ വെട്ടുക, നഖം മുറിക്കുക എന്നിവ ചെയ്തിരിക്കൽ ഉത്തമമാണ്. കാരണം ഇഹ്റാമിന് ശേഷം നിർവ്വഹിക്കാൻ പാടില്ല. ശേഷം വലിയ അശുദ്ധിയിൽ നിന്നും ശുദ്ധി വരുത്താൻ കുളിക്കാറുള്ളതുപോലെ പൂർണ്ണമായ വിധത്തിൽ ഇഹ്റാമിനു വേണ്ടിയെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെകുളിച്ച്, ഇഹ്റാമിന്റെ വസ്ത്രത്തിലാകാത്തവിധം ശരീര ഭാഗങ്ങളിലും താടിയിലുമെല്ലാം സുഗന്ധം പൂശി പുരുഷൻമാർ വെളുത്ത ഒരു തുണിയുടുകുകയും (തുണി മുട്ടിയതാ

കാൻ പാടില്ല മറ്റൊന്ന് കൊണ്ട് പുതക്കുകയും ചെയ്യുക. തല മറക്കാൻ പാടില്ല. സ്ത്രീകൾക്ക് മുൻകയ്യും മുഖവും മറയാത്ത തരത്തിലുള്ളതും, ബാക്കി ശരീരഭാഗങ്ങൾ മുഴുവനും മറയുന്ന നിലക്കുള്ളതുമായ ഏതു വസ്ത്രവും ആകാവുന്നതാണ്. വസ്ത്രം ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ചവനായി പരിഗണിക്കുന്നില്ല. പിന്നീട് നമസ്കാര സമയമാണെങ്കിൽ നമസ്കാരം നിർവ്വഹിച്ച് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കുക. ഇഹ്റാമിന് പ്രത്യേകമായി നമസ്കാരം നബിചര്യയിൽ സ്ഥിരപ്പെട്ടിട്ടില്ല. തുടർന്നു ഉററകർമ്മത്തിലേക്കു പ്രവേശിക്കുന്നു എന്നു കരുതി ലബ്ബെക്കല്ലാഹുജ് ഉററശത്ബ് എന്നു പറയുന്ന തോടു കൂടി മാത്രമേ ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ചവനാകുന്നുള്ളൂ. ഹജ്ജിനും ഉററക്കുംമാത്രമേ നിയന്തു പറയേണ്ടതുണ്ടൂ മറ്റൊരു കർമ്മത്തിനും നിയന്തുപറയൽ സുന്നത്തുപോലുമില്ല. ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ ഇറബ് ഫബ്ബസന്നി ഹാബ്ബിസുബ് ഫമഹിലി ഹൈമു ഫബ്ബസന്നി (വല്ല പ്രതിബന്ധങ്ങളും എന്നെ തടഞ്ഞാൽ ഞാൻ അവടെ വെച്ച് ഇഹ്റാമിൽ നിന്നും ഒഴിവാകുന്നതാണ്) എന്ന് ഇഹ്റാമിന്റെ അവസരത്തിൽ പറയുന്നത് നല്ലതാണ്. ഇങ്ങനെ പറയാത്ത ഒരാൾ എന്തെങ്കിലും കാരണവശാൽ കർമ്മം പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയാതെയോ മറ്റൊരു ഒഴിവാകേണ്ട സാഹചര്യം ഉണ്ടായാൽ അവൻ മുഗബലി നടത്തി മാംസം മക്കയിലെ ദരിദ്രർക്ക് വിതരണം ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്. ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ചുകഴിഞ്ഞതു മുതൽ മസ്ജിദുൽഹറാമിൽ എത്തുന്നതുവരെ തൽബിയത്ത് ചൊല്ലിക്കൊണ്ടിരിക്കണം.

സാർവ്വബീയത്ത്:

لَيْبِكَ اللَّهُمَّ لَيْبِي، لَيْبِي لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْبِي، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمَأْكُ
لَا شَرِيكَ لَكَ

(ലബൈക്കല്ലാഹുമ്മ ലബൈക്ക്, ലബൈക്ക ലാശരീക ലക ലബൈക്ക്, ഇന്നൽ ഹംദ വന്നിഅ്മത്ത ലക വൽ മുൽക് ലാശരീക ലക്) അല്ലാഹുവേ നിന്റെവിളിക്കിതാ ഞാനുത്തരം ചെയ്തു വന്നെത്തിയിരിക്കുന്നു. യാതൊരു പങ്കുകാരനുമില്ലാത്ത നിന്റെ വിളിക്കിതാ ഞാനുത്തരം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. എല്ലാ സ്തുതിയും അനുഗ്രഹവും നിനക്കാണ്. രാജാധികാരവും നിനക്കുതന്നെ നിനക്കാരും പങ്കുകാരില്ല.

പരൂഷന്മാർ ഉറക്കെയും സ്ത്രീകൾ പതുക്കെയുമാണ് തൽബീയത്ത് ചെല്ലേണ്ടത്. ഒരാൾ ചൊല്ലിക്കൊടുത്ത് മററു ഉളവർ അതിനെ അനുകരിച്ച് ചൊല്ലുന്ന രീതിക്ക് പ്രമാണങ്ങളിൽ മാതൃക കാണുന്നില്ല.

മസ്ജിദുൽഹറമിലെത്തുമ്പോൾ സാധിക്കുമെങ്കിൽ വീണ്ടും കുളിക്കൽ സുന്നത്തുണ്ട്. തുടർന്ന് വലതു കാൽ എടുത്തു വെച്ച് പ്രാർത്ഥനയോടെ ഹറമിൽ പ്രവേശിക്കുക.

بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ.

(ബിസ്മില്ലാഹി വസലാതു വസ്സലാമു അലാറസൂലില്ലാ അല്ലാഹുമ്മഹ്മദ്ഹ് ലീ അബ്വാബ റഹ്മത്തിക്ക).

അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതരിൽ രക്ഷയും സമാധാനവുമുണ്ടകട്ടെ, അല്ലാഹുവേ നിന്റെ കാരണുത്തിന്റെ കവാടങ്ങൾ എനിക്കു വണ്ടി നീ തുറ

ക്കണമേ. തുടർന്ന് നേരെ ഹജറുൽ അസ്വദിന് അടുത്തേക്ക് നീങ്ങുക. തഹിയ്യത്ത് നമസ് കരിക്കേണ്ടതില്ല. ഇനി തവാഹ് ആരംഭിക്കയാണ് വേണ്ടത്. തവാഹ് സമയത്ത് വുദു വുണ്ടായിരിക്കണം എന്നതാണ് പ്രബലാഭിപ്രായം. പുരുഷന്മാർ അവർ പുതച്ചു മുണ്ട് മദ്ധ്യഭാഗം വലതു കക്ഷത്തിലും രണ്ടറ്റങ്ങൾ ഇടത്തെചുമലിലും വരത്തക്ക രൂപത്തിൽ കെട്ടുകയോ പിൻചെയ്യുകയോ ചെയ്തിരിക്കണം. ഈ രീതിയിൽ മുണ്ടിടുന്നതിന് ഇശ്തിബാഅ എന്നാണ് പറയുക. ഇത് തവാഹുൽ ഖുദുമിന്റെ സമയത്ത് മാത്രമേ വേണ്ടതുളളൂ. മീഖാത്തിൽ നിന്നും ഇഹ്റാമിന്റെ വസ്ത്രം ധരിക്കുന്നത് മുതൽ ഇഹ്റാമിന്റെ വസ്ത്രം മാറുന്നത് വരെയും മേൽ പറയപ്പെട്ട രീതി സ്വീകരിക്കുന്നവരെ കാണാം; അത് മാതൃകയില്ലാത്തതും നബിചര്യക്ക് വിരുദ്ധവുമാണ്. തവാഹിലെ ആദ്യത്തെ മുന്ന് ചുറ്റൽ ധൃതിയിലായിരിക്കണം ചുറ്റേണ്ടത് ഇതിന് റമൽ എന്നും പറയും. ഇശ്തിബാഉം റമലും സ്ത്രീകൾക്ക് ആവശ്യമില്ല. ഇത് രണ്ടും ആദ്യ തവാഹിൽ മാത്രമേ സുന്നത്തായിട്ടുള്ളൂ.

സ്വവാഹ്:

തവാഹ് ആരംഭിക്കേണ്ടത് ഹജറുൽ അസ്വദ് മുതലായിരിക്കണം. ഹജറുൽ അസ്വദിനടുത്തു ചെന്ന് കഴിയുമെങ്കിൽ അതിനെ اللهُ أَكْبَرُ ബിസ്മില്ലാഹി അല്ലാഹു അക്ബർ അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ അല്ലാഹു ഏറവും വലിയവനാണ് എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ട് ചുംബിക്കുക, ഇല്ലെങ്കിൽ കൈകൊണ്ടോ വടി കൊണ്ടോ തൊട്ടു മുത്തുക, അതിനും കഴിയില്ലെങ്കിൽ കൈകൊണ്ട് ആംഗ്യം കാണിക്കുക. ഒരിക്കലും തിക്കും തിരക്കും കൂട്ടി സ്വയം ബു

ദ്ധിമുട്ടുകയും മറുവരെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുകയും ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്. അതുകൊണ്ട് ഒരിക്കലും പുണ്യമായിരിക്കില്ല ലഭിക്കുക, മറിച്ചു ആളുകൾക്ക് പ്രയാസമുണ്ടാക്കിയതിനുള്ള ശിക്ഷയായിരിക്കും ലഭിച്ചേക്കുക. തുടർന്ന് കഅബ തന്റെ ഇടതു വശത്താകും വിധം ഏഴ് തവാഫ് നിർവ്വഹിക്കുക. തവാഫിൽ ഇന്നത് പ്രാർത്ഥിക്കണമെന്ന നിർദ്ദേശങ്ങളൊന്നുമില്ല. ദിക്റുകളും തസ്ബീഹുകളും ഖുർആൻ പാരായണവുമെല്ലാം ആകാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഹജറുൽ അസ്വദിന്റെ തൊട്ടുമുന്നിലത്തെ മുലക്ക് റുക്നൂൽ യമാനിയെന്ന് പറയും. അവിടെയെത്തുമ്പോൾ കഴിയുമെങ്കിൽ ആ മുലയിൽ ബിസ്മില്ലാഹി അല്ലാഹു അക്ബർ എന്നു പറഞ്ഞു കൈകൊണ്ടു തൊടുകമാത്രം ചെയ്യുക. ചുംബിക്കുകയോ ആംഗ്യം കാണിക്കുകയോ ഒന്നും ചെയ്യേണ്ടതില്ല. റുക്നൂൽ യമാനീ മുതൽ ഹജറുൽ അസ്വദ്വരെ:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

(റബ്ബനാ ആതിനാ ഫിദ്ദുന്യാ ഹസനത്തൻ വഫിൽ ആഖിറത്തി ഹസനത്തൻ വഖിനാ അദാബന്നാർ). “ഞങ്ങളുടെ നാഥാ ഇഹത്തിലും പരത്തിലും നീ ഞങ്ങൾക്ക് നന്മ പ്രധാനം ചെയ്യുകയും നരകശിക്ഷയിൽ നിന്നും ഞങ്ങളെ നീ കാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ”. എന്ന് നബി(സ) പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടുള്ളതായി ഹദീസുകളിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. തവാഫ് സമയത്ത് ഓരോ ചുറ്റലിലും പ്രത്യേക പ്രാർത്ഥനകൾ ചൊല്ലുവാൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതിന് യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല. തവാഫിൻ്റെ എണ്ണത്തിൽ സംശയം തോന്നിയാൽ ഉറപ്പുള്ള എണ്ണം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് പൂർത്തിയാക്കേണ്ടതാണ്. തവാഫു ചെയ്യുമ്പോൾ കഅബയോടു ചേർന്ന്

അർദ്ധവൃത്താകൃതിയിൽ കാണുന്ന ഹിജ്ർ ഇസ്മാഇൽ എന്ന ഭാഗത്തിനു പുറത്തു കൂടിയായിരിക്കണം തവാഫു ചെയ്യുന്നത്. കാരണം അതും കഅബയിൽ പെട്ടത് തന്നെയാണ്. തവാഫ് ഏഴു ചുറ്റൽ പൂർത്തിയായാൽ പിന്നെ തന്റെ മുണ്ട് കക്ഷത്തിൽനിന്നു മാറി രണ്ടറ്റവും മാറിലേക്ക് വരത്തക്കവിധം പുതച്ചാൽ മതി. പിന്നീട് മഖാമു ഇബ്റാഹീമിന്റെ അടുത്തു ചെന്ന് മഖാമ് ഇബ്റാഹീം തന്റെയും കഅബയുടേയും ഇടയിലായി വരുന്ന രീതിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് രണ്ട് റക്അത്ത് നമസ്കരിക്കണം ഇത് കഴിയുമെങ്കിൽ മാത്രം. ഇല്ലെങ്കിൽ ഹറമിൽ എവിടെ വെച്ചും നമസ്കരിക്കാവുന്നതാണ്. ഈ നമസ്കാരത്തിൽ ഒന്നാമത്തെ റക്അത്തിൽ ഫാതിഹയും ഖുൽയാഅയ്യുഹൽ കാഫിറുനയും, രണ്ടാം റക്അത്തിൽ ഫാതിഹയും ഖുൽഹുവല്ലാഹു അഹദുമാണ് പാരായണം ചെയ്യേണ്ടത്.

ഹജജും ഉറയുമൊന്നിച്ചു നിർവ്വഹിക്കുന്നയാൾ ആദ്യം നിർവ്വഹിക്കുന്ന തവാഫിന് തവാഫുൽഖുദും എന്നാണ് പറയുക. ഇത് അയാളുടെ ഉറയുടെ തവാഫ് കൂടിയാണ്. പിന്നീട് ദുൽഹജ്ജ് പത്തിന് ഹജ്ജിന്റെ നിർബന്ധ തവാഫ് അയാൾ നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതുണ്ട് അതിന് തവാഫുൽ ഇഫാദത്ത് എന്നു പറയും. ഇതു രണ്ടും കൂടാതെ ഹജ്ജിന്റെ അവസാന കർമ്മമായി മക്കയോട് വീട്ചോദിച്ചു കൊണ്ടുള്ള തവാഫും നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതുണ്ട് അതിന് തവാഫുൽ വിദാഅ് എന്നും പറയും.

ഉറമാത്രം നിർവ്വഹിക്കുന്നവർക്ക് ഒരു തവാഫ് മാത്രമേ നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതുള്ളൂ. അവർക്ക് ഉറയുടെ കർമ്മം എന്ന നിലയിൽ തവാഫുൽ വിദാഅ് നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതില്ല.

സഅ്യാ:

തവാഹിന് ശേഷം നിർവ്വഹിക്കാനുള്ളത് സ്വഹാമർവ ക്ക് ഇടയിലുള്ള സഅ്യാണ്. സഅ്യാ ആരംഭിക്കേണ്ടത് സഹയിൽ നിന്നായിരിക്കണം. സഹയിൽനിന്ന് മർവയി ലേക്ക് ഒന്ന്, തിരിച്ചുള്ളനടത്തം രണ്ട് എന്നരൂപത്തിൽ ഏ ഴു നടത്തമാണ് നടക്കേണ്ടത്. അവസാനിക്കുന്നത് മർവ യിലായിരിക്കും. സഹയുടേയും മർവയുടേയുമിടയിൽ പ ച്ച ലൈററു കൊണ്ട് അടയാളപ്പെടുത്തിയ സ്ഥലത്ത് എ ത്തുവോൾ പുരുഷന്മാർ ഓടേണ്ടതുണ്ട്. സ്ത്രീകൾക്ക് ഇതു വേണ്ടതില്ല.

സഹയിലേക്ക് നടന്നടുക്കുമ്പോൾ

إِنَّ الصَّفَاَ وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ (سورة البقرة 158)

(ഇന്നസ്വഹാ വൽമർവത്ത മിൻ ശആഇരില്ലാ ഫമൻ ഹ ജജൽ ബൈത്ത അവിഅ്തമറ ഫലാജുനാഹ അലൈഹി അൻയത്താവ്വഫ ബിഹിമാ വമൻ തതാവ്വഅവൈറൻ ഫഇ നല്ലാഹ ശാകിറുൻ അലീം) (ബഖറ: 158) “തീർച്ചയായും സഹയും മർവയും അല്ലാഹുവിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളിൽ പെട്ട താണ്. ഹജ്ജോ ഉറയോ നിർവ്വഹിക്കുന്നവർ അതിൽ (സഅ്യാ) പ്രദക്ഷിണം നടത്തുന്നതിനു വിരോധമില്ല. നന്മ യെ അധികരിപ്പിക്കുവാൻ വല്ലവരും ഉദ്ദേശിക്കുന്നുവെങ്കി ൽ തീർച്ചയായും അല്ലാഹു കൃതജ്ഞനും അറിവുള്ളവ നുമാണ്.”¹ എന്ന ആയത്ത് പാരായണം ചെയ്ത് കയറി

¹ ബഖറ 158

കഅബയുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞു നിന്ന് ഇരു കൈകളുമുയ ര്ത്തി ഇനി പറയുന്ന പ്രാർത്ഥന മൂന്നു പ്രാവശ്യം പ്രാർ ത്ഥിച്ച ശേഷം തന്നിക്കാവശ്യമുള്ള ഇഹപര കാര്യങ്ങൾ ക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കാവുന്നതാണ്.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعَدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَرَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

(ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹു വഹ്ദഹു ലാശരീകലഹു, ലഹു ൽ മുൽകു വലഹുൽ ഹറു വഹുവ അലാ കുല്ലി ശൈ ഇൻ ഖദീർ, ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹു വഹ്ദഹു, അൻജസ വഅ്ദഹു, വനസാറ അബ്ദഹു, വഹസമൽ അഹ്സാബ വഹ്ദഹു). “അല്ലാഹു, അവനല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല. അവ ന് ഏകനും പങ്കുകാരില്ലാത്തവനുമാണ്. സ്തുതിയും അ ധികാരവും അവനു തന്നെ. അവൻ എല്ലാറ്റിനും കഴിവു ഉള്ളവനത്രെ. അല്ലാഹു, അവനല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല. അവ ന് ഏകനാണ്. അവൻ തന്റെ വാഗ്ദത്തം പൂർത്തീകരി ച്ചു. തന്റെ ദാസനെ സഹായിച്ചു. ശത്രുസേനകളെ അവ ന് ഒറ്റക്ക് പരാജയപ്പെടുത്തി.”

പിന്നീട് മർവയിലേക്ക് നീങ്ങുക. അങ്ങോട്ടു മിങ്ങോട്ടുമു ഉള്ള നടത്തത്തിനിടയിൽ ഇന്നത് പ്രാർത്ഥിക്കണമെന്ന നിർ ദേശമൊന്നുമില്ല. തന്നിക്കറിയാവുന്ന ദിക്റുകളും പ്രാർ ത്ഥനകളുമെല്ലാം ആകാവുന്നതാണ്. മർവയിൽ വെച്ചും സഹയിലേതു പോലെ പ്രാർത്ഥിക്കുക. ഇങ്ങിനെ ഏഴു നടത്തം പൂർത്തിയായാൽ ശേഷം മുടിവെട്ടി ഇഹ്റാമിൽ നിന്നൊഴിവാകാവുന്നതാണ്. ഇതോടെ ഉറയുടെ കർമ്മ ങ്ങൾ പൂർത്തിയായി.

ഹജ്ജിനോടൊപ്പമല്ലാത്ത സമയത്ത് പുരുഷന്മാർ മുടി കളയലാണുത്തമം. വെട്ടുമ്പോഴും തലയുടെ എല്ലാ ഭാഗത്തുനിന്നും മുടി വെട്ടിക്കേണ്ടതുണ്ട്. രണ്ടോമൂന്നോ മുടി മാത്രം മുറിക്കുന്ന രീതി ശരിയല്ല. എന്നാൽ സ്ത്രീകൾക്ക് ഏതാനും വിരൽ തുമ്പ് നീളത്തിൽ മുടിയുടെ അറ്റം വെട്ടിയാൽ മതി. (ഹജ്ജിനോടൊപ്പമല്ലാത്ത സമയത്തുള്ള ഉറയുടെ രൂപവും മേൽപറഞ്ഞതുതന്നെയാണ്).

നബി(സ) തന്റെ ജീവിതത്തിൽ നാല് ഉറമാത്രമാണ് നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുള്ളത് ഒന്ന് ഹജ്ജിനോടൊപ്പം, മററുമുനെണ്ണം ദുൽഖജ്ജാ മാസത്തിലുമാണ്. ഒരു യാത്രയിൽ ഒന്നിലധികം ഉറചെയ്യുന്ന രീതി നബി(സ) പഠിപ്പിച്ചുതന്നിട്ടില്ല. മക്കം ഫൽഹിനോടനുബന്ധിച്ച് നബി(സ) ദിവസങ്ങളോളം മക്കയിൽ താമസിച്ചിട്ടും ഒന്നിലധികം ഉറ നിർവ്വഹിച്ചിട്ടില്ല. നബിചര്യ പിൻപറയുന്നതിലൂടെ മാത്രമേ പുണ്യം നേടാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. അതുമാത്രമാണ് പ്രതിഫലാർഹവും.

ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ

ഇഹ്റാം: (തമതൂബ് രീതി സ്വീകരിച്ചവർമാത്രം) ദുൽഹജ്ജ് എട്ടിന് താൻ താമസിക്കുന്നിടത്തുനിന്ന് തന്നെ ഉറയിൽ വിവരിച്ച പ്രകാരം കുളിച്ച് ഇഹ്റാമിന്റെ വസ്ത്രം ധരിച്ച് **لَبَّيْكَ حَجًّا** ലഭ്യെക്ക ഹജ്ജൻ എന്നു പറഞ്ഞ് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ച് തൽബിയത്ത് ചൊല്ലിത്തുടങ്ങുക. ശേഷം മിനായിൽ വെച്ച് ഉറഹർ നമസ്കരിക്കാൻ കഴിയുംവിധം മിനായിലേക്ക് പുറപ്പെടുക. എന്നാൽ ഖിറാൻ രീതി സ്വീകരിച്ചവർ നേരത്തെത്തുന്ന ഇഹ്റാമിലായിരിക്കും. ഇഹ്റാദുകാർ മീഖാത്തിൽ നിന്നു തന്നെ ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കേണ്ടതുമാണ്.

ദുൽഹജ്ജ് എട്ട്: (യൗമുത്തസ്വിയ:) يوم التروية

ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നത് ദുൽഹജ്ജ് എട്ട് മുതൽക്കാണ് അന്ന് ഉറഹർ മിനായിൽ വെച്ച് നമസ്കരിക്കാവുന്ന വിധത്തിൽ മിനായിലേക്ക് പുറപ്പെടുക. ഉറഹർ, അസ്വർ, മഗ്ദിബ്, ഇശാബ് സുബ്ഹി എന്നീ നമസ്കാരങ്ങളെല്ലാം അതാതിന്റെ സമയങ്ങളിലായി, നാല് റക്അത്തുള്ളവ രണ്ടായി ഖസ്റാക്കി (ചുരുക്കി) നമസ്കരിക്കുക. മക്കാനിവാസികളും അല്ലാത്തവരുമെല്ലാം ചുരുക്കിയാണ് നമസ്കരിക്കേണ്ടത്. നബി(സ) മക്കാവിജയ സമയത്ത് മക്കാ നിവാസികളോട് പൂർത്തിയാക്കി നമസ്കരിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു, എന്നാൽ ഹജ്ജത്തുൽ വദാഇന്റെ സമയത്ത് പൂർത്തിയാക്കാൻ കൽപ്പിച്ചിട്ടില്ല. മിനയിൽ വെച്ച് സുബ്ഹി നമസ്കാരം കഴിഞ്ഞ് സൂര്യോദയം വരെ മിനയിൽ തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടേണ്ടതാണ്.

ദുൽഹജ്ജ് എട്ടിന് മിനയിലെത്താൻ ഒരാൾക്ക് കഴിഞ്ഞി
ല്ലെങ്കിൽ അയാളുടെ ഹജ്ജിനു കുഴപ്പമൊന്നുമില്ല. ഒരു
വീഡപ്രായശ്ചിത്തവും ആവശ്യമില്ല. പൂർണ്ണമായും നബി
ചര്യയോട് യോജിച്ചില്ല എന്നുമാത്രം.

ദുൽഹജ്ജ് ഒമ്പത്ത്: (അറഹഫദിനം) يوم عرفه

ദുൽഹജ്ജ് ഒമ്പതിന് സൂര്യോദയത്തിനു ശേഷം അറഹ
ഫയിലേക്ക് നീങ്ങുക. സാധിക്കുമെങ്കിൽ അറഹഫ് സമീപ
മുള്ള **നമീന:** യിൽ ഉച്ചവരെ കഴിച്ചുകൂട്ടുക. അതായിരു
ന്നു പ്രവാചകചര്യ. ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങളിൽ ഏറ്റവും പ്ര
ധാനപ്പെട്ടത് അറഹഫിൽ നിൽക്കലാണ്. നബി(സ) പറ
ഞ്ഞു: ഹജ്ജ് എന്നാൽ അറഹഫാണ്. അതുകൊണ്ട് നിൽ
ക്കുമ്പോൾ താൻ നിൽക്കുന്നത് അറഹഫയുടെ അതിർത്തി
ക്കുള്ളിൽ തന്നെയാകാൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കണം.

ബത്നൂഉർന എന്നഭാഗം അറഹഫയിൽ പെട്ടതല്ല. എ
ന്നോർക്കുക. പകൽ മുഴുവനും സൂര്യാസ്തമയം വരെ
അറഹഫയിൽ നിൽക്കേണ്ടതാണ്. അസ്തമിക്കുന്നതിനു മു
മ്പായി അറഹഫയിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോയാൽ പ്രായശ്ചി
ത്തമായി ബലികർമ്മം നടത്തേണ്ടതായിവരും. എന്നാൽ
നിർബന്ധഘട്ടങ്ങളിൽ മാത്രം ഒരാൾക്ക് ദുൽഹജ്ജ് പ
ത്തിന്റെ പ്രഭാതോദയത്തിനു മുമ്പായി അൽപ്പ സമയമെ
ങ്കിലും അറഹഫയിൽ നിൽക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ അത് പരിഗ
ണിക്കപ്പെടും ഹജ്ജ് സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും.
അതും കഴിയാത്തവിധം അറഹഫ നഷ്ടപ്പെട്ടവന് ഹജ്ജ്
സ്വീകരിക്കപ്പെടണമെങ്കിൽ അടുത്തവർഷം ഖളാഅ് വീട്ടു
കയും ബലിനൽകുകയും ചെയ്യേണ്ടതായിവരും.

സൂര്യൻ മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽനിന്നു തെറ്റിയാൽ ഇമാമിന്റെ
പ്രസംഗമുണ്ടായിരിക്കും അതിനു ശേഷം ഉപഹാരം അസ്വ
രും ഇവരണ്ട് റക്അത്താക്കി ചുരുക്കി ഉപഹാരിന്റെ സമയ
ത്ത് നമസ്കരിക്കുക. ഇങ്ങനെ ഖസ്റാക്കി (ചുരുക്കി) ന
മസ്കരിക്കൽ എല്ലാവർക്കും ബാധകമാണ്. അസ്വർ ഉ
ഹാരിന്റെ സമയത്തേക്ക് മുന്തിക്കാനുള്ള കാരണം ബാ
ക്കി സമയം അസ്തമയം വരെ പ്രാർത്ഥനയിൽ കഴിച്ചു
കൂട്ടാനാണ്. പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ ഖിബ്ലക്ക് അഭിമുഖമാ
യും കൈകൾ ഉയർത്തിയും താഴ്മയോടെയും ആകാൻ
പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കണം. ഇന്നത് പ്രാർത്ഥിക്കണമെന്ന് പ്ര
ത്യേക കൽപ്പനകളൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ നബി(സ), അറ
ഹഫ ദിനത്തിലെ ഏറ്റവും ഉത്തമമായ പ്രാർത്ഥന ഞാ
നും എന്റെ മുൻഗാമികളും പറഞ്ഞതിലേറ്റവും ഉത്തമ
മായ വചനങ്ങളാകുന്നു എന്നു പറഞ്ഞ് പഠിപ്പിച്ചത് ഇപ്ര
കാരമാണ്.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

(ലാഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹു വഹ്ദഹു ലാ ശരീക്കലഹു, ലഹു
ൽ മുൽക്കു വലഹുൽ ഹംദു വഹുവ അലാകുല്ലി ശൈ
ഇൻ ഖദീർ). അല്ലാഹു, അവനല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല അവ
ൻഏകനും പങ്കുകാരില്ലാത്തവനുമാണ്. എല്ലാ സ്തുതി
കളും ആധിപത്യവും അവനുതന്നെ അവനെല്ലാറ്റിനും
കഴിവുള്ളവനുമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഇത് പ്രാർത്ഥനയിൽ
കൂടുതൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് ഉത്തമമാണ്. നബി(സ) പ്ര
ത്യേകമായി പ്രാർത്ഥനകൾ പഠിപ്പിച്ചില്ലാത്തതിനാൽ, അർ
ത്ഥ മറിയാതെ എന്തെങ്കിലും പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതിനേക്കാൾ
നമ്മുടെ ആവശ്യങ്ങൾ മനസ്സറിഞ്ഞ് നമുക്കറിയാവുന്ന
ഭാഷയിലും ശൈലിയും അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ സമർ

പ്പിക്കലായിരിക്കും അഭികാമ്യം. അതുപോലെ ഖുർആൻ പാരായണവും മറ്റു ദിക്റുകളും തസ്ബീഹുകളുമെല്ലാം ആകാവുന്നതാണ്. അങ്ങനെ താഴ്ചയോടെ മഗ്‌രിബ് വരെ കഴിച്ചുകൂട്ടിയതിനു ശേഷം മാത്രം അറഹ്മയിൽ നിന്നും പിരിഞ്ഞുപോകുക. മഗ്‌രിബ് അറഹ്മയിൽവെച്ച് നമസ്കരിക്കരുത്.

മുസ്‌ദലിഫയിലേക്ക്:

അറഹ്മാ ദിവസം സൂര്യനസ്തമിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ തൽബിത്തു ചൊല്ലി ഹാജിമാർ സാവകാശം മുസ്‌ദലിഫയിലേക്ക് നീങ്ങേണ്ടതാണ്, അവിടെ എത്തിയ ശേഷമായിരിക്കണം മഗ്‌രിബ് നമസ്കരിക്കേണ്ടത്. മഗ്‌രിബും ഇശാഉം, ജംഉം ഖസ്റുമായി ഒരുമ്പാകും ഓരോ നമസ്കാരത്തിന് പ്രത്യേകം ഇഖാമത്തും കൊടുത്ത് നമസ്കരിച്ചശേഷം സുബ്‌ഹിവരെ ഉറങ്ങുകയെന്നതാണ് നബിചര്യ. നബി (സ) യേക്കാൾ ഭക്തരാകാൻ നാം ശ്രമിക്കേണ്ടതില്ല. നബി(സ) പ്രഭാതം വരെ കിടക്കുകയാ യിരുന്നുവെന്ന് ജാബിർ(റ) വിൽനിന്ന് ഇമാം മുസ്‌ലിം തന്റെ ഹദീസ് ഗ്രന്ഥത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

സുബ്‌ഹി നമസ്കാരം കഴിഞ്ഞു പ്രകാശം പരക്കുന്നതുവരെ നബി(സ) മുസ്‌ദലിഫയിൽ മഗ്‌അറുൽ ഹറാമിന് അടുത്ത് നിന്ന് അല്ലാഹുവിനെ മഹത്വപ്പെടുത്തിയും ദിക്റും ദുആയും അധികരിപ്പിച്ചും കഴിച്ചുകൂട്ടുകയുണ്ടായി. ഇന്നവിടെ പള്ളിയാണുള്ളത്. അതിനടുത്തേക്കെത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും മുസ്‌ദലിഫയിലെവിടെയാണോ നാമുള്ളത് അവിടെ വെച്ച് ദിക്റും ദുആയും നടത്താവുന്നതാണ്. പിന്നീട് സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പായി മിനയിലേക്ക് പുറപ്പെടേണ്ടതാണ്.

പ്രായാധിക്യം കൊണ്ടുംമറ്റും ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളവർക്ക് മാത്രം രാത്രിയുടെ അവസാനത്തിൽ വേണമെങ്കിൽ മിനയിലേക്ക് പോകുന്നതിൽ കുറുമില്ല. അല്ലാത്തവരെല്ലാം സുബ്‌ഹിവരെ മുസ്‌ദലിഫയിൽ കഴിയൽ ഹജ്ജിന്റെ വാജിബുകളിൽ പെട്ടതാണ് അത് നഷ്ടപ്പെടുത്തിയാൽ മുഗബലി നിർബന്ധമാണ്.

ദുൽഹജ്ജ് പന്ത്: (ബലിദിനം) يوم النحر

ദുൽഹജ്ജ് പന്തിന് സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പ് ഹാജിമാർ മിനയിലേക്ക് പുറപ്പെടണം. അവിടെയത്തുന്നതുവരെ തൽബിയത്ത് ചൊല്ലിക്കൊണ്ടിരിക്കണം. മിനയിലെത്തിയാൽ ആദ്യം നിർവ്വഹിക്കേണ്ടത് ജംറത്തുൽ അഖബയിൽ കല്ലെറിയലാണ്. മിനയുടെ അതിർത്തിയിൽ മക്കയോട് അടുത്തുള്ളതും മൂന്നു ജംറകളിൽ വലുതാണ് ജംറത്തുൽ അഖബ. അതിനടുത്തു ചെന്ന് അല്ലാഹു തന്നോടു കൽപ്പിച്ച ആരാധനയുടെ ഭാഗമായാണ് താനിതുനിർവ്വഹിക്കുന്നത് എന്ന മനസ്സോടെ കടല മണിയോളം വലുപ്പമുള്ള ഏഴുകല്ലുകൾ കൊണ്ട് അല്ലാഹുഅക്ബർ എന്നു പറഞ്ഞ് ഏഴു പ്രാവശ്യമായാണ് എറിയേണ്ടത്. എറിയുമ്പോൾ ജംറയുടെ ചുറ്റിലുമായുള്ള തളത്തിലേക്കെങ്കിലും കല്ലുകൾ വീഴുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പ് വരുത്തണം സ്തുപത്തിൽ തന്നെ കൊണ്ടുകൊള്ളണമെന്നില്ല. പിശാചിനോടുള്ള ഈർഷ്യത തീർക്കാണെന്നവണ്ണം ചെറുപ്പ് പോലുള്ളവ കൊണ്ട് എറിയുവാൻ പലരേയും പിശാച് പ്രേരിപ്പിക്കാറുണ്ട് അതിനു വഴങ്ങാതിരിക്കാൻ പ്രത്യേകം ശ്രമിക്കേണ്ടതാണ്. പന്തിനോ ശേഷമുള്ളദിവസങ്ങളിലോ എറിയാനുള്ള കല്ലുകൾ നിശ്ചിത സ്ഥലത്തുനിന്നെടുക്കണമെന്നോ കഴുകി വൃത്തിയാക്കണമെന്നോ യാതൊരു നിർ

ദേശവുമില്ല; എന്ന കാര്യം പ്രത്യേകം അറിഞ്ഞിരിക്കുക. “കഅബ:താവഹും സഹാ മർവക്കിടയിലെ സഅ്യാം ജംറകളിലെ ഏറുമെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണ നില നിർത്തുന്നതിനാണ് നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്”¹

ബലികർമ്മം:

കല്ലെറിയലിന് ശേഷം പിന്നീട് ബലിയറുക്കാനുള്ളവർ അറവു നടത്തുകയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. കഴിയുമെങ്കിൽ സ്വന്തമായിത്തന്നെ അറുക്കുക, മാംസത്തിൽ നിന്നും അൽപ്പം പാകം ചെയ്ത് ഭക്ഷിക്കുക എന്നതെല്ലാം നബിചര്യയിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

മുടികളയൽ/വെട്ടൽ:

അറവിനുശേഷം മുടികളയുകയോ വെട്ടുകയോചെയ്യുക എന്നതാണ് നിർവ്വഹിക്കാനുള്ളത്. പുരുഷന്മാർ കളയലാണുത്തമം. നബി(സ) മുടികളഞ്ഞവർക്കു വേണ്ടി മൂന്ന് പ്രാവശ്യവും വെട്ടിയവർക്കു വേണ്ടി ഒരു തവണയും പ്രാർത്ഥിച്ചതായി ഹദീസുകളിൽ കാണാൻകഴിയും. സ്ത്രീകൾ മുടിയുടെ അറ്റമൽപ്പം വെട്ടിയാൽമതി.

മുടിയെടുക്കുന്നതോടുകൂടി ഇഹ്റാമിൽ നിന്ന് ഏറെക്കുറെ ഒഴിവായി എന്നു പറയാവുന്നതാണ്. ഭാര്യാഭർതൃബന്ധമല്ലാത്ത, ഇഹ്റാമിൽ നിഷിദ്ധമായിരുന്നതെല്ലാം ഇനിമുതൽ അനുവദനീയമായിക്കഴിഞ്ഞു. ബാക്കിയുള്ള കർമ്മങ്ങളെല്ലാം സാധാരണ വസ്ത്രം ധരിച്ചുകൊണ്ട് നിർവ്വഹിച്ചാൽമതി. ഇതിന് ഒന്നാം തഹല്ലൂല് എന്നാണ് പറയുക.

¹ നബിവചനം

ത്വവാഹുൽ ഇഹാദത്ത്: സഅ്യാ്:

അല്ലാഹു പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക: “പിന്നീട് അവർ തങ്ങളുടെ അഴുക്കുന്നീക്കുകയും നേർച്ചകൾ നിറവേറുകയും പുരാതനമായ ആ മന്ദിരം പ്രദക്ഷിണം ചെയ്യുകയും ചെയ്യട്ടെ.”¹

ഹജ്ജിന്റെ റുക്നുകളിലെണ്ണിയ നിർബന്ധ തവാഹാണിത്. ഇത് (തവാഹുൽ ഇഹാദത്ത്) എല്ലാവരും നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതാണ്.

ഇഹ്റാദായും വിറാനായും ഹജ്ജ്ചെയ്യുന്നവർ നേരത്തെ തവാഹിനോടൊപ്പം സഅ്യാ് ചെയ്തവരാണെങ്കിൽ അതു മതിയാകുന്നതാണ് അവർ വീണ്ടും സഅ്യാ് ചെയ്യേണ്ടതില്ല. എന്നാൽ തമതുഅ് രീതിയിലുള്ളവർ നേരത്തെ നിർവ്വഹിച്ചത് ഉറയുടെ സഅ്യായാണ് ഗണിക്കുക. അവർ വീണ്ടും സഅ്യാ് ചെയ്യേണ്ടതാണ്. എന്നാലത് ദുൽ ഹജ്ജ് പത്തിനുതന്നെ നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമില്ല. അയ്യാമുത്തശ്ശീഖ് എന്നറിയപ്പെടുന്ന 11, 12, 13 എന്നീ ദിവസങ്ങളിലേക്ക് പിന്തിക്കാവുന്നതാണ്. നബി(സ)യുടെ ഹജ്ജ് വിവരിക്കുന്ന ഹദീസുകളിൽ അദ്ദേഹം പിന്നീട് തവാഹ് നിർവ്വഹിക്കുകയും മക്കയിൽവെച്ച് ജുഹർ നമസ്കരി ക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന്കാണാവുന്നതാണ്.

തവാഹുൽ ഇഹാദത്തും സഅ്യായും നിർവ്വഹിക്കുന്നതോടെ ഇഹ്റാമിൽനിന്നും പരിപൂർണ്ണമായും സ്വതന്ത്രനായിക്കഴിഞ്ഞു. ഭാര്യാഭർതൃബന്ധമടക്കം എല്ലാം അനുവദനീയമായി.

¹ ഫിജ്, 29

ദുൽഹജ്ജ് പത്തിനു നിർവ്വഹിക്കേണ്ട കർമ്മങ്ങളുടെ, പ്രവാചകൻ നിർവ്വഹിച്ച ക്രമമാണ് മുകളിൽ വിവരിച്ചത്. (ജംറത്തുൽ അഖബയിലെ ഏറ്, ബലികർമ്മം, മുടിയെടുക്കൽ, തവാഹ്, സഅ്യാ). എന്നാൽ മേൽപറഞ്ഞ ക്രമത്തിൽ തന്നെ നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമൊന്നുമല്ല. ഏറ്, അറവ്, മുടിയെടുക്കൽ എന്നിവ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ക്രമം തെറ്റിച്ചു നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ലെന്നാണ് നബി(സ)യോട് സ്വഹാബികൾ അതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം വ്യക്തമാക്കിയത്.

ദുൽഹജ്ജ് II, 12, 13.

മിനായിൽ രാപ്പാർക്കലും ജംറകളിലെ ഏറും:

ദുൽഹജ്ജ് പത്തിന്റെ ശേഷിക്കുന്ന പകലും അയ്യായ്മുത്തശ്ശീവിന്റെ രാത്രികളിലും മിനയിൽ താമസിക്കുക എന്നതും ഹജ്ജിന്റെ വാജിബുകളിൽ പെട്ടതാണ്. എന്നാൽ ഹജ്ജുമായി ബന്ധപ്പെട്ട, ഒഴിച്ചുകൂടാൻ പറ്റാത്ത കാരണങ്ങളുള്ളവർക്ക് നബി(സ) ഇളവു നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു അംദ് (റ) പറയുന്നു: അബ്ബാസുബ്നു അബ്ദുൽമുത്തലിബ്(റ) ഹാജിമാർക്ക് വെള്ളം കൊടുക്കേണ്ട ഉത്തരവാദിത്വം ഏൽപ്പിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ മിനയിൽ താമസിക്കുന്നതിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കാൻ അനുവാദം ചോദിക്കുകയും നബി(സ) അദ്ദേഹത്തിന് ഇളവ് അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ അത്തരത്തിലുള്ള പ്രതിബന്ധങ്ങളില്ലാത്ത മറ്റൊരാളാവാൻ മിനയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ട

¹ ബുഖാരി, മുസ്ലിം

ലും 11, 12, 13 ദിവസങ്ങളിൽ മൂന്നു ജംറകളിൽ ഏഴു വീതം കല്ലുകൾകൊണ്ട് എറിയലും നിർബന്ധമാണ്.

ആദ്യം മസ്ജിദുൽ വൈഫിനോടടുത്തുള്ള ജംറത്തുൽ ഊലയിലാണ് എറിയേണ്ടത്. ദുൽഹജ്ജ് 11, 12, 13 ദിവസങ്ങളിൽ ഉച്ചതിരിഞ്ഞശേഷം (സൂര്യൻ മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ നിന്നും തെറ്റിയശേഷം) മാത്രമാണ് എറിയൻ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സമയമെന്നത് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരിക്കണം. കാരണം പലരും രാവിലെ മുതൽ തന്നെ എറിയുന്നതായി കാണാറുണ്ട്. ഇത് നബി(സ)യുടെ ചര്യക്ക് വിരുദ്ധമാണ്. ജാബിർ(റ)പറയുന്നു: “നബി(സ) ദുൽഹജ്ജ് പത്തിന് ഊഹാ സമയത്തും മറ്റു ദിവസങ്ങളിൽ ഉച്ചക്കു ശേഷവുമാണ് എറിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.” (മുസ്ലിം) അപ്രകാരം തന്നെയായിരുന്നു സ്വഹാബികളും. ഉച്ചക്ക് മുമ്പ് എറിയൽ അനുവദനീയമായിരുന്നെങ്കിൽ നബി(സ) അപ്രകാരം ചെയ്യുമായിരുന്നു. കാരണം അദ്ദേഹം തന്റെ സമുദായത്തിന് എളുപ്പമുള്ള കാര്യങ്ങളായിരുന്നു എപ്പോഴും കൽപ്പിക്കുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നത്.

ആദ്യം ജംറത്തുൽ ഊലയിലാണ് എറിയേണ്ടത്. ഏഴു കല്ലുകൾ കൊണ്ട് ഏഴുപ്രാവശ്യമായി തക്ബീർ ചൊല്ലിയെറിഞ്ഞ് അൽപം മുന്നോട്ടു നീങ്ങി കൈകളുയർത്തി വിബ്ലക്ക് അഭിമുഖമായി ഏറെനേരം പ്രാർത്ഥിക്കണം. പിന്നീട് മദ്ധ്യത്തിലുള്ള ജംറത്തുൽ വുസ്തയിലും അപ്രകാരം നിർവ്വഹിക്കണം. അതിനു ശേഷം പത്തിനെറിഞ്ഞ ജംറത്തുൽ അഖബയിലും എറിയേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ ജംറത്തുൽ അഖബയിൽ എറിഞ്ഞ ശേഷം നബി (സ) പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ അവിടെ വെച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കൽ സുന്നത്തില്ല. മേൽപറഞ്ഞ ക്രമത്തിൽ ദുൽഹജ്ജ് പന്ത്രണ്ടിനും പതിമൂന്നിനും എറിയേണ്ടതുണ്ട്. സ്വന്തമായി

എറിയാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളവർക്ക്, പകരം മറൊരാളെ എറിയാൻ ചുമതലപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. അയാൾ തന്നിരിക്കുന്ന ഏറ് നിർവ്വഹിച്ച ശേഷമായിരിക്കണം എറിയാൻ ഏൽപ്പിച്ചവർക്ക് എറിയേണ്ടത്. എറിയുന്നതിനുള്ള തുടക്ക സമയം മാത്രമാണ് വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുള്ളത് അവസാന സമയം പറഞ്ഞു തന്നിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ രാത്രിയും എറിയാവുന്നതാണ്. ജംറത്തുൽ ഊലയിലും വുസ്തയിലും എറിഞ്ഞശേഷമുള്ള പ്രാർത്ഥന പലരും അജ്ഞതമൂലമോ അലസത കാരണത്താലോ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അറിഞ്ഞു കൊണ്ട് ചെയ്യാതിരിക്കുമ്പോൾ അത് നബി ചര്യയെ ധിക്കരിക്കലായിരിക്കും. അതിനാൽ അൽപ്പസമയമെങ്കിലും മേൽപറഞ്ഞ സുന്നത്തനുസരിച്ച്, ഒന്നുംരണ്ടും ജംറകളിലെ ഏറിന്നു ശേഷം മാത്രം നാമും പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതാണ്.

പതിനൊന്നിനും പന്ത്രണ്ടിനും എറിയുന്നതോടെ വാജിബ് നിർവ്വഹിച്ചു കഴിഞ്ഞതായി പരിഗണിക്കപ്പെടും. അതിനാൽ പന്ത്രണ്ടിന്റെ ഏറു കഴിഞ്ഞ് ആർക്കെങ്കിലും പതിമൂന്നിന് എറിയുന്നതിനു മുമ്പ് പോകേണ്ടതുണ്ട് എങ്കിൽ അതിനു വിരോധമില്ല. എന്നാൽ പതിമൂന്നിനു കൂടി എറിയലാണ് പരിപൂർണ്ണത. നബി(സ) പതിമൂന്നിനുകൂടി എറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പന്ത്രണ്ടിന് എറിഞ്ഞു മതിയാക്കി പോകുന്നവർ അന്ന് സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുന്നതിന് മുമ്പായി മിനയിൽ നിന്നും സ്ഥലം വിട്ടുകൊള്ളണം. എന്നാൽ പോകാൻ തീരുമാനിക്കുകയും തിരക്കുകാരണത്താലോ മറൊരാൾ അസ്തമയത്തിനു മുമ്പായി പുറത്തു കടക്കാൻ കഴിയാതെ വന്നാൽ അതിനു വിരോധമില്ല. ഖുർആൻ പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക: “ആരെങ്കിലും രണ്ട് ദിവസം കൊണ്ട് മതിയാക്കി ധൂതിപ്പെട്ടു പോകുന്നപക്ഷം അവർക്ക് കുറമില്ല.

ഒരു ദിവസംകൂടി താമസിച്ചുപോകുന്നു വെങ്കിൽ അതിലും കുറമില്ല”¹ എന്നാൽ സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ട ആയത്തിലെ രണ്ട് ദിവസം എന്നത് ദുൽഹജ്ജ് പത്ത്, പതിനൊന്ന് എന്ന് കണക്കുകൂട്ടി പതിനൊന്നിനു തന്നെ സ്ഥലംവിട്ടു നത് ന്യായീകരിക്കാവതല്ല. അതിനുമാതൃകയുമില്ല.

ത്വവാഹുൽ വിദാഅ്:

മിനയിലെ രാപ്പാർക്കലും ജംറകളിലെ ഏറും കഴിഞ്ഞാൽ ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങളിൽ ബാക്കിയുള്ളത് ത്വവാഹുൽവിദാഅ് (വിടവാങ്ങൽ ത്വവാഹ്) മാത്രമാണ്. നബി(സ) പറഞ്ഞു: “നിങ്ങളാരും തന്നെ അവസാന കർമ്മം ത്വവാഹായി കൊണ്ടല്ലാതെ യാത്രതിരിക്കരുത്.” അതുകൊണ്ട് അവസാന കർമ്മം ത്വവാഹായിത്തീരുന്ന നിലക്കായിരിക്കണം അതു നിർവ്വഹിക്കുന്നത്. അതിനുശേഷം യാത്രാ സംബന്ധമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കല്ലാതെ മക്കയിൽ തങ്ങാൻ പാടുള്ളതല്ല. ത്വവാഹിനുശേഷം പിന്നെയും കഴിഞ്ഞു കൂടെണ്ടിവന്നാൽ യാത്രാ സമയത്ത് വീണ്ടും ത്വവാഹ് നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഈ രംഗത്തും ചിലർ സൂത്രത്തിൽ എളുപ്പത്തിൽ രക്ഷപ്പെടണമെന്നു കരുതി ജംറകളിലെ ഏറിന്നു മുമ്പായി ത്വവാഹ്ചെയ്യാറുണ്ട്. അത് ശരിയായ രീതിയല്ല. ത്വവാഹുൽ വിദാഅ് ഹജ്ജിന്റെ വാജിബുകളിൽ പെട്ടതാണ് അതിൽ വീഴ്ചവരുത്തിയാൽ പ്രായശ്ചിത്തമായി ബലിയറുത്താൽ മാത്രമേ കർമ്മം സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ സ്ത്രീകൾ ഈ ത്വവാഹിനുമുമ്പായി അശുദ്ധിയുള്ളവരായാൽ അവർക്ക് ഇതിൽ നിന്നും ഇള

¹ ബഖറ 203

വു നൽകപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്¹. അവർ തവാഹിനുവേണ്ടി കാത്തു നിൽക്കുകയോ പ്രായശ്ചിത്തം നൽകുകയോ ചെയ്യേണ്ടതില്ല. തവാഹുൽ വിദാഉ കൂടി നിർവ്വഹിക്കുന്നതോടുകൂടി ഹജ്ജുകർമ്മങ്ങളെല്ലാം പൂർത്തിയായിക്കഴിഞ്ഞു.

ഹജ്ജിന്റെ അത്യാത്മാവ്:

ഹജ്ജ് സാമ്പത്തികവും ശാരീരികവും മാനസികവുമായ കാര്യങ്ങൾ സമ്മേളിച്ച മഹത്തായൊരു ആരാധനയാണ്. തുടക്കം മുതൽ ഒടുക്കം വരേക്കും അതൊരു ഇബാദത്താണ് എന്ന ബോധം നിലനിർത്താൻ കഴിയുമ്പോൾ മാത്രമേ നിർദ്ദേശിച്ച പ്രതിഫലം നേടിയെടുക്കാൻ സാധ്യമാവുകയുള്ളൂ. ഹജ്ജുകർമ്മങ്ങളിലധികവും മഹാനായ ഇബ്റാഹീംനബി(അ) യുടേയും കുടുംബത്തിന്റേയും ത്യാഗോജ്ജ്വലമായ വിശ്വാസത്തിന്റേയും, അവർണ്ണനീയമായ ത്യാഗത്തിന്റേയും ചരിത്രമാണ് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്. നൂറാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പ് കഴിഞ്ഞുപേയ ആചരിത്രം നാം ഹജ്ജ് കർമ്മത്തിലൂടെ ജീവിതത്തിലഭിനയിച്ച് അനുസ്മരിക്കുന്നു. മുന്നോട്ടുള്ള ജീവിതത്തിൽ അതനുസരിച്ച് ജീവിക്കാനുള്ള പ്രതിജ്ഞയെടുക്കലായിരിക്കണം നാം അതിൽ നിന്നും ഏറെറടുക്കേണ്ടത്.

അഹ്ലിന്റെ വിളംബരം:

ഹജ്ജുകർമ്മങ്ങൾ, ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ച് തൽബിയത്ത് മുതൽ തവാഹുൽ വിദാഅ് വരെയുള്ള എല്ലാ കർമ്മങ്ങളും തൗഹീദ് (ഏകദൈവവിശ്വാസം) മനസ്സിലും ജീ

¹ ബുഖാരി

വിതത്തിലും ഉറപ്പിയുറപ്പിക്കാനാണ് നമ്മെ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്. നാഥാ, പങ്കു കാരില്ലാത്ത ഏകനായ നാഥാ എന്ന് ദിവസങ്ങളോളം രാപ്പകൽ വ്യത്യാസമില്ലാതെ ഏറെ പറഞ്ഞ ഒരു ഹാജിക്ക് എങ്ങിനെ അല്ലാഹുവല്ലാത്തവരെ ആശ്രയിക്കാനും അവരെ വിളിച്ചു പ്രാർത്ഥിക്കാനും സങ്കടമുണർത്തി സഹായമർത്ഥിക്കാനും സാധിക്കും!?. ഇല്ല, അതൊരിക്കലുമുണ്ടായിക്കൂടാ. തൗഹീദിനുവേണ്ടി ജീവിച്ച് ആമാർഗ്ഗത്തിൽ നിരവധി പ്രയാസങ്ങളും ബുദ്ധിമുട്ടുകളും സഹിച്ച് സാക്ഷാൽ അഗ്നി പരീക്ഷണത്തിനു വിധേയനായ ഇബ്റാഹീം നബി(അ)യുടേയും കുടുംബത്തിന്റേയും ജീവിതമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും വ്യതിചലിച്ച് അല്ലാഹുവോടല്ലാതെ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും നേർച്ചവഴിപാടുകൾ അർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന, ഇസ്ലാമിന്റേതല്ലാത്ത മാർഗ്ഗമാണ് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതെങ്കിൽ അവൻ ഹജ്ജെന്തെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയിട്ടില്ല. ഇബ്റാഹീംനബിയുടെ പ്രഖ്യാപനം നമുക്ക് ഖുർആൻ പറഞ്ഞു തരുന്നത് കാണുക: “തീർച്ചയായും നിങ്ങൾക്ക് ഇബ്റാഹീമിലും അദ്ദേഹത്തിന്റേകൂടെയുള്ളവരിലും ഉത്തമമായ മാതൃകയുണ്ട്. അവർ തന്റെ ജനതയോട് പറഞ്ഞ സന്ദർഭം ഓർക്കുക: ഞങ്ങൾ നിങ്ങളിൽ നിന്നും നിങ്ങളോരായിക്കുന്നതിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കുന്നു. നിങ്ങളെ ഞങ്ങൾ നിഷേധിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും. നിങ്ങൾ ഏകനായ അല്ലാഹുവിൽ വശ്വസിക്കുന്നതു വരെ ഞങ്ങൾക്കും നിങ്ങൾക്കുമിടയിൽ ശത്രുതയും വിദ്വേഷവും നിലനിൽക്കുകതന്നെചെയ്യും.”¹ എന്നിട്ടദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് കാണുക: “നിങ്ങളെയും അല്ലാഹുവിനു പുറമെ നിങ്ങൾ വിളിച്ചു

¹ മുംഗഫിന 3

പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവയേയും ഞാനിതാ കയ്യൊഴിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്റെ രക്ഷിതാവിനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യും.”¹

ഇഹയാരാശയം ജീവിതത്തിൽ കാത്തുസൂക്ഷിക്കാൻ നമുക്ക് കഴിയേണ്ടതുണ്ട്. എങ്കിൽ മാത്രമേ നമ്മുടെ കർമ്മങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുകയുള്ളൂ. നമുക്കതിലൂടെ സ്വർഗ്ഗം നേടുവാൻ സാധിക്കുകയുമുള്ളൂ.

പ്രതീക്ഷയും അർപ്പണ ബോധവും

ഹാജറാ ബീവിയുടെ ജീവിതം, വിജനമായ മരുഭൂമിയിൽ പിഞ്ചു പൈതലിനേയും തന്നെയും തനിച്ചാക്കിക്കൊണ്ട് തിരിച്ചുപോകുന്ന ഭർത്താവിനോട് ഇത് ‘അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനപ്രകാരമാണെങ്കിൽ അവൻ ഞങ്ങളെ കയ്യൊഴിക്കുകയില്ല’ എന്നു പറഞ്ഞ ആ മനസ്സിന്റെ വിശ്വാസം. അതെ ആ മഹതിയുടെ, പടച്ചവനിലുള്ള വിശ്വാസവും, മരുഭൂമിയിൽ നീരുറവ (സംസം) നൽകി അല്ലാഹു അവരെ സഹായിച്ചതുമെല്ലാം നേരിൽ കാണുകയും അയവിറക്കുകയും അവരുടെ അന്നത്തെ പരിശ്രമം സർവ്വതലങ്ങളുടെ അഭിനയിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഹാജിയുടെ മനസ്സിൽ, തന്റെ ജീവിതവും അല്ലാഹുവിന്നർപ്പിച്ച് അവനിൽ മാത്രം പ്രതീക്ഷയർപ്പിച്ചു ജീവിക്കാനുള്ള പ്രതിജ്ഞ പുതുകലായിരിക്കണം. അതെ, അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനം അതത്ര സത്യം!! “ആർ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിച്ചു ജീവിക്കുന്നുവോ അവർക്കവൻ മാർഗ്ഗം കാണിച്ചു കൊടുക്കുകയും അവൻ വിചാരിക്കാത്ത വഴിയിലൂടെ ഉപജീവനം നൽകുകയും ചെയ്യും, ..ആർ അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേ

¹ മനിയം 48

ൽപ്പിക്കുന്നുവോ അവന്നല്ലാഹുമതി, അവന്റെകാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹു പൂർത്തിയാക്കിക്കൊടുക്കും”¹

നാം, മനുഷ്യരാണ്; നമ്മുടെ നാമനാണ്

ഹജ്ജിന്റെ ഓരോകർമ്മങ്ങളിലും “തീർച്ചയായും നിങ്ങൾ ഒരൊറ്റ സമുദായം ഞാൻനിങ്ങളുടെ നാമനും അതിനാൽ നിങ്ങളെന്ന മാത്രം ആരാധിക്കുക”² എന്ന ദൈവീക വചനം മനുഷ്യൻ കണ്ണുനീറയെ കാണുകയാണ്. ലോകവിശ്വാസികളെല്ലാവരും ഒരു വിഷയത്തിൽ ഒന്നിക്കുന്ന ഒരേയൊരു ബിന്ദു; അതത്രെ ഹജ്ജ്. വിശേഷിച്ചും അറഹം: രാജാവും പ്രജയും പണക്കാരനും പണിക്കാരനും, അടിമയും ഉടമയും, സ്വദേശിയും വിദേശിയും, സ്ത്രീയും പരുഷനും അവരവരുടെ ദേശവും ഭാഷയും വേഷവുമെല്ലാം മറന്ന് ഒരേ വസ്ത്രംധരിച്ച് ഒരേ മന്ത്രമുരുവിട്ട് ഒരേലക്ഷ്യത്തിലൊന്നായിത്തീരുന്ന രംഗം! സമതന്ത്രതയും സാഹോദര്യത്തിന്റേയും സാമൂഹിക ബോധത്തിന്റേയും ഉദാത്തമായ മാതൃക. പ്രതിബന്ധങ്ങളാലും മറ്റും അങ്ങോട്ടെത്തിപ്പെടാൻ കഴിയാത്തവരും ആ കർമ്മത്തോടും പ്രസ്തുത ആശയത്തോടും ഐക്യപ്പെടാൻ ആ ദിവസത്തിൽ അറഹം ദിനത്തിൽ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുന്നു. എന്തൊരുമഹനീയമാതൃക!!

ശിക്ഷണ അനുസരണബോധം:

മിനയിലും മുസ്ലിഹിയിലും രാത്രി താമസിക്കുന്ന ഹാജിമാർ പടച്ചവനെത്തു കൽപ്പിച്ചാലും അത് അനുസരിക്കാ

¹ ത്വലാബ് 2,3

² അനമ്പിയാഅ് 92

നുള്ള തയ്യാറെടുപ്പ്, ഹജ്ജ്കർമ്മത്തോടൊപ്പം ഒന്നുകൂടി ഉറപ്പിക്കുകയാണ്. മറ്റു കാലങ്ങളിൽ കൊട്ടാരങ്ങളിലും ബംഗ്ലാവുകളിലും അറകളിലും എന്നുവേണ്ട വിവിധങ്ങളായ സുഖ സമൃദ്ധികളിൽ കിടന്നുറങ്ങി ശീലിച്ച മനുഷ്യർ ഭൂമി വിരിപ്പും ആകാശം പുതപ്പുമെന്ന മട്ടിൽ അന്തിയുറങ്ങുന്നു. ഒരു ദിവസം പോലും വീട്ടിൽനിന്നും വിട്ടുനിൽക്കാൻ കഴിയാത്തവർ, ഇണകളുമൊത്തല്ലാതെ ജീവിച്ചു ശീലിച്ചിട്ടില്ലാത്തവർ എല്ലാം മറന്ന് ദിവസങ്ങളോളം കഴിച്ചു കൂട്ടുന്നു. അതെ, പടച്ചവനെ നീയെന്തു കൽപ്പിച്ചാലും ഞാനത് ഏറ്റെടുക്കാൻ സന്നദ്ധനാണ് എന്ന് ജീവിതത്തിലൂടെ തെളിയിച്ചത് ആത്മാർത്ഥതയോടെയാണ് എങ്കിൽ, അതിനേക്കാൾ എളുപ്പമുള്ള കൽപ്പനകൾ പാലിക്കുകയും ഉൾക്കൊണ്ട് ജീവിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ മാത്രമല്ലേ അവന്റെ ഹജ്ജും ഉറയുമെല്ലാം അർത്ഥവത്താവുകയുള്ളൂ.

ദുൽഹജ്ജ്എട്ടിന് മിനായിൽ താമസിച്ചശേഷം, പതിനൊന്ന് പന്ത്രണ്ട് പതിമൂന്ന് ദിവസങ്ങളിൽ പിന്നെയുമതാ താമസിക്കാൻ പറയുന്നു! എങ്കിൽ അത് ഒന്നിച്ചായിക്കൂടെ, എന്ന് ചിന്തിക്കുന്നില്ല; എന്തിനു വീണ്ടുമെന്ന്, മറുചോദ്യവുമില്ല. ജനകളിലെ ഏറ് മൂന്ന് ദിവസങ്ങളിലെത്തിന് 21 വീതം കല്ലുകൾ ഒറ്റത്തവണയായി ഒരു ദിവസം എറിഞ്ഞാൽ പോരെ, എന്നിങ്ങനെ ഒരു പക്ഷേ തനിക്കുത്തരം കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ പോലും അല്ലാഹുവിന്റെ ആജ്ഞയാണോ, പ്രവാചകൻ കൽപ്പിച്ചതാണോ എങ്കിൽ ഞാൻ അനുസരിക്കും എന്നവൻ പ്രവൃത്തിയിലൂടെ തെളിയിക്കുന്നു. ഈ ഒരനുസരണം തന്റെ ഭാവി ജീവിതത്തിൽ കൂടി നിലനിൽക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ അല്ലാഹുവേ നിന്റെവിളി ഞാൻകേട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് ദിവസ

ങ്ങളോളം രാപ്പകലിടവില്ലാതെ താൻ മുഴക്കിയ തൽബിയത്ത് ഫലവത്താവുകയുള്ളൂ.

എല്ലാം അല്ലാഹുവിന്

തവാഹ്, ബലി, പ്രാർത്ഥന എല്ലാം അല്ലാഹുവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുമാത്രം. അത് മററാർക്കും അവകാശപ്പെടുന്നില്ല എന്ന കാര്യം ദിവസങ്ങളോളം നീണ്ടുനിന്ന ത്യാഗ പരിശ്രമങ്ങളിലൂടെ അനുഷ്ഠിച്ച ഹജ്ജ്കർമ്മങ്ങളിലൂടെ അവനൊന്നുകൂടി മനസ്സിലാക്കി പ്രതിജ്ഞപുതുക്കുന്നു. അതെ ഉപകാരം നൽകുന്നതും ഉപദ്രവത്തെ തടയുന്നതുമെല്ലാം അല്ലാഹുമാത്രം എന്ന ദൃഢവിശ്വാസം അവനെ അതിനു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. ഹജ്ജുൽ അസ്വദ് ചുംബിച്ചുകൊണ്ട് മഹാനായ ഉമർ(റ) പറഞ്ഞവാക്ക് അതായിരിക്കണം അന്നേരത്ത് പോലും നമ്മിലുണ്ടായിരിക്കേണ്ടത്. “കല്ലേ, നീ ഒരു കല്ലു മാത്രമാണ്, എനിക്കെന്തെങ്കിലും ഉപകാരം ചെയ്തുതരുവാനോ, ഉപദ്രവത്തിൽ നിന്ന് എന്നെ രക്ഷപ്പെടുത്തുവാനോ നിന്നെക്കൊണ്ടാകില്ല; എന്ന് എനിക്കറിയാം അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ നിന്നെ ചുംബിക്കുന്നത് ഞാൻ കണ്ടില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ നിന്നെ ചുംബിക്കുമായിരുന്നില്ല.”¹

മേൽ പറഞ്ഞതായ തത്വങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട് പ്രവാചകൻ(സ) യുടെ മാതൃകയനുസരിച്ച് മാത്രം ഹജ്ജും ഉറയും, മറ്റു മുഴുവൻ കർമ്മങ്ങളും നാം നിർവ്വഹിക്കുക. അതിലൂടെ നമ്മിലുണ്ടാകണമെന്ന് ഇസ്ലാം ആവശ്യപ്പെടുന്ന സദ്ഗുണങ്ങൾ ഉൾക്കൊണ്ട് ജീവിതം നയിക്കുക. അതിനായി പ്രതിജ്ഞയെടുക്കുക. നമ്മുടെ ഹജ്ജു ക

¹ ബുഖാരി

ർമ്മത്തെയെന്നു മാത്രമല്ല, മുഴുവൻ സൽ കർമ്മങ്ങളെ കൂടി നിഷ്ഫലമാക്കി, ശാശ്വതനരകാവകാശിയാക്കി മാറ്റുന്ന ശിർക്കിൽ നിന്നും, നരകത്തിലേക്ക് എന്ന് നബി (സ) ആവർത്തിച്ചു പറഞ്ഞ ബിദ്അത്തുകളിൽ നിന്നും നാം വിട്ടുനിൽക്കുക. അല്ലാഹു നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ (ആമീൻ).

അല്ലാഹു മഖ്ബൂലും മഖ്റൂറുമായ (സ്വീകാര്യവും പുണ്യകരവുമായ) നിലയിൽ ഹജ്ജും ഉറയും നിർവ്വഹിക്കുവാനും അതിന്റെ ചൈതന്യം ജീവിതത്തിലുടനീളം കാത്ത് സൂക്ഷിക്കുവാനും മുഴുവൻ സഹോദരങ്ങൾക്കും തൗഹീഖ് നൽകട്ടെ. തങ്ങളുടെ മാതാക്കൾ തങ്ങളെ പ്രസവിച്ച ദിവസത്തിലേതു പോലെ പാപമുക്തരായി തിരിച്ചുവരാനും, പ്രതിഫലമായി സ്വർഗ്ഗം കരസ്ഥമാക്കുവാനും ഹജ്ജുചെയ്യുന്ന മുഴുവൻ സഹോദരങ്ങൾക്കും അല്ലാഹു തൗഹീഖ് നൽകട്ടെ.(ആമീൻ).

മദീനാസന്ദർശനം

മദീനാ സന്ദർശനം ഹജ്ജിന്റേയോ ഉറയുടേയോ ഭാഗമല്ല എന്നതാണ് ഒന്നമതായി അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടവിഷയം. മദീനാ പള്ളിയിൽ (മസ്ജിദുന്നബവിയിൽ) വെച്ചുള്ള നമസ്കാരം മസ്ജിദുൽ ഹറാമല്ലാത്ത മറ്റു പള്ളികളിൽ വെച്ചുള്ള നമസ്കാരത്തേക്കാൾ ആയിരമിരട്ടി പ്രതിഫലാർഹമാണ് (നബിവചനം).

പ്രസ്തുത പുണ്യം ആഗ്രഹിച്ചു മദീനയിൽ പോകാണുവാനാണ്. മദീനയിലെത്തുന്ന പുരുഷന്മാർക്ക് നബി(സ) യുടേയും അബൂബക്കർ, ഉമർ(റ) എന്നിവരുടേയും ഖബറുകൾ സന്ദർശിക്കലും അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ രക്ഷ

യുണ്ടാകട്ടെ എന്ന്സലാം പറയലും, പ്രാർത്ഥിക്കലും സുന്നത്താണ്.

നബിയുടെ വീടിന്റേയും (ഇപ്പോൾ ഖബർ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം) മിമ്പറിന്റേയും ഇടക്കുള്ള സ്ഥലത്തെ റൗള എന്നാണ് നബി(സ) വിശേഷിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. (ഖബറിനല്ല റൗള എന്നു പറയുക). “എന്റെ വീടിന്റേയും മിമ്പറിന്റേയും ഇടക്കുള്ള സ്ഥലം സ്വർഗ്ഗത്തോപ്പുകളിലെ ഒരു തോപ്പാണ്”¹ കഴിയുമെങ്കിൽ തഹിയത്ത് നമസ്കാരങ്ങൾ പോലുള്ളവ അവിടെ വെച്ച് നമസ്കരിക്കുന്നത് പുണ്യകരമാണ്. എന്നാൽ ഫറദ് നമസ്കാരങ്ങൾക്ക് ഒന്നാമത്തെ സ്വഫ്ഫ് തന്നെയാണെന്നും.

അതുപോലെ മദീനക്കടുത്തുള്ള, നബി(സ) മദീനയിൽ എത്തി ആദ്യമായി നിർമ്മിച്ച പള്ളിയായ “മസ്ജിദുൽ ഖബാഇൽ വെച്ചുള്ള നമസ്കാരിക്കുന്നതിനു ഉറയുടെ പ്രതിഫലമാണുള്ളത്”²

മറ്റുസ്ഥലങ്ങളിലെ സന്ദർശനം സുന്നത്ത് എന്ന നിലയിൽ അനുവദനീയമല്ലെങ്കിലും, വിദേശത്തുനിന്നെത്തുന്ന ഒരാൾക്ക് ചരിത്രപരമായി പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിക്കുന്നതും ചരിത്രങ്ങളയവിറക്കുന്നതും അവയിലൂടെ പാഠമുൾക്കൊള്ളുന്നതും നിഷിദ്ധമല്ല. എന്നാൽ കൂടുതൽ പുണ്യം ലഭിക്കാൻ കൈവന്ന സമയങ്ങളും സ്ഥലങ്ങളും നഷ്ടപ്പെടുത്തിയുള്ള സന്ദർശനങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്നതു തന്നെയാണുത്തമം.

അല്ലാഹു അവനിഷ്ടപ്പെടുന്ന കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുവാനും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുവാനും നമ്മെ അനു

¹ ബുഖാരി
² ഇബ്നുമാജ (അസ്ബാബിയിയുടെ സ്വഫ്ഫ്)

ഗ്രഹിക്കട്ടെ. തെറ്റാണെന്ന് മനസ്സിലായ കാര്യങ്ങൾ കയ്യൊഴിക്കാനുള്ള സന്മനസ്സും അവൻ നമുക്ക് നൽകുമാറാകട്ടെ. (ആമീൻ)

വിശ്വാസപരമായ സുപ്രധാന താക്കീതുകൾ

സർവ്വസ്തുതിയും ലോകരക്ഷിതാവായ അല്ലാഹുവിന്, അവന്റെ പ്രവാചകരിൽ ശ്രേഷ്ഠരായ മുഹമ്മദ് നബി (സ) യിലും കുടുംബത്തിലും ബന്ധുമിത്രാദികളിലും അല്ലാഹുവിന്റെ കരുണാകടാക്ഷങ്ങൾ എന്നുമെന്നും വർഷിക്കുമാറാകട്ടെ. (ആമീൻ).

വിശ്വാസപരമായി ഇന്ന് മുസ്ലിം സമൂഹത്തിലെ ഭൂരിഭാഗം ജനങ്ങളിലും പടർന്നു പിടിച്ചിട്ടുള്ള വളരെ മാരകമായ ചില തെറ്റുകളെക്കുറിച്ച് ഉണർത്തുകയും അവർ നന്മയിലേക്കും സർഗ്ഗത്തിലേക്കും എത്തിച്ചേരുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഈ തൂലികയുടെ ലക്ഷ്യം അല്ലാഹു അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.

ശിർക്ക് (അല്ലാഹുവിൽ പങ്ക്ചേർക്കൽ)

നിഷിദ്ധകാര്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ഗുരുതരമായത് ശിർക്കാണ് നബി(സ) വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അബൂബക്ർ (റ) വിൽ നിന്ന് നബി (സ) പറയുന്നു: “ഏറ്റവും വലിയ പാപമേതാണെന്ന് ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് അറിയിച്ചുതരട്ടെയോ എന്ന് മൂന്ന് പ്രാവശ്യം നബി(സ) ആവർത്തിച്ചു ചോദിച്ചു, അന്നേരം സ്വഹാബികൾ: അതേതാണെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ

അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: അത് അല്ലാഹുവിൽ പങ്ക്ചേർക്കലാണ് എന്ന്”¹

ശിർക്കൊഴികെയുള്ള മറ്റെല്ലാപാപങ്ങളും അല്ലാഹു തന്റെ അപാരമായ കാരൂണ്യത്താൽ പൊറുത്തേക്കാം. എന്നാൽ ശിർക്ക്, അതിൽനിന്നും പരിപൂർണ്ണമായും വിട്ടുനിന്ന് നിഷ്കളങ്കമായി പശ്ചാത്തപിച്ചെങ്കിൽ മാത്രമേ അല്ലാഹു പൊറുക്കുകയുള്ളൂ. അല്ലാഹു പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾
(النساء 48).

“തന്നോട് പങ്ക്ചേർക്കുന്നത് അല്ലാഹു ഒരിക്കലും പൊറുക്കുകയില്ല. അതല്ലാത്തത് അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ പൊറുത്തു കൊടുത്തേക്കും.”²

ശിർക്ക്, അതുപ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ ഇസ്ലാമിൽ നിന്ന് പുറത്ത്പോകുന്നതും, ശിർക്കോടു കൂടിയാണ് മരണപ്പെടുന്നത് എങ്കിൽ ശാശ്വതമായ നരകത്തിലായിത്തീരുന്നതുമാണ്.

എന്നാൽ ദുഃഖകരമെന്ന് പറയട്ടെ അത്തരത്തിലുള്ള കൊടിയശിർക്ക് ഇന്ന് മുസ്ലിം സമൂഹത്തിൽ പ്രചരിക്കുകയും ഒരുവിഭാഗം അത് പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നതാണ് സങ്കടകരം. അജ്ഞത മൂലം അത്തരത്തിലുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കാതെ നന്മയാണ്, പുണ്യകർമ്മമാണ് എന്നനിലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന നിഷ്പക്ഷരായ സാധാരണക്കാർക്കുള്ള ഒരുമുന്നറിയിപ്പ് മാത്രമാണിത്.

¹ മുസ്ലിം സമൂഹത്തിൽ അറിയപ്പെടുന്ന

² നിസാഅ് 34

ഖബർശ്ശരായന

മരണപ്പെട്ടതിനു ശേഷവും ഔലിയാക്കൾക്ക് തങ്ങളെ സഹായിക്കാനും ആവശ്യം പൂർത്തീകരിച്ചുതരാനും അപകടങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടുത്താനും കഴിവുണ്ടെന്ന് വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് അത്തരത്തിലുള്ള, മഹാത്മാക്കളാണ് എന്ന് കരുതുന്നവരുടെ ഖബറുകൾകെട്ടിപ്പൊക്കി അതിനടുത്ത് ചെന്നും അല്ലാതെയും ആളുകൾ നടത്തി കൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രാർത്ഥന, സങ്കടംപറയൽ, സഹായമർത്ഥന തുടങ്ങിയവയെല്ലാം അല്ലാഹുവിൽ പങ്ക്ചേർക്കലും, ആരോടാണോ തേടുന്നത് അതവർക്കുള്ള ആരാധനയുമായിട്ടാണ് മാറുക. എന്നാൽ ആരാധനകളാകട്ടെ അല്ലാഹുവിനു മാത്രമവകാശപ്പെട്ടതുമാണ്. അല്ലാഹുപറയുന്നു:

﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۖ ﴾ (الإسراء 23).

“തന്നെയല്ലാതെ ആരാധിക്കരുതെന്ന് നിന്റെ രക്ഷിതാവ് വിധിച്ചിരിക്കുന്നു.”¹

അപ്രകാരംതന്നെ മരണപ്പെട്ട അന്ധിയാക്കളോടും ഔലിയാക്കളോടും തങ്ങളുടെ സമീപത്തില്ലാത്തവരോടും അഭൂതികമായ നിലക്ക് സഹായം തേടുകയും ശുപാർശ തേടുകയും ചെയ്യുന്നവരോടായി ഖുർആൻ ചോദിക്കുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക:

﴿ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَّرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِلَهُ مَعَ اللَّهِ ۗ ﴾ (النمل 62)

“കഷ്ടപ്പെട്ടു വിളിച്ചുപ്രാർത്ഥിക്കുന്നവന് ഉത്തരം നൽകുകയും, വിഷമം നീക്കിക്കൊടുക്കുകയും, നിങ്ങളെ ഭൂമി

¹ ഇസ്കാഅ് 23

യിൽ പ്രതിനിധികളാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന വല്ല ഇലാഹും അല്ലാഹുവോടൊപ്പം അവർക്കുണ്ടോ?”¹

അല്ലാഹുവേ എന്നുവിളിക്കേണ്ടതിന്നു പകരം പല തങ്ങളാരുടേയും ശൈഖുമാരുടേയും ബീവിമാരുടേയും പേരുകൾ വിളിക്കുകയും അവരോട് സഹായം തേടുകയും ചെയ്യുക എന്നുള്ളത് ഇന്നൊരു നിത്യ സംഭവമായിരിക്കുകയാണ്. എന്തെങ്കിലും അപകടമോ പ്രയാസമോ അതല്ലെങ്കിൽ ഒന്നു കാലിടറുകയോ മറ്റൊരു ചെയ്താൽ ഉടനെ ..ചിലർ യാമുഹമ്മദ് .. ബദ്രീങ്ങളേ.., പുത്തൻപള്ളിമുപ്പരേ.., മമ്പുറത്തെതങ്ങളേ.., .. എന്നിങ്ങനെയുള്ള പേരുകൾ പറഞ്ഞായിരിക്കും പ്രാർത്ഥിക്കുക!? എന്നാൽ അല്ലാഹു പറയുന്നത് കാണുക:

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ (الأعراف 194)

“തീർച്ചയായും അല്ലാഹുവിന്നുപുറമെ നിങ്ങൾ വിളിച്ചുപ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവരെല്ലാം നിങ്ങളെപ്പോലുള്ള അടിമകൾ മാത്രമാണ്.”²

മറുചിലർ മഖാമുകളും ദർഗ്ഗകളും താവഹുചെയ്യുക, ചുംബിക്കുക, അവടുത്തെ മണ്ണും എണ്ണയും വെള്ളവും പുണ്യംകരുതി തലയിലും ദേഹത്തും പുരട്ടുക, ജാറങ്ങൾക്കു മുന്നിൽ സുജൂദ്ചെയ്യുക, (കേരളത്തിനു പുറത്ത് ഇതുംനടക്കുന്നുണ്ട്) അവിടെ അടക്കം ചെയ്തവരോട് സങ്കടമുണർത്തിയുംസഹായംതേടിയും ഭക്തിയോടെ നിൽക്കുക, അവരോട് രോഗശമനവും സന്താനഭാഗ്യവുമെല്ലാം ചോദിക്കുക എന്നതെല്ലാം ചെയ്തുവരുന്നു. ചില

¹ നംല് 62

² അഅ്റാഫ് 194

പോൾ ശൈഖിനേറയോ വലിയീനേറ പേരുപറഞ്ഞു കരഞ്ഞുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ വളരെ ദൂരെനിന്ന് നിങ്ങളെ മാത്രമുദ്ദേശിച്ചു വന്നവരാണ് അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങളെ നിരാശരാക്കരുതേ എന്നുകൂടി പറയാൻ മറക്കാറില്ല.

എന്നാൽ മേൽപറഞ്ഞതല്ലാതെ അല്ലാഹു ഒരിക്കലും പൊറുക്കാത്തതും, ശാശ്വതമായും നരകത്തിനു കാരണമായിത്തീരുന്നതുമായ ശിർക്കാണ്. അത്തരം ദുരാചാരങ്ങളിൽ പെട്ടുപോയവർ അതിൽനിന്നും പിന്തിരിഞ്ഞ് എത്രയും പെട്ടെന്ന് പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ടതാണ്. കാരണം മേൽപറയപ്പെട്ട വിശ്വാസവുമായി മരണപ്പെടുന്നവർക്ക് സ്വർഗ്ഗം നിഷിദ്ധമാണെന്നാണ് അല്ലാഹു അവന്റെ കലാമിളുടെ വ്യക്തമാക്കുന്നത്.

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ (المائدة 72)

“ അല്ലാഹുവിൽ വല്ലവരും പങ്കുചേർക്കുന്ന പക്ഷം അവന് അല്ലാഹു സ്വർഗ്ഗം നിഷിദ്ധമാക്കുന്നതാണ് നരകം അവന്റെ വാസസ്ഥലവുമായിരിക്കും. (അത്തരം) അക്രമികൾക്ക് സഹായികളാരുംതന്നെ ഉണ്ടാവുകയുമില്ല.”¹

അവരെപ്പോലെ വഴിപിഴച്ചവരായി മററാരു മില്ലതന്നെ. ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നതുകാണുക:

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ وَإِذَا حُسِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ (الأحقاف ٥، ٤).

¹ മാതൃക 72

“അല്ലാഹുവിന്നു പുറമെ, അന്ത്യനാൾവരെ ഉത്തരം നൽകാത്തവരോട് വിളിച്ചുപ്രാർത്ഥിക്കുന്നവനേക്കാൾ വഴി പിഴച്ചവനാണുള്ളത്!? അവരാകട്ടെ ഇവരുടെ പ്രാർത്ഥനയെപ്പറ്റി ബോധമില്ലാത്തവരാണുതാനും. മനുഷ്യരെല്ലാം ഒരുമിച്ചുകൂട്ടപ്പെടുമ്പോൾ അവർ ഇവരുടെ ശത്രുക്കളാവുകയും, ഇവരുടെ (പ്രാർത്ഥനയെന്ന) ഇബാദത്തിനെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യും”¹

മേൽപറഞ്ഞ ആയത്തുകളോടൊപ്പം ഇനി പറയുന്ന നബി വചനവും കൂടി ശ്രദ്ധിക്കുക:

مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدَاءَ النَّارِ (البخاري)

“വല്ലവനും അല്ലാഹുവിനോടല്ലാതെ മററുവല്ലവരോടും പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന നിലയിൽ മരണപ്പെട്ടാൽ അവൻ നരകത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതാണ്.”² (ബുഖാരി).

ഇന്ന് ചിലയിടങ്ങളിൽ ഖബറിനടുത്ത്വെച്ച് (ഹജ്ജിൽ നിർവ്വഹിക്കുന്നതുപോലെ) തലമൊട്ടയടിക്കാൻ വരെ നേർച്ചയാക്കുന്നു. മററുചിലരാകട്ടെ (مَنَاسِكَ حَجِّ الْمَشَاهِدِ) മനാസിക് ഹജ്ജിൽ മശാഹിദ് എന്ന് ജാറ/ദർഗ്ഗ സന്ദർശന വിവരങ്ങളും അവിടെയർപ്പിക്കേണ്ട കർമ്മങ്ങളും വിശദീകരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്ക്, ഹജ്ജ്കർമ്മമെന്ന് പേരു നൽകുകവരെ ചെയ്തിരിക്കുന്നു!?. വേറെ ചിലരാകട്ടെ ഔലിയായാകട്ടെ ഈ ലോകംതന്നെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതും ലോകർക്ക് ഉപകാരഉപദ്രവങ്ങൾ വരുത്തുന്നതും എന്നുവരെ വിശ്വസിച്ചുവരുന്നു!

¹ അറബിഖബർ 4,5

² ബുഖാരി

എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കലാമിനെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു കൊണ്ടല്ലാതെ അവർക്ക് ന്യായീകരിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നത് കാണുക:

وَأَنْ يَمْسَسَكَ اللَّهُ بَضْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِيدْ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ (يونس 107)

“ നിനക്ക് അല്ലാഹു വല്ല ദോഷവും ഏൽപ്പിക്കുന്ന പക്ഷം അത് നീക്കംചെയ്യാൻ അവനല്ലാതെ ഒരാളുമില്ല. അവൻ നിനക്ക് വല്ല ഗുണവും ഉദ്ദേശിക്കുന്നപക്ഷം അവന്റെ അനുഗ്രഹം തട്ടിമാറ്റുവാനും ഒരാളുമില്ല.”¹

ഏതെങ്കിലും പള്ളിയിലോ അതല്ലെങ്കിൽ പള്ളിമുറ്റത്തോ വിബ്ലയുടെ ഭാഗത്തോ ആരാധിക്കപ്പെടുന്ന വെളിച്ചം ഉണ്ടാകാൻ പ്രസ്തുത പള്ളിയിൽ വെച്ചു നമസ്കാരം പോലും അനുവദനീയമല്ല. പള്ളിയിൽ വെളിച്ചം ഉണ്ടായിരിക്കെ, അത് പള്ളിക്ക് അകത്തായാലും, ഇനി നമസ്കരിക്കുന്നവരുടെ മുന്നിലോ പിന്നിലോ ഇടത്തോ വലത്തോ എവിടെയാലും അവിടെ വെച്ചുള്ള നമസ്കാരം സ്വഹീഹാ വുകയില്ല; എന്നതാണ് പൺഡിതാഭിപ്രായം.

നബി(സ) പറഞ്ഞതുകാണുക,
لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدًا (بخاري)

“ജൂതന്മാരെയും ക്രിസ്ത്യാനികളെയും അല്ലാഹു ശപിക്കട്ടെ അവർ അവരുടെ പ്രവാചകന്മാരുടെ വെളിച്ചം ആരാധനാലയങ്ങളാക്കിയവരാണ്”²

¹ യൂനുസ് 107
² ബുഖാരി

മരൊറു നബി വ ചനവും കൂടി ഇവ്വിഷയത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുക:

أَلَا وَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدًا أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدًا فإني أنهأكم عن ذلك (مسلم)

“അറിയുക, തീർച്ചയായും നിങ്ങളുടെ മുൻഗാമികൾ അവരിലെ പ്രവാചകന്മാരുടേയും സ്വാലിഹുകളുടേയും വെളിച്ചം ആരാധനാലയങ്ങൾ ആക്കിയവരായിരുന്നു. എന്നാൽ നിങ്ങളോട് ഞാനൊന്നും വിരോധിക്കുന്നു; നിങ്ങളോടൊന്നും വെളിച്ചം ആരാധനാലയങ്ങളാക്കരുത്”¹

തീർച്ചയായും വെളിച്ചം വെളിച്ചം നമസ്കാരം ശിർക്കിലേക്കും വെളിച്ചം വെളിച്ചം അതിരുകവിഞ്ഞ ആദരവിലേക്കും വ്യക്തി പൂജയിലേക്കും എത്തിക്കുന്നതാണ് അക്കാരണത്താൽതന്നെ മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച രണ്ട് ഹദീസുകളുടെയും അതേ ആശയത്തിലുള്ള മറുപടികളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ വെളിച്ചം പള്ളിയിൽ വെച്ചുള്ള നമസ്കാരം ശിർക്കിലേക്ക് വഴിവെക്കുന്നതിനാൽ അത് തീർത്തും തടയപ്പെടേണ്ടതുതന്നെയാണ് .

എന്നാൽ വെളിച്ചം വെളിച്ചം അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുവാനും, സന്ദർശകർക്ക് പരലോക ബോധം ഉണ്ടാകുന്നതിനും വേണ്ടിയുള്ള വെളിച്ചം സന്ദർശനം സുന്നത്തും പ്രോൽസാഹിപ്പിക്കപ്പെടേണ്ടതുമാണ്.

അല്ലാഹുവല്ലാത്തവർക്കുള്ള അനവധി :

മേൽപറഞ്ഞതായ ശിർക്കിൽ പെട്ടതുതന്നെയാണ് അല്ലാ

¹ മുസ്ലിം

ഹു അല്ലാത്തവരുടെ പ്രീതിക്കായി നേർച്ച നേരുന്നതും അറവു നടത്തുന്നതും.

അല്ലാഹു പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക:

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَحْزِرْ (سورة الكوثر ٢).

“നീ നിന്റെ റബ്ബിനുവേണ്ടി നമസ്കരിക്കുകയും ബലിയറക്കുകയും ചെയ്യുക.”¹

ഇതേ ആശയം വ്യക്തമാക്കുന്ന നബിവാചനവും കാണാവുന്നതാണ്.

قال النبي (ص) لعنَ اللهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللهِ (رواه مسلم).

നബി (സ) പറഞ്ഞു: “അല്ലാഹുവല്ലാത്തവർക്കായി അറവു നടത്തുന്നവരെ അല്ലാഹു ശപിച്ചിരിക്കുന്നു.” (മുസ്ലിം). അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പ്രീതിക്കായി നടത്തുന്ന അറവിൽ പെട്ടതു തന്നെയാണ് നബിദിനത്തിന്റെ പേരിലും ബദരീങ്ങളുടെ ആണ്ട് എന്ന പേരിലും മറ്റും നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അറവുകൾ. രണ്ടുനിലക്കുള്ള ഹറാമുകൾ കടന്നുവരുന്നുണ്ട്. അവ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിയല്ലാതെ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നതും, അറക്കുന്നു എന്നതുമാണ്. ഇനി അറക്കുന്ന സമയത്ത് ബിസ്മി ചൊല്ലി അറുത്താൽ പോലും പ്രസ്തുത മാംസം ഭക്ഷിക്കൽ പന്നി മാംസം, ശവം എന്നിവപോലെ ഹറാമാണ് എന്നാണ് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കിയിരിക്കുന്നത്.

ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നു:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِيَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ (المائدة ٣) (البقرة 173)

¹ കൗഫർ

“ശവം, രക്തം, പന്നിമാംസം, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പേരിൽ അറക്കപ്പെട്ടത് എന്നിവ നിങ്ങൾക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.”

ജാഹിലിയ്യാകാലത്ത് പതിവുണ്ടായിരുന്നതും, ഇന്നും പലയിടങ്ങളിലും നടപ്പിലുള്ളതുമായ, വല്ലവരും ഒരു വീടു നിർമ്മിക്കുകയോ, വാങ്ങുകയോ അതല്ലെങ്കിൽ വല്ല കിണർ കൃഷിക്കുക പോലുള്ളതോ ആയ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്താൽ പിശാചിന്റെ ഉപദ്രവം ഉണ്ടാകാതിരിക്കാനായി പിശാചിനെ പ്രീതിപ്പെടുത്താൻ അറവു നടത്തുന്നതും നിഷിദ്ധമായവയിൽ പെട്ടവ തന്നെയാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെ അത്തരം വിശ്വാസങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം കാത്തുരക്ഷിക്കുമാറാകട്ടെ. (ആമീൻ).

ജോർബന്ധം, മാറണം, അത്യാചാരം

സിഹ്ദ്, മാറണം, അത്യാചാരം എന്നിവയും മനുഷ്യനെ കുഹ്റിലേക്ക് (അവിശ്വാസത്തിലേക്ക്) എത്തിക്കുന്നതും ചിലപ്പോൾ ശിർക്കിലേക്ക് തന്നെ മനുഷ്യനെ കൊണ്ട് ചെന്നെത്തിക്കുന്നതാണ്.

സിഹ്ദ് പ്രവാചക(സ), സബ്ഉൽ മുബിഖാത്തിൽ (ഏഴുമഹാപാപങ്ങളിൽ) എണ്ണിയ വിഷയവും കൂടിയാണ്. അതാകട്ടെ മനുഷ്യന് ഉപദ്രവമുണ്ടാക്കുമെന്നല്ലാതെ ഒട്ടും ഉപകാരമുണ്ടാക്കുന്നതല്ല. സിഹ്ദ് പഠിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നത് കാണുക:

وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ (البقرة 102)

¹ മാഹുറ 3, ബഖറ 173.

“(അവർക്കുതന്നെ) ഉപദ്രവമുണ്ടാക്കുന്നതും ഒരു പ്രയോജനവും ചെയ്യാത്തതുമായ കാര്യമാണ് അവർപഠിക്കുന്നത്”¹

وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى (طه 69)

“സിഹ്റു പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ എവിടെ ചെന്നാലും വിജയിക്കുകയില്ല”²

സിഹിറുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നവൻ കാഫിറാണ് എന്നാണ് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നതും

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ (البقرة 102)

“സുലൈമാൻ നബി ദൈവനിഷേധം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ ജനങ്ങൾക്ക് സിഹ്റു പഠിപ്പിച്ചുകൊടുത്തുകൊണ്ട് പിശാചുക്കളാണ് ദൈവനിഷേധത്തിലേർപ്പെട്ടത്. ബാബിലോണിൽ ഹാറൂത്ത് മാറൂത്ത് എന്നീ പേരുകളിലുള്ള രണ്ട് മലക്കുക്കൾക്ക് ലഭിച്ചതിനേയും (പഠിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാൻ അവർ പിന്തുടരുന്നു) എന്നാൽ ഹാറൂത്തും മാറൂത്തും ഏതൊരാൾക്ക് പഠിപ്പിക്കുമ്പോഴും ‘ഞങ്ങളുടേത് ഒരു പരീക്ഷണം മാത്രമാകുന്നു; അതിനാൽ (ഇതുപയോഗിച്ച്) നിങ്ങൾ ദൈവനിഷേധികൾ ആകരുത്’ എന്നവർ പറയാതിരുന്നിട്ടില്ല.”³

¹ ബഖറ 102
² സ്വാഹി 69
³ ബഖറ 102

എന്നാൽ ചിലയാളുകൾ ഇന്ന്, സിഹ്റു ബാധിച്ചത് ഒഴിപ്പിക്കാനാണ് എന്ന നിലയിലും ജോൽസ്യന്മാരേയും മന്ത്രവാദികളേയും സമീപിപ്പിച്ച് ഹറാമുകൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നുണ്ട് എന്നതാണ് വേദകരം ! പക്ഷേ, അത്തരം ഘട്ടങ്ങളിൽ സുറത്തുൽ മുഅവുദത്തെനി (ഖുൽഅഊദു ബിറബ്ബിൽ ഫലഖ്, ഖുൽഅഊദു ബിറബ്ബിന്നാസ്) പോലുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങൾ മുഖേന അവർ അല്ലാഹുവിൽ ശരണം തേടുകയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്.

ജോൽസ്യന്റേയും മറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ പറയുന്നവരുടേയും അവസ്ഥയും മേൽപറയപ്പെട്ടതു പോലെത്തന്നെയാണ്. അവരും അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കാത്ത കാഫിറുകൾ തന്നെയാണ്, അവർ ഏതു പേരിലറിയപ്പെട്ടാലും ശരി!?. അത്തരത്തിലുള്ളയാളുകൾ പലപ്പോഴും മറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ അറിയിച്ചുതരുമെന്ന് പറഞ്ഞേക്കും യഥാർത്ഥത്തിൽ ഗൈബ് (അദൃശ്യം) അല്ലാഹുവിനല്ലാതെ മറ്റാർക്കും അറിയുകയില്ലതന്നെ. ജനങ്ങളെ കബളിപ്പിച്ച് അവരിൽ നിന്നും പണംതട്ടിയെടുക്കാനായി അവർ പല വേലത്തരങ്ങളും ഒപ്പിക്കും. പലകകളിലും തകിടുകളിലും കളങ്ങൾ വരക്കുക, കുപ്പികളിലും പിഞ്ഞാണങ്ങളിലും എഴുതി നിറക്കുക, അങ്ങിനെ പലതും. എന്നാൽ ഇത്തരം ചെപ്പടിവിദ്യകളിലൂടെ പിശാചിന്റെ സഹായത്തോടെ ചിലപ്പോൾ അവർ പറയുന്നതിൽ ഏതെങ്കിലും കാര്യങ്ങൾ സത്യവുമായി യോജിച്ചുവന്നേക്കാം എന്നാൽ അതോടൊപ്പം തൊണ്ണൂറൊമ്പതെണ്ണം തെറ്റായി വന്നാലും ആളുകളിൽ ശ്രദ്ധിക്കുകയില്ല എന്നു മാത്രമല്ല, അവർ മറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ അറിയാനും കാണാതെപ്പോയ കാര്യങ്ങൾ തേടിപ്പിടിക്കാനും, ഭാവിയിലും ഭാഗ്യവും അറിയാനും, വിവാഹത്തിലും കച്ചവടത്തിലും ബർക്കത്ത് ആഗ്രഹിച്ചും വി

സ്ത്രീകളായ ദീനീവിജ്ഞാനമില്ലാത്തയാളുകൾ അത്തരക്കാ
 റെ സമീപിക്കുകയും അവർ പറയുന്നത് വിശ്വസിക്കുക
 യും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് സർ
 വ്വസാധാരണയായിരിക്കുകയാണ്. എന്നാൽ അത്തരം വി
 ശ്വാസം വെച്ചുപുലർത്തുന്നവർ കാഫിറുകളായിക്കഴി
 ണ്തു എന്നാണ് പ്രവാചകൻ(സ) വ്യക്തമാക്കിത്തരുന്ന
 ത്. അതുകൊണ്ടു തന്നെ മേൽപറഞ്ഞ വിശ്വാസവുമായി
 ജീവിക്കുന്നവർ താഴെ പറയുന്ന നബിവാചനങ്ങളുടെ ഗൗ
 രവം മനസ്സിലാക്കി എത്രയും പെട്ടെന്ന് അതിൽ നിന്നും
 പിന്തിരിഞ്ഞ് പശ്ചാത്തപിക്കേണ്ടതാണ്.

مَنْ أَتَىٰ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ ذُكِّرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (أحمد)

“വല്ലവനും ജോൽസ്യനെയോ കണക്കുനോട്ടക്കാരനേ
 യോ സമീപിക്കുകയും അവർ പറയുന്നത് വിശ്വസിക്കു
 കയും ചെയ്താൽ തീർച്ചയായും അവൻ മുഹമ്മദ് നബി
 (സ)ക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടതിൽ അവിശ്വസിച്ചു(കാഫിറായി) ക
 ഴിഞ്ഞു.”¹

ഇനി അവർക്ക് അദ്യശ്യമറിയും എന്ന കാര്യത്തിൽ വി
 ശ്വാസമില്ലാതെയാണ് പോകുന്നത് എങ്കിൽ പോലും അത്
 ഗുരുതരമായ തെറ്റ് തന്നെയാണ് അതുമൂലം നാൽപ്പത്
 (40) ദിവസത്തെ അവന്റെ നമസ്കാരം പോലും അല്ലാ
 ഹു സ്വീകരിക്കുന്നതല്ല. നബി(സ) പറയുന്നത് കാണുക:

مَنْ أَتَىٰ عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً (مسلم).

“വല്ലവനും മറഞ്ഞകാര്യങ്ങൾ അറിയിച്ചു കൊടുക്കുന്ന
 ഒരുവനെ സമീപിച്ച് അവനോട് വല്ല കാര്യത്തെ സംബ

¹ അഹ്മദ്

ന്ധിച്ചും ചോദിച്ചാൽ നാൽപ്പത് ദിവസത്തെ അവന്റെ ന
 മസ്കാരം സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്നതല്ല”¹

ഇറുക്കും പെണ്ണുകളും മന്ത്രചര്യം

അല്ലാഹു നിർണ്ണയിച്ചതല്ലാത്ത വിഷയത്തിൽ ഗുണം പ്ര
 തീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു പണ്ടുമുതലേ നടപ്പുള്ള ഉറുക്ക്, ഏല
 സ്സ്, നൂല് എന്നിവയിൽ വിശ്വാസമർപ്പിച്ച് അത് അരയിലും
 കഴുത്തിലുമെല്ലാം ബന്ധിക്കുന്ന ഏർപ്പാടും ശിർക്കിൽ
 പെട്ടതുതന്നെയാണ്.

പലപ്പോഴും ഏതെങ്കിലും ജോൽസ്യന്റേയോ മന്ത്ര വാ
 ദികളുടേയോ നിർദ്ദേശപ്രകാരമോ അതല്ലെങ്കിൽ പാരമ്പര്യ
 വിശ്വാസപ്രകാരമോ ആളുകൾ ലോഹവളയങ്ങളോ ത
 കിടുകളോ ഐക്കല്ലുകളോ ബർക്കത്തിനു വേണ്ടിയോ
 അതല്ലെങ്കിൽ കണ്ണെറുകളെ തടുക്കുവാനോ ഉപദ്രവങ്ങ
 ലിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുവാനോ വേണ്ടി കുട്ടികളുടെ കഴു
 ത്തിലും, വീടുകളിലും വാഹനങ്ങളിലും കടകളിലുമെ
 ല്ലാം കെട്ടിത്തൂക്കുന്ന സമ്പ്രദായങ്ങളും, ഉപദ്രവങ്ങൾ
 ഏൽക്കാതിരിക്കാൻ ചില പ്രത്യേക തരം കല്ലുകൾ വെച്ചു
 ള്ള മോതിരം ധരിക്കലുമെല്ലാം മതത്തിൽ അനുവദിക്ക
 പ്പെട്ടതല്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അവയെല്ലാം ഹറാമുമാണ്. നബി
 (സ) പറയുന്നതുകാണുക:

مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَفُذَّ أَشْرَكَ (أحمد في السلسلة الصحيحة ٤٩٢)

“വല്ലവനും ഉറുക്ക് കെട്ടിയാൽ അവൻ ശിർക്ക് ചെയ്ത
 വൻ ആയിക്കഴിഞ്ഞു”² അത്തരം പ്രവർത്തനത്തിലേർപ്പെ

¹ മുസ്ലിം

² അഹ്മദ് [അസബ്ബാനിയുടെ സിരസില]

ടുന്ന വ്യക്തി തന്റെ ഈ പ്രവർത്തനം കൊണ്ട് തന്നെ (ഉറുക്, ഏലസ്സ്, ഐക്കല്ല, മന്ത്രിച്ചനുല്, ചരട് എന്നിവ കൊണ്ട്) തനിക്ക് ഗുണം ലഭിക്കുമെന്നോ, ഉപദ്രവം നീങ്ങിക്കിട്ടുമെന്നോ വിശ്വസിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ വലിയ ശിർക്ക് ചെയ്ത മുശ്റിക്കായിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനി മേൽ പറയപ്പെട്ടവ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് തനിക്ക് ഗുണം ലഭിക്കുവാനും ഉപദ്രവം നീങ്ങുവാനും ഒരു കാരണമായേക്കും എന്നാണ് വിശ്വസിക്കുന്നതെങ്കിൽ അവൻ ചെറിയ ശിർക്കു പ്രവർത്തിച്ചവനായിക്കഴിഞ്ഞു. അത് വലിയ ശിർക്കി ലേക്ക് എത്തിച്ചേക്കാവുന്നതുമാണ്. കാരണം അല്ലാഹു അത്തരം കാര്യങ്ങൾ ഗുണം നൽകുവാനോ ഉപദ്രവം നീക്കുവാനോ കാരണമായി നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല എന്നതു തന്നെ.

സത്യം ചെയ്യൽ

അല്ലാഹു അവന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ നിന്നും അവനുദ്ദേശിക്കുന്നവയുടെ പേരിൽ അവൻ സത്യം ചെയ്യും എന്നാൽ സൃഷ്ടികൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിലല്ലാതെ സത്യം ചെയ്യൽ പാടുള്ളതല്ല. എന്നാലിന്ന് ഇത്തരം വിഷയത്തിന്റെ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കാതെ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിലല്ലാതെ മറ്റു പലരുടേയും പേരിൽ സത്യംചെയ്യൽ സർവ്വ സാധാരണയായിരിക്കുകയാണ്. സത്യംചെയ്യുക എന്ന് ഒരുനിലക്കുള്ള ബഹുമാനമാണ് അതാകട്ടെ അല്ലാഹുവിനു മാത്രം അവകാശപ്പെട്ടതുമാണ്.

അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ഉമർ(റ) വിൽ നിന്ന് ഇമാം അബൂ ദാവൂദ് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്ന ഹദീസിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം:

مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا (أبو داود)

“ആരെങ്കിലും അമാനത്ത്കൊണ്ട് (അല്ലാഹുവിനെ കൈമാറ്റം ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു മറ്റുള്ളവർക്ക് നൽകിയവകൊണ്ട്)

സത്യം ചെയ്താൽ അവൻ നമ്മിൽ (മുസ്ലിംകളിൽ) പെട്ടവനല്ല.”¹

അത്കൊണ്ടുതന്നെ, കഅബയെപ്പിടിച്ചോ അതല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരുടയെങ്കിലും ബർക്കത്തോ, ഔന്നത്യമോ, അതല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും വലിയതിനെയോ, നബിയേയോ, മാതാ പിതാക്കളെയോ മക്കളെയോ പിടിച്ചുസത്യം ചെയ്യുക എന്നതും ഹറാമാണ്.

ആരെങ്കിലും അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ടല്ലാതെ സത്യം ചെയ്തു പോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിനുള്ള പ്രായശ്ചിത്തം അവൻ വീണ്ടും ശഹാദത്തുകലിമ ചൊല്ലി തിരിച്ചുവരിക എന്നുള്ളതാണ്. ഇക്കാര്യം താഴെ പറയുന്ന നബിവചനത്തിൽ നിന്നും ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്.

مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّىٰ فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (البخاري).
 “ആരെങ്കിലും ലാത്തയെയോ ഉസ്സയെയോ പിടിച്ചു സത്യം ചെയ്താൽ അവൻ ലാഇലാ ഹഇല്ലല്ലാഹു എന്നു പറയട്ടെ”²

കാലത്തെ ശപിക്കൽ

ചിലയാളുകൾ നശിച്ചുകാലം, ലക്ഷണം കെട്ട നേരം എന്നിങ്ങനെ അനങ്ങിയാൽ കാലത്തെ ദുഷിച്ചു പറയുന്നതും ശരിയല്ല. അത് അല്ലാഹുവിലേക്കാണ് ചെന്നെത്തുക. കാരണം അല്ലാഹു പറയുന്നതായി നമുക്ക് ഇപ്രകാരം ഹദീസുകളിൽ കാണാവുന്നതാണ് “നിങ്ങൾ കാലത്തെ ചീ

¹ അബൂ ഓബ്ദുല്ല
² ബുഖാരി

ത്തപരയരുത് (അല്ലാഹുവാകുന്ന) ഞാനാകുന്നു കാലം.”¹

ഇപ്രകാരം നിഷിദ്ധമായതും, ശിർക്കിൽ പെട്ടതുമായ കാര്യം തന്നെയാണ് ചിലയാളുകൾ പറഞ്ഞുവരാറുള്ള താഴെ പറയുന്ന ചില വാക്കുകളും: അല്ലാഹുവിനോടും താങ്കളോടും ഞാൻ ശരണം തേടുന്നു, അല്ലാഹുവിലും താങ്കളിലും ഞാൻ ഭരമേൽപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവും താങ്കളുമല്ലാതെ എനിക്കാരുമില്ല. തുടങ്ങിയ വാക്കുകളും. എന്നാൽ മേൽ പറയപ്പെട്ടവയിൽ ശരിയായ രീതി അല്ലാഹുവിലും പിന്നെ നിങ്ങളിലും എന്ന രീതിയാണ്. കഴിയുന്നതും അത്തരം വാക്കുകൾ ഉപേക്ഷിക്കലാണ് നല്ലത്.

അല്ലാഹുവിനല്ലാതെയുള്ള നേർച്ച

മതത്തിൽ നിർബന്ധമല്ലാത്ത ഒരു കാര്യം നിർബന്ധമായും താൻ പ്രവർത്തിക്കുമെന്ന് ബുദ്ധിയും വിവേകവുമുള്ള ഒരു മുസ്ലിം സ്വയം പ്രഖ്യാപിക്കുന്നതിനാണ് മതത്തിൽ നേർച്ചയെന്നു പറയുക.

നേർച്ചയെന്നുള്ളതും ഇബാദത്ത് ആണ് അതുകൊണ്ട് അതും അല്ലാഹുവിനുമാത്രം അവകാശപ്പെട്ടതാണ്. അത് മറുവല്ലരുടേയും പ്രീതിക്കായി നിർവ്വഹിച്ചാൽ അത് അവർക്കുള്ള ഇബാദത്തും അല്ലാഹുവിൽ പങ്ക് ചേർക്കലുമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് എന്തെങ്കിലും കാര്യം നേർച്ചയാക്കുകയാണ് എങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിമാത്രം നേർച്ചയാക്കുക. നേർച്ചയാക്കുന്ന കാര്യം മതത്തിൽ അറിയപ്പെട്ട പുണ്യകർമ്മമോ (സുന്നത്ത്) അതല്ലെങ്കിൽ ഫർദ്ദ് കിഫാ (സാമൂഹ്യ ബാധ്യത) യിൽ പെട്ട കാര്യമോ ആയിരിക്കണം.

¹ ബുഖാരി

നേർച്ചയാക്കിയാൽ അത് പൂർത്തിയാക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. എന്നാൽ ഒരാൾ അറിവില്ലാതെ അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമില്ലാത്ത വല്ലകാര്യവും നേർച്ചയാക്കിയാൽ അതവൻ വീട്ടേണ്ടതില്ല; എന്നുമാത്രമല്ല പകരം മറ്റൊന്നും ചെയ്യേണ്ടതുമില്ല.

നേർച്ചനേരുമ്പോൾ എന്തെങ്കിലും നിബന്ധനകൾ (ശർത്കൾ) വെച്ചുകൊണ്ട് നേർച്ച നേരുകയെന്നുള്ളതും മാതൃകയില്ലാത്തതാണ്. ഉദാ: എന്റെ നഷ്ടപ്പെട്ട വസ്തു തിരിച്ചുകിട്ടിയാൽ ഞാനിനത് പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാം, എന്നതുപോലുള്ള നേർച്ച. അത്തരം നേർച്ചയെ സംബന്ധിച്ച് നബി(സ) പറഞ്ഞത് അത് പിശുക്കന്റെ കയ്യിൽ നിന്നും പുനം പുറത്തെടുക്കാൻ മാത്രമേ ഉപകാരപ്പെടുകയുള്ളൂ.

ഇന്ന് പാമരജനങ്ങൾ മഖ്ബറുകളിലേക്കും മറ്റും എണ്ണയും തിരിയും പട്ടുമെല്ലാം നേർച്ചയാക്കുന്നത് ശിർക്കു തന്നെയാണ്. അതു പോലെ അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പ്രീതിക്കായി ആട് കോഴി മുതലായവയെ നേർച്ചയാക്കുകയും മറ്റും ചെയ്തുവരുന്നതും ശിർക്ക് തന്നെയാണ്.

നക്ഷത്രങ്ങളിലും ഞാനുവേലകളിലും വിശ്വസിക്കാൻ

ഇന്ന് ചിലയാളുകൾ പല പത്രമാസികകളിൽ കാണുന്ന പരസ്യങ്ങളിൽ വഞ്ചിതരായി തങ്ങളുടെ ഭാഗ്യ നിർഭാഗ്യങ്ങൾ അറിയുന്നതിനായി നക്ഷത്രഫലങ്ങളേയും വാര ഫലങ്ങളേയും ആശ്രയിച്ചുവരുന്നു എന്നതും മനുഷ്യനെ ശിർക്കിലേക്കാണ് കൊണ്ടുചെന്നാക്കുന്നത്. അതുപോലെ

¹ ബുഖാരി

നക്ഷത്രങ്ങളും ഞാറുവേലകളും മനുഷ്യന്റേയും പ്രകൃതിയുടെ തന്നെ കാര്യത്തിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്നുണ്ട് എന്നവിശ്വാസവും അവകളിൽ സമാധാനം കണ്ടെത്തലും ശീർക്കുതന്നെയാണ്. “ ഒരിക്കൽ നബി(സ) പറഞ്ഞു, അല്ലാഹു പറയുന്നു: ആരെങ്കിലും തങ്ങൾക്ക് മഴലഭിച്ചാൽ ഞങ്ങൾക്ക് ഇന്ന ഞാറു വേലകൊണ്ട് മഴലഭിച്ചു എന്ന് പറഞ്ഞാൽ അവൻ എന്നിൽ അവിശ്വസിക്കുകയും നക്ഷത്രങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാൽ, ഞങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ റഹ്മത്തിനാൽ മഴലഭിച്ചു എന്നാണ് പറഞ്ഞതെങ്കിൽ അവൻ എന്നിൽ വിശ്വസിക്കുകയും നക്ഷത്രത്തിൽ അവിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു”¹

എന്നാലിന്ന് ധാരാളം ആളുകൾ മേൽപറയപ്പെട്ട വിശ്വാസങ്ങളിൽ അകപ്പെട്ട് ശീർക്കിലേക്കെത്തിപ്പെടുന്നതായി കണ്ടു വരുന്നു! അല്ലാഹു നമ്മെയെല്ലാം കാത്തു രക്ഷിക്കട്ടെ.

തവസ്സൂൽ

സർവ്വസ്തുതിയും ജഗപരിപാലകനായ അല്ലാഹുവിന്, അവന്റെ ദൂതരിൽ അന്തിമനായ മുഹമ്മദ് നബി(സ)യിലും കൂടുംബത്തിലും ബന്ധുമിത്രാദികളിലും അല്ലാഹുവിന്റെ കരുണാകടാക്ഷങ്ങൾ എന്നെന്നും വർഷിക്കുമാറാകട്ടെ (ആമീൻ).

ഇന്ന് മുസ്ലിംകൾക്കിടയിൽ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അജ്ഞതയുടേയും യഥാർത്ഥ മതത്തിൽ നി

¹ അനുഗ്രഹം അല്ലെഹി

ന്നുള്ള അകൽച്ചയുടേയും ഫലമായി ഒരുപാട് ശീർക്കൻ ആചാരങ്ങളും ബിദ്അത്തുകളും വ്യാപിക്കുകയും കടന്നു കൂടുകയും പുരോഹിത വേഷ ധാരികളുടെ അംഗീകാരത്തോടെ പാമര ഭൂരിപക്ഷത്തിന്നിടയിലത് വേരുറക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളത് ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. അത്തരത്തിലുള്ള വളരെ മാതൃകയായ ഒന്നാണ് ഔലിയാക്കളെന്നപേരിൽ ചിലരെ ബഹുമാനിക്കുകയും അവർ തങ്ങൾക്ക് ഉപകാരങ്ങൾ ചെയ്തു തരികയും തങ്ങൾ നേരിടുന്ന ഉപദ്രവങ്ങളിൽനിന്നും തങ്ങളെ രക്ഷപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുമെന്ന വിശ്വാസം.

ഇത്തരത്തിലുള്ള പിഴച്ച വിശ്വാസത്താൽ അവരോട് പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അവർക്കായി അത്തരത്തിലുള്ളവരുടെ മഖ്ബറുകളിലേക്ക് നേർച്ചവഴിപാടുകൾ നേരുകയും അവരുടെ വെബുകളിൽ തൊട്ടുമുത്തി ബർക്കത്തൊടുക്കുകയും ചെയ്തുവരുന്നു.. എന്നാൽ ഇത്തരം പ്രവർത്തനത്തിലൂടെ, അവർ അവരുടെ ആവശ്യപൂർത്തീകരണത്തിനും അപകടനിവാരണത്തിനുമായി മേൽപറയപ്പെട്ട മഹാത്മാക്കളെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് വസീലയാക്കുക (കാര്യം നേടിത്തരാനുള്ള ഇടയാക്കാനാക്കുക) മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത് എന്നാണ് അവരുടെ വാദം !?. ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനത്തിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വിവരമില്ലാത്തവരായ ഇക്കൂട്ടർ മുർത്തുനിലേക്കും പ്രവാചക ചര്യയിലേക്കും മടങ്ങുകയും സത്യം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നെങ്കിൽ ഏതൊക്കെയാണ് അനുവദിക്കപ്പെട്ട തവസ്സൂൽ എന്ന് അവർക്ക് ബോധ്യപ്പെടുമായിരുന്നു !!.

ഇസ്ലാം അനുവദിക്കുന്ന തവസ്സൂൽ അല്ലാഹുവിനേയും റസൂലിനേയും മനുസരിച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവും റസൂലും ആവശ്യപ്പെടുന്ന തനുസരിച്ചും, വിരോധിച്ച് കയ്യാഴിച്ചും

ജീവിച്ച് പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുക എന്നതാണ് മുഖ്യമായിട്ടുള്ളത്. അതുപോലെ അല്ലാഹുവിനുള്ളതായ ഉത്തമമായ നാമങ്ങളും ഉന്നതങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങളും മുൻനിറുത്തിക്കൊണ്ട് ചോദിക്കുക എന്നതും അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള വസീലയാക്കാവുന്നതാണ്. അതുപോലെ സജ്ജനങ്ങളിൽ പെട്ട ആളുകളെക്കൊണ്ട് അവരുടെ സമീപത്ത് വെച്ച്, തനിക്ക് വേണ്ടി അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുക എന്നതും മാതൃകയുള്ളതാണ്. മേൽപറയപ്പെട്ട നിലക്കുള്ള തവസ്സുല് മാത്രമാണ് അല്ലാഹുവിന്റെ കാര്യവും തൃപ്തിയും നേടിയെടുക്കാനുള്ള വഴിയും. വിശുദ്ധ ഖുർആൻ പറയുന്ന സൂറത്ത് മാഇദയിലെ 35 ഓം വചനത്തിൽ പറയുന്നു:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَأَبْغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ (المائدة 35).

“ വിശ്വാസികളേ നിങ്ങളല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുകയും അവകലേക്ക് വസീല: തേടുകയും ചെയ്യുക”¹.

മേൽകൊടുത്ത ആയത്തിന് പ്രാമാണിക തഹ്സീറുകളിലെല്ലാം പുണ്യകർമ്മങ്ങളിലൂടെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുക എന്നുമാത്രമാണ് കാണാൻ കഴിയുക. അതല്ലാതെ ഇന്നൊരു വിഭാഗം പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരോ മരിച്ചുപോയവരോ ആയ മഹാത്മാക്കളിലൂടെ അല്ലാഹുവിലേക്കടുക്കുക എന്നത് ഖുർആനോ ഹദീസോ പഠിപ്പിച്ചിട്ടില്ല എന്നുമാത്രമല്ല ഖുർആനീനേറിയും സുന്നത്തിനേറിയും ആശയങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധവുമാണ്. നബി(സ) വളർത്തിയെടുത്ത, അല്ലാഹു പ്രശംസിച്ച സമൂഹത്തിൽ നിന്നും മേൽപറഞ്ഞ വിഭാഗത്തിന് മാതൃക കാണാൻ കഴിയുകയുമില്ല. മഹാത്മാക്കളുടെ മഖ്ബറകൾ

¹ മാഇദ 35

ക്ക് അരികിൽ ചെന്ന് അഭൗതികനിലക്കുള്ള നേട്ടം ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വിനയപ്രകടനം, പ്രാർത്ഥന, ഖബറുകളെ തവാഹുചെയ്യൽ, അവർക്കായി നേർച്ചനേരൽ, അവരുടെ ജാറങ്ങളിൽ ആവശ്യപൂർത്തീകരണത്തിനായി കാണിക്കുകൾ സമർപ്പിക്കൽ എന്നിവയൊന്നും അംഗീകൃത തവസ്സുലുകളിൽ പെടുകയില്ല. അവകളെല്ലാം ശീർക്കും കുഹ്റുമാണ് അല്ലാഹു നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ.

ഉമർ(റ) തന്റെ ഭരണകാലത്ത് മഴകിട്ടാതെ ബുദ്ധിമുട്ട് അനുഭവപ്പെട്ടപ്പോൾ നബി(സ)യുടെ പിതൃവ്യനായ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന അബ്ബാസ്(റ) വിനെക്കൊണ്ട് പ്രാർത്ഥിപ്പിച്ച് മഴ ലഭിച്ച സംഭവമാണ് ചില തൽപ്പരകക്ഷികൾ മേൽപറഞ്ഞ ശീർക്ക് പ്രചരിപ്പിക്കാൻ തെളിവായി കാണിക്കാനുള്ളത്. എന്നാലിവിടെ ഉമർ(റ), ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന തന്റെ സമീപത്തുള്ള വ്യക്തിയെ കൊണ്ട് പ്രാർത്ഥിപ്പിക്കുക എന്ന അനുവദനീയമായൊരു കാര്യം മാത്രമാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ഇവിടെ ഒരിക്കലും വ്യക്തിയെ തവസ്സുലാക്കലുണ്ടായിട്ടില്ല. മരണപ്പെട്ടവരോടും സ്ഥലത്തില്ലാത്തവരോടും തവസ്സുൽ പാടില്ല, പ്രവാചകൻ(സ) പഠിപ്പിച്ചിട്ടില്ല എന്നതിനാണ് ഈ സംഭവം തെളിവുകുന്നത്. ഉമർ(റ) അന്നേരം ആമുഖമായി പറഞ്ഞവകളിൽ നിന്നു തന്നെ നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്.

اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا فَتَسْقِينَا، وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا. فَيُسْقَوْنَ (البخاري).

“അല്ലാഹുവേ ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ പ്രവാചകനെക്കൊണ്ട് നിന്നോട് പ്രാർത്ഥിപ്പിക്കുകയും നീ ഞങ്ങൾക്ക് മഴ നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇന്നു ഞങ്ങളിതാ പ്രവാചകന്റെ പിതൃവ്യനെക്കൊണ്ട് നിന്നോട് പ്രാർത്ഥിപ്പിക്കുന്നു നീ ഞ

അൾക്ക് മഴ നൽകേണമേ. അവർക്ക് മഴവർഷിക്കുകയും ചെയ്തു.”¹

മഹാത്മാക്കളെ തവസ്സുലാക്കൽ അനുവദനീയമായിരുന്നു വെങ്കിൽ സ്വഹാബികൾ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന സദസ്സിൽ വെച്ച് ഉമർ(റ), നബിയെ ഒഴിവാക്കി നബിയുടെ പിതൃവ്യനായ അബ്ബാസ്(റ)നെ ഇമാമാക്കി പ്രാർത്ഥിപ്പിക്കുമായിരുന്നില്ല. സ്വഹാബികളിൽ ഒരാൾക്ക് പോലും നബിയുടെ ഹബ്ബ്, ജാഹ്, ബർക്കത്ത് എന്നിവകൊണ്ട് ചോദിക്കാമെന്നോ, അതല്ലകിൽ നമുക്ക് നബി(സ)യുടെ ഖബറിനടുത്ത് പോയി നബിയെ തവസ്സുലാക്കാമെന്നോ നബിയോട് ഇസ്തിഗാസ നടത്താമെന്നോ ഒരാളും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അക്കാരണത്താൽ മരണപ്പെട്ടവരോട് നേരെയുള്ള ഇന്ന് കണ്ടുവരുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നബി(സ) കൊണ്ടുവന്ന ദീനിൽ പെട്ടതല്ല എന്ന കാര്യത്തിൽ സ്വഹാബികളുടെ ഇജ്മാഅ് (അഭിപ്രായ ഐക്യം) ഉള്ളതായും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും.

ഇക്കാര്യം ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരാളെക്കൊണ്ട് നമുക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിപ്പിക്കാം എന്നതിലേക്ക് മാത്രമാണ് തെളിവ്. ഇക്കാര്യത്തിൽ നബി(സ)യുടെ തന്നെ മാതൃകയുമാണ്. നബി (സ), ഉമർ(റ) ഉറനീർവ്വഹിക്കാൻ പോകുന്ന സമയത്ത് “നിന്റെ പ്രാർത്ഥനയിൽ എന്നേയും ഉൾപ്പെടുത്തേണ”² എന്നു പറഞ്ഞതായി ഹദീസുകളിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

ഇനി ആളുകൾ ബർക്കത്ത് ചോദിച്ചും സഹായം തേടിയും പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന മരണപ്പെട്ടവരുടെ കാര്യമെടുത്താൽ, അവർ അവരുടെ മരണശേഷം അവർക്ക് ത

¹ ബുഖാരി
² ഹദീസ്

ന്നെ എന്തെങ്കിലും ഉപകാരം ചെയ്യുവാനുള്ള കഴിവില്ലാത്തവരാണ്. തനിക്കുതന്നെ എന്തെങ്കിലും ഉപകാരം ചെയ്യാൻ കഴിവില്ലാത്തവർക്ക് എങ്ങിനെയാണ് അന്യരെ സഹായിക്കാൻ കഴിയുക !?. ഇക്കാര്യം സാമാന്യബുദ്ധിയെ കിലുമുള്ള ഏതൊരാൾക്കും മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസമുണ്ടാകുകയില്ല. മനുഷ്യകഴിവുകൾ മരണത്തോടുകൂടി അവസാനിക്കുമെന്ന കാര്യം പ്രവാചകൻ(സ) വ്യക്തമാക്കി തന്നിട്ടുമാണ്. അവിടുന്ന് പറയുന്നതുകാണുക:

إِذَا مَاتَ ابْنٌ آدَمَ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ (مسلم).

“ഒരുമനുഷ്യൻ മരണപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ ഒഴിച്ച് അവന്റെ മറ്റൊരാൾ പ്രവർത്തനങ്ങളും അതോടെ നിലച്ചുപോകുന്നതാണ്. സ്ഥായിയായ ദാനധർമ്മം, ഉപകാരപ്രദമായ അറിവ്, തനിക്കുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന സാലിഹായ മക്കൾ എന്നിവയത്രെ അത്”¹

മേൽകൊടുത്ത ഹദീസിൽനിന്നും മരണപ്പെട്ടുപോയവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരുടെ പ്രാർത്ഥനകളും പാപ മോചന അർത്ഥനകളും ആവശ്യമുള്ളവരാണ് എന്നാണ് മനസ്സിലാക്കേണ്ടത്; അല്ലാതെ അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരെ സഹായിക്കും എന്നല്ല. മരണത്തോടെ മനുഷ്യന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെല്ലാം നിലച്ചുപോകുമെന്ന് പ്രവാചകൻ(സ) പറഞ്ഞു തന്നാൽ അതിനെതിരായി അവർ ഖബറുകളിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുമെന്ന് മുഅ്മിനുകളെങ്ങനെ വിശ്വസിക്കും!? അവർക്ക് എങ്ങിനെ മറ്റുള്ളവരുമായി സമ്പർക്കം പുലർത്താനും അവരെ സഹായിക്കാനും കഴിയും!? എല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ടവന് എങ്ങിനെ അന്യർക്ക് നൽകാൻ കഴിയും!?. അവ

¹ മുസ്ലിം

രോട് പ്രാർത്ഥിച്ചാലത് പോലും അവർക്ക് കേൾക്കാനാകി
ല്ലെന്നാണ് അല്ലാഹു പറഞ്ഞുതന്നത്.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُونَ
دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ
(الفاطر 13, 14).

“അല്ലാഹു, അവനുപുറമെ നിങ്ങളാരോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു
വോ അവർ ഒരു ഈശ്വരക്കുരുവിന്റെ പാടപോലും ഉ
ടമപ്പെടുത്തുന്നില്ല. നിങ്ങളവരോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന പക്ഷം
അവർ നിങ്ങളുടെ പ്രാർത്ഥന കേൾക്കുകയില്ല. (ഇനി) കേ
ട്ടാൽ തന്നെയും നിങ്ങൾക്കവർ ഉത്തരം നൽകുന്നതല്ല. അ
ന്യ നാളിലാകട്ടെ നിങ്ങളവരെ (അല്ലാഹുവിൽ) പങ്കുചേർ
ത്തതിനെ (നിങ്ങൾ ചെയ്ത) ശിർക്കിനെ അവർ നിഷേധി
ക്കുകയും ചെയ്യും”¹

അല്ലാഹുവിനു പുറമെ പ്രാർത്ഥിക്കപ്പെടുന്നവർ യാതൊ
ന്നും ഉടമപ്പെടുത്തുന്നവരല്ലെന്നും അവർക്ക് വല്ലതും കേ
ൾക്കുവാനോ കേട്ടാൽ തന്നെ ഉത്തരം നൽകുവാനോ, ക
ഴിയുകയില്ലെന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കിയാൽ പിന്നെ അ
ത്തരക്കാരോടുള്ള സഹായമർത്ഥന തന്നെ പാടില്ലാത്തതാ
ണ്. തന്നെയുമല്ല അല്ലാഹുവിനല്ലാതെ നിർവ്വഹിക്കുന്ന ആ
രാധനകളെല്ലാം നിരർത്ഥകമാണെന്നും അല്ലാഹു വ്യക്ത
മാക്കിയതാണ്.

ഖുർആൻ പറയുന്നതുകാണുക:

¹ ഫാത്തിർ 13, 14.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ
الظَّالِمِينَ وَإِنْ يَسْسَأُكَ اللَّهُ بَضْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ
فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ (يونس 106, 107).

“അല്ലാഹുവിനു പുറമെ, നിനക്ക് ഉപകാരമോ ഉപദ്രവമോ
ചെയ്യാത്ത യാതൊന്നിനോടും നീ പ്രാർത്ഥിക്കരുത്. നീ അ
പ്രകാരം ചെയ്യുന്നപക്ഷം നീ അക്രമികളുടെ കൂട്ടത്തിലാ
യിരിക്കും. നിനക്ക് അല്ലാഹു വല്ലഭോഷവും വരുത്തുന്ന
പക്ഷം, അവനക്കൊണ്ടല്ലാതെ അത് നീക്കം ചെയ്യാൻ ഒരാ
ളുമില്ല. അവൻ നിനക്കു വല്ല ഗുണവും ഉദ്ദേശിക്കുന്ന പ
ക്ഷം അവന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ തട്ടി മാറ്റാനും ഒരാളുമില്ല”¹

പ്രസ്തുത ഖുർആൻ വചനത്തിൽ നിന്നും അല്ലാഹുവിനു
പുറമെ ആരോട് പ്രാർത്ഥിച്ചാലും അവർക്കൊന്നും തന്നെ
യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള ഉപകാരം ചെയ്യുവാനോ, ഉപദ്ര
വം നീക്കുവാനോ സാധ്യമല്ലെന്നകാര്യം വ്യക്തമാണ്. അ
പ്പോൾ പിന്നെ എനിക്ക് ഇന്ന ജാറത്തിൽ പോയ കാരണ
ത്താൽ ഇന്ന ഇന്ന നേട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായി, അതല്ലെങ്കിൽ ഇന്ന
ശൈഖിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചതിനാൽ എന്റെ മുറാദുകൾ ഹാ
സിലായി (ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾ സഫലമായി) എന്നെല്ലാം പറയു
ന്നതിൽ യാതൊരു കഴമ്പുമില്ലെന്നും, അത് അല്ലാഹുവി
നെ കളവാക്കലാണെന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസമുണ്ടാ
വുകയില്ല. ഇനി അത്തരക്കാർക്ക് വല്ലതും നേടാൻ കഴി
ഞ്ഞാൽ തന്നെ അത് താഴെ പറയുന്ന രണ്ടാലൊരു കാര
ണത്താലായിരിക്കും .

¹ അയ്യൂബ് 107, 108.

ഒന്നുകിൽ അത് പിശാചിൽ നിന്നുള്ളതായിരിക്കും. കാരണം പിശാചുകളാണ് അന്തരത്തിലുള്ള വിഷയങ്ങൾക്ക് മനുഷ്യനെ പ്രേരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും മഖ്ബറുകൾക്ക് അടുത്തും വിഗ്രഹങ്ങൾക്കടുത്തും പിശാചുകൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ആളുകളെ വഴി പിഴപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യും. അവർ സഹായം തേടപ്പെട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുന്നവരുടെ രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു ജോൽസ്യന്മാരോട് സംസാരിക്കുന്നപോലെ സംസാരിക്കുകയും, മനുഷ്യനെ പരീക്ഷിക്കുവാനായി പലതും പറയുകയും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തേക്കും. അതിൽ അൽപ്പം സത്യം മുണ്ടായിയെന്നും വന്നേക്കാം. അങ്ങനെ സാധാരണ മനുഷ്യർക്ക് കഴിയാത്ത എന്തെങ്കിലും ആ പിശാചുകൾ പറയുകയും അത് ഈ മാനില്ലാത്തആളുകൾ ഏറ്റുപറയുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് ഇന്ന് നാം കണ്ടുവരുന്നത്. ഇത് തന്നെയാണ് വിഗ്രഹപൂജാരികളുടെ കാര്യത്തിലും നാം കണ്ടുവരുന്നത്. അവരും ഉറഞ്ഞു തുളളിയും മറ്റും പലതും വിളിച്ചുപറയുകയും കാര്യങ്ങൾ സാധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് പോലെ എന്നുമാത്രം.

ഇനി അതല്ലെങ്കിൽ ഔലിയാക്കളോട് സഹായം തേടിയും ജാറങ്ങളിൽ പോയും കാര്യങ്ങൾ നേടുന്നു എന്നു പറയുന്നത്, അല്ലാഹു അക്കാര്യം അവർക്ക് മുൻകൂട്ടിത്തന്ന തീരുമാനിച്ചതാകും ആകാശഭൂമികളുടെ സൃഷ്ടിപ്പിന് അമ്പതിനായിരം കൊല്ലം മുമ്പുതന്നെ അല്ലാഹു എല്ലാം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതാണ് എന്നാൽ അതിനുള്ള സമയം അപ്പോൾമാത്രമേ ആയിട്ടുള്ളൂ എന്നുമാത്രം. അതല്ലാതെ അതിനുജാറവുമായോ ശൈഖിന്റെ ബർക്കത്തുമായോ ഒരു നിലക്കും ബന്ധമില്ല. അതിലപ്പുറമുള്ള വിശ്വാസം മുഅ്മിനുകൾക്ക് പാടില്ലാത്തതുമാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ വി

ശ്വാസികൾ അന്തരത്തിലുള്ള ഖുറാഫാത്തുകൾ വിശ്വസിക്കാതിരിക്കുകയും അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ പടച്ചതമ്പുരാനിൽ മാത്രം സമർപ്പിച്ച് അവനേടിയെടുക്കാൻ അവനെ മാത്രം ആശ്രയിക്കേണ്ടതുമാണ്. തന്നെപ്പോലുള്ള സൃഷ്ടികളോട് അഭൗതികമായ കാര്യങ്ങളെ തേടിക്കൂടാത്തതുമാണ്. മഖ്ബറുകളിൽ അടക്കം ചെയ്യപ്പെട്ടവർക്ക് അവരുടെ ശരീരത്തിലുള്ള മൺതരികളെപ്പോലും തട്ടിനീക്കാൻകഴിയില്ല എന്നതാണ് യാഥാർത്ഥ്യം. എന്നാൽ പിശാചുകളാകട്ടെ മനുഷ്യന്റെ അധർമ്മങ്ങളെ അവർക്ക് ഭംഗിയാക്കി കാണിച്ചുകൊടുക്കുക തന്നെ ചെയ്യും!. അതാകട്ടെ മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടാവിൽ നിന്ന് അകറ്റുന്നു. പിന്നീടവന്റെ കണ്ണുകളെ അന്ധതയിലാക്കുകയും ഹൃദയങ്ങളെ മരവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

കറാമത്തു വാദം

ഇന്ന് നിരർത്ഥകമായ തവസ്സൂലിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ഉപജീവനമാർഗ്ഗമാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ആളുകൾ പറയുന്ന മറ്റൊരു വാദമാണ്, സാധാരണക്കാരായ ആളുകൾ അന്വേഷണം സാധാരണ കാര്യങ്ങളിൽ സഹായിക്കുന്നതുപോലെ അസാധാരണക്കാരായ ആളുകൾ അവരുടെ കറാമത്തു മുഖേനയും സഹായിക്കും എന്ന്. എന്നാൽ ജനങ്ങളിൽ അധിക പേരും മുഅ്മിനത്തിനേയും കറാമത്തിനേയും ശരിയായ നിലയിൽ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല എന്നു മാത്രമല്ല അവയുടെ കാര്യത്തിൽ സാധാരണക്കാർക്ക് ഇടയിൽ ആശയക്കുഴപ്പമുണ്ടാക്കാൻ കൂടിയാണ് ശ്രമിക്കുന്നത്. ഇന്ന് നാട്ടിൽ നടക്കുന്ന എല്ലാ ഖുറാഫാത്തുകളും കറാമത്തിന്റെ പേരിലാണ് ആളുകൾ എഴുതിച്ചേർക്കാറു

ഉള്ളത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ മുഅ്ജിസത്തും കറാമത്തും, അത് രണ്ടും അല്ലാഹുവിൽനിന്ന് ഉള്ളതാണ്. മുഅ്ജിസത്ത് പ്രവാചകന്മാരുടെ രിസാലത്ത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ളതാണെന്ന് ജനങ്ങളെ ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ അല്ലാഹു അവരിലൂടെ അവനുദ്ദേശിക്കുമ്പോൾ മാത്രം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതും. കറാമത്ത് ജനങ്ങളിൽ നിന്നും അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ മാത്രം പ്രവർത്തിച്ച് അവനിലേക്ക് അടുത്തവർക്കുള്ള ബഹുമതിയായി അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ അവനുദ്ദേശിക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹു അവർക്ക് നൽകുകയോ അതല്ലെങ്കിൽ അവരിലൂടെ പ്രകടിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങളാണ്. മുഅ്ജിസത്ത് ആളുകളെ കാണിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്; കറാമത്ത് അങ്ങിനെയുള്ളതല്ല.

എന്നാലിന്ന് ഈ പേരുകൾ പറഞ്ഞ് ആളുകളെ കബളിപ്പിച്ച് ഉപജീവനം നടത്തുവാനാണ് ഒരു വിഭാഗം ശ്രമം നടത്തുന്നത് എന്നതാണ് ദുഃഖകരം. വിവരമില്ലാത്ത സാധാരണക്കാർ ധരിച്ചു വെച്ചിരിക്കുന്നത്, പ്രവാചകന്മാർക്ക് മുഅ്ജിസത്തും ഔലിയാക്കൾക്ക് കറാമത്തും അവർ ഉദ്ദേശിക്കുമ്പോഴൊക്കെ പ്രകടിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്നാണ്. ഇത് സത്യത്തിൽ മതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അജ്ഞതയും അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവില്ലായ്മയും മാത്രമാണ്.

എന്നാലിന്ന്, കറാമത്താണെന്ന് ചിലയാളുകൾ പറഞ്ഞുപരത്തുന്ന കള്ളക്കഥകളെക്കുറിച്ച് നമുക്ക് പറയാനുള്ളത് അത് പിശാചിൽ നിന്നുള്ള കളികൾ മാത്രമാണ് എന്നാണ്. അതല്ലെങ്കിൽ ചില സൂത്രശാലികളായ കുബുദ്ധികൾ തങ്ങൾ ആചരിക്കുന്ന ശീർക്കൻ വിശ്വാസത്തെ ജനങ്ങളിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുവാനും താൻ ആദരിക്കുന്ന ശൈഖിനോ, ജാറത്തിനോ ഉള്ള വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കാനും അ

വിടേക്ക് ആളെ കൂട്ടാനുമായി ഒപ്പിക്കുന്ന വേലത്തരങ്ങൾ മാത്രമാണ് എന്നതാണ്. അതുമുഖേന അവിടേക്ക് നേർച്ചകളും കാണിക്കുകളും ഒഴുകുകയും ചെയ്തേക്കും. മടിയന്മാരും പണിയില്ലാത്തവരുമായ ചിലയാളുകൾ എക്കാലത്തും ആളുകളെ വഞ്ചിച്ച് ഹറാമുകൾ ഭക്ഷിച്ച് ഉപജീവനം കഴിക്കാൻ എക്കാലത്തുമുണ്ടാകാറുണ്ട്.

മനുഷ്യൻ മരണപ്പെട്ട് ആത്മാവ് വേർപെട്ട് ശരീരമെല്ലാം ജീർണ്ണിച്ച് എല്ലെല്ലാം നൂരുമ്പിയശേഷം പിന്നെയും അവർക്ക്നമ്മെ സഹായിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് പറഞ്ഞാൽ ബുദ്ധിയുള്ള ഏതൊരാൾക്കാണ് അതു വിശ്വസിക്കാൻ കഴിയുക!? ഇത്തരം പൊള്ളത്തരങ്ങൾ വിശ്വസിക്കാൻ വിഡ്ഢികളായ പുരോഹിതന്മാരെയും അവരെ കണ്ണടച്ചു വിശ്വസിക്കുന്ന പാമരന്മാരെയുമല്ലാതെ കിട്ടുകയില്ല. അവർ പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു കാര്യങ്ങളിൽ അധികവും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവർക്കു പോലും കഴിയില്ല, എന്നിട്ടല്ലേ മരണപ്പെട്ടവർക്കു കഴിയുക!! ഈ ബുറാഹാത്തുകളിൽ വിശ്വസിക്കാൻ അല്ലാഹു നൽകിയ ബുദ്ധി നാം തള്ളിക്കളയുകയോ!? തീക്ഷ്ണമായ ബുദ്ധിശക്തിയും ജ്വലിക്കുന്ന ചിന്തയും അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ച ശരീരത്തിനും പ്രാപഞ്ചിക വ്യവസ്ഥകൾക്കും വിരുദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കാനായി നാം ഒരിക്കലും പണയപ്പെടുത്തിക്കൂടാത്തതാണ്.

മുഗ്ദരികൾക്കും അന്ധർക്കും

മഹാത്മാക്കളുടേതെന്ന് വാദിച്ചുകൊണ്ട് മഖ്ബറുകളിലും ദർഗ്ഗകളിലും നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ശീർക്കൻ പ്രവർത്തനങ്ങളെ ആരെങ്കിലും സദുദ്ദേശ്യത്തോടെ തിരുത്താൻ ശ്രമിച്ചാൽ ഉടനെ കേൾക്കുന്ന മറുപടി, നിങ്ങൾ പറയു

നന്മകൾ മുൻപാലിയിൽ ജാഹിലിയ്യാകാലത്ത് വിഗ്രഹങ്ങളെ ആരാധിച്ചിരുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ്. ഞങ്ങൾ ഒരിക്കലും വിഗ്രഹങ്ങളെ ആരാധിക്കുന്നില്ല, ഞങ്ങൾ മഹാത്മാരുടെ ഖബറുകളെ ആദരിക്കുകയും അവർ മുഖേനെ അല്ലാഹുവിനോട് ഇസ്തിഗാസ: (സഹായം തേടൽ) നടത്തുക മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത്, എന്നായിരിക്കും. എന്നാൽ യാഥാർത്ഥമെന്നാൽ മരണപ്പെട്ടവരിൽ നിന്നും സഹായം തേടുക എന്നത് ഏത് പേരിലൂടെ പരിചയപ്പെടുത്തിയാലും അത് അവരോടുള്ള പ്രാർത്ഥന തന്നെയാണ് അതാകട്ടെ ശിർക്കാണെന്ന് ഖുർആനും ഹദീസും വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുള്ള കാര്യവുമാണ്. ഇവിടെ ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തെ മുൻപാലിയിൽ ചെയ്തിരുന്ന ബിംബങ്ങളോട് സഹായം തേടിയിരുന്നതും ഇന്നത്തെ മുസ്ലിം നാമധാരികൾ ചെയ്യുന്നതും ഫലത്തിൽ ഒന്നുതന്നെ. സഹായം ചോദിക്കപ്പെടുന്നത് വിഗ്രഹമോ ദർഗ്ഗയോ ജാഹിലിയ്യാ മറു മൂർത്തികളോ ദേവിയോ ബീവിയോ ശൈഖോ ആരായിരുന്നാലും അതിനോട്/അവരോട് സഹായം ചോദിക്കുന്നുണ്ടോ എങ്കിൽ വ്യത്യസ്തമൊന്നുമില്ല. നാട്ടിനിർത്തലോ കിടത്തിവെക്കലോ എല്ലാം അക്കാരുത്തിൽ സമമാണ്. ലാത്തയെപ്പോലുള്ള മഹാത്മാക്കളുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെ വസീലയാക്കി അവരോട് പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്ന മക്ക മുൻപാലിയിൽ ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തെ സംബന്ധിച്ച് ചോദിക്കുമ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞിരുന്ന മറുപടി ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നത് കാണുക:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى (الزمر 3)

“ഞങ്ങളെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രമാണ് ഞങ്ങൾ അവരെ ആരാധിക്കുന്നത്”¹

ആയത്തിൽ പറഞ്ഞ **هُم** (ഹും) എന്ന സർവ്വനാമം മനുഷ്യന്മാരെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതാണ്. അതിൽനിന്നു തന്നെ അവർ വിഗ്രഹങ്ങളുടെ മുന്നിലാണ് നിന്നിരുന്നതെങ്കിലും അവരുടെ മനസ്സുകളിൽ മഹാത്മാക്കൾ തന്നെയായിരുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്.

മേൽകൊടുത്ത ആയത്തിൽ അവരുടെ വാദമായി പറയുന്നത്, ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ ആവശ്യ പൂർത്തീകരണത്തിനായി അവരെ ഞങ്ങളുടേയും അല്ലാഹുവിന്റേയും ഇടയിൽ മദ്ധ്യവർത്തികളാക്കി അവർ മുഖേനെ ചോദിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത് എന്നാണ്. ഇതുതന്നെയാണ് ഇന്നത്തെ ജാഹിലിയ്യാകാലത്തും വിശ്വാസമായി നമുക്ക് കാണാൻ കഴിയുന്നതും. രണ്ടും ലക്ഷ്യമൊന്നുതന്നെ! ശിർക്ക് അന്നും ഇന്നും ഒരുപോലെതന്നെ തുടരുന്നു പേരും ആളും വ്യത്യസ്തമുണ്ടെന്നുമാത്രം !!

ശിർക്കിനുകാരണം സ്നേഹംതന്നെ

എക്കാലത്തുമുള്ള ജനങ്ങളേയും ശിർക്കിലേക്ക് എത്തിച്ചിട്ടുള്ളത് അതിരുവിട്ട സ്നേഹ ബഹുമാനങ്ങളാണെന്ന് കാണാൻ കഴിയും. എന്നാലതും ഇബാദത്തായിട്ടാണ് ഖുർആൻ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നത്. അക്കാരണത്താൽ തന്നെ അതും അല്ലാഹുവിനോട് മാത്രമേ ആയിക്കൂടു. ഇന്നും ആളുകളിൽ നിന്ന് നമുക്ക് കേൾക്കാൻ കഴിയുന്ന വാദം ഞങ്ങൾ ഔലിയ്യാക്കളെ സ്നേഹിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്ന

¹ സൂറ 3

ത്. നിങ്ങളുടെ അന്ധത, ഔലിയാക്കളെ സ്നേഹിക്കാത്തവരുമാണ് എന്നാണ്. എന്നാൽ അവരുകളെ ശരീഅത്തിന്റെ പരിധി ലംഘിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സ്നേഹാദരവുകളാണ് അവർക്കുനേരെ കാണിക്കുന്നത്. അവർ സത്യത്തിൽ അവരെ ആരാധിക്കുകയാണ് ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. അതിരുകവിഞ്ഞ സ്നേഹം കാരണത്താലാണ് ഇന്ന് അവർ ഔലിയാക്കളുടെ പേരിൽ മൗലിദുകളുണ്ടാക്കുകയും അരുടെ മഖ്ബറുകൾ കെട്ടി ഉയുയർത്തി അവിടേക്ക് നേർച്ച വഴിപാടുകൾ നേരുകയും ഖബർ തൊട്ടുമുത്തുകയും തപാഹും സുജൂദുംവരെ ചെയ്യുകയും അവരോട് സങ്കടമുണർത്തി സഹായം തേടുകയും ചെയ്യുന്നത്. അപ്രകാരം തന്നെ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ കള്ളസത്യം ചെയ്യാൻ പോലും മടിയില്ലാത്ത ഇവർ ഔലിയാക്കളുടെ പേരിൽ അത്യാവശ്യത്തിനു സത്യംചെയ്യാൻ പോലും തയ്യാറാകാറില്ല. അല്ലാഹുവിനെ വല്ലവരും ചീത്തപറഞ്ഞാൽ പോലും ക്ഷോഭിക്കാത്തവർ ഔലിയാക്കളെ ചീത്തപറഞ്ഞാൽ അങ്ങേയറ്റം ദേഷ്യപ്പെടുന്നതും കാണാം. ഇതെല്ലാം അതിരുവിട്ട നിലയിൽ, അല്ലാഹുവിനേക്കാൾ അധികം ഔലിയാക്കളെ സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നതാണ് മനസ്സിലാക്കിത്തരുന്നത്. അതാകട്ടെ ശിർക്കാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് എത്രവ്യക്തം!

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ (البقرة 175).

“അല്ലാഹുവിനു പുറമെയുള്ളവരെ അവനു സമന്വരാക്കുന്ന ചിലയാളുകളുണ്ട്, അല്ലാഹുവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നതു പോലെ ആ ആളുകൾ അവരേയും സ്നേഹിക്കു

ന്നു. എന്നാൽ വിശ്വാസികളാകട്ടെ അവർ അല്ലാഹുവിനെ അതിശക്തമായി സ്നേഹിക്കുന്നവരാണ്”¹

അല്ലാഹു നമ്മുടെ സമീപസ്ഥൻ

അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളുടെ സമീപത്ത് തന്നെയുണ്ട് എന്ന കാര്യം ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നത് കാണുക:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (البقرة 186).

“നിന്നോട് എന്റെ ദാസന്മാർ എന്നെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചാൽ ഞാൻ (അവരോട് ഏറ്റവും) അടുത്തുള്ളവനാകുന്നു (എന്നുപറയുക) പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവൻ എന്നെവിളിച്ചു പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ഞാൻ ആ പ്രാർത്ഥനക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് എന്റെ ആഹ്വാനം അവർ സ്വീകരിക്കുകയും എന്നിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ എങ്കിലവർ നേർവഴി പ്രാപിച്ചേക്കും”²

അല്ലാഹുവിനേറയും അടിമകളുടേയും ഇടയിൽ അവനോട് സങ്കടം പറയുകയും സഹായം തേടുകയും ചെയ്യുന്നതിന് തടസ്സം നിൽക്കുന്ന യാതൊരു മറയുമില്ലാ എന്നാണ് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നത്. കാര്യം ഇത്രയും വ്യക്തമായിരിക്കെ മനുഷ്യന് എന്താവശ്യമാണുള്ളത് ദർഗ്ഗകളിലേക്കും ശവകുടീരങ്ങളിലേക്കും അഭയം തേടുവാൻ!? മനുഷ്യൻ അല്ലാഹുവിൽ ശരണം തേടുകയും അവനോട് നേരിട്ട് പ്രാർത്ഥിച്ചും ഇസ്ലാം അനുവദിക്കുന്നതാ

¹ ബഖറ 165
² ബഖറ 186

യ, സൽക്കർമ്മങ്ങളിലൂടെയും അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്തായ നാമവിശേഷണങ്ങൾ മുൻനിർത്തിയുള്ള തവസ്സൂൽ ചെയ്തും തന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളും ആവശ്യങ്ങളും നേടിയെടുക്കണമെന്നതാണ് അല്ലാഹു അവനിൽനിന്നും ആവശ്യപ്പെടുന്നത്; അതത്രെ നേർമാർഗ്ഗം പ്രാപിക്കാനുള്ള വഴിയും. അപ്രകാരം തന്നെ തന്റെ വിശ്വാസത്തിന്റെ പരിപൂർണ്ണതയിൽ പെട്ടതാണ്, താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കലും. അല്ലാഹുവാണു തന്നെ ജീവിപ്പിക്കുകയും മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്. അവൻ തന്നെയാണ് പ്രതാപവും അപമാനവും വരുത്തുന്നവൻ. അവൻ തന്നെയാണ് ഉപകാരവും ഉപദ്രവവും ഉടമപ്പെടുത്തുന്നവൻ. അവൻ തന്നെയാകുന്നു എല്ലാം നിയന്ത്രിക്കുന്നവനും. നന്മയും തിന്മയും അവനിൽനിന്നുതന്നെ.

മനുഷ്യൻ എത്ര ഉന്നതനായാലും അല്ലാഹു ഒരാൾക്ക് കണക്കാക്കിയതിനേക്കാൾ എന്തെങ്കിലും കാര്യങ്ങൾ അധികം നേടിക്കൊടുക്കുവാനോ ഒരാൾക്ക് എന്തെങ്കിലും ദ്രോഹങ്ങൾ വരുത്തുവാനോ സാധ്യമല്ലെന്നും അവൻ വിശ്വസിച്ചിരിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. നബി(സ) പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക:

وَأَعْلَمُ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكَ (الترمذي).

“നീ മനസ്സിലാക്കുക, സമൂഹം മുഴുവനും നിനക്ക് ഒരു ഉപകാരം ചെയ്തുതരാൻ ഒരുമിച്ചു കൂടിയായാലും അല്ലാഹു നിനക്ക് തീരുമാനിച്ചു രേഖപ്പെടുത്തിയതല്ലാതെ നിനക്ക് പ്രയോജനപ്പെടുന്നതല്ല, (അതുപോലെ) അവർ നിനക്കൊരു ഉപദ്രവംവരുത്താൻ ഒരുമിച്ചു ശ്രമിച്ചാലും അല്ലാഹു

നിനക്കുരേഖപ്പെടുത്തിയതല്ലാതെ നിനക്ക് ഏൽക്കുന്നതു മല്ല.”¹

സമൂഹം മുഴുവൻ ഒരുമിച്ചു ശ്രമിച്ചാലും നിനക്ക് ഉപകാരമോ ഉപദ്രവമോ ഒന്നും വരുത്താൻ സാധ്യമല്ലെന്ന് പ്രവാചകൻ(സ) പറഞ്ഞു തന്നാൽ പിന്നെ ഒരു വ്യക്തി അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവനോ മരിച്ചവനോ ആകട്ടെ അവനെങ്ങിനെയാണ് അല്ലാഹു തീരുമാനിക്കാത്ത ഒരു കാര്യത്തിൽ നിന്നെ സഹായിക്കാൻ കഴിയുക!? അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ പിന്നെ അല്ലാഹുവിനോടു തന്നെ സഹായം തേടിയാൽപേരേ ? അതെ, അതത്രെ ഖുർആൻ പറയുന്നത്; ചിന്തിക്കുന്ന മനസ്സിന് അതുതന്നെ മതിയായതാണ് “അടിമക്ക് അല്ലാഹു പോരേ?”²

അതുകൊണ്ട് സഹോദരന്മാരേ ആരെങ്കിലും മേൽ പറയപ്പെട്ട ശിർക്കൻ വിശ്വാസത്തിലും ആചാരങ്ങളിലും പെട്ടുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവർ ആത്മാർത്ഥമായി അല്ലാഹുവോട് പശ്ചാത്തപിക്കുകയും അത്തരം വിശ്വാസാചാരങ്ങളിൽ നിന്ന് പിന്മാറുകയും ചെയ്തു കൊള്ളട്ടെ. കാരണം ശിർക്കൻ വിശ്വാസത്തോടുകൂടി മരണപ്പെടുന്നവരുടെ മുഴുവൻ അമലുകളും അതോടെ ബാതീലായിത്തീരുകയും അവൻ നഷ്ടക്കാരിൽ പെട്ടു പോകുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് കാണുക:

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ (المائدة 72).

¹ തുറമുദി
² സുബ്ബൂഹ്

“അല്ലാഹുവോട് വല്ലവനും പങ്ക്ചേർക്കുന്ന പക്ഷം തീർച്ചയായും അല്ലാഹു അവൻ സ്വർഗ്ഗം നിഷിദ്ധമാക്കുന്നതാണ്. നരകം അവന്റെ വാസസ്ഥലവുമായിരിക്കും. (അത്തരം) അക്രമികൾക്ക് സഹായികളായി ആരും തന്നെ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല”¹
 സഹോദരന്മാരേ,

അല്ലാഹു നമുക്ക് നൽകിയ കണക്കല്ലാത്ത അനുഗ്രഹങ്ങൾ ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് നാം ഇവിടെ ജീവിക്കുകയാണിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട്, അല്ലാഹു നമുക്ക് കനിഞ്ഞുകൊടുത്ത അനുഗ്രഹങ്ങൾ മതിയാകാതെ വരുമ്പോൾ നൽകിയ പടച്ചവനോടുതന്നെ വീണ്ടും ചോദിക്കുക. അവൻ പ്രയാസങ്ങൾ നൽകി നമ്മെ പരീക്ഷിക്കുമ്പോൾ അതിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെടുത്താനും അവനോട് തന്നെ പറയുക. ഇതാണ് ഇസ്‌ലാം നമ്മോടാവശ്യപ്പെടുന്നത്. അതിനാൽ നമ്മുടെ ആരധനകൾ ആത്മാർത്ഥമായും, അവനിൽ ആരേയും പങ്ക് ചേർക്കാതെ നിർവ്വഹിക്കുക. പ്രാർത്ഥന, സഹായമർത്ഥന എന്നീ കാരണങ്ങളിലൂടെ മറ്റൊരാളെക്കും തിരിയാതിരിക്കുക. എല്ലാവരും കഴിവുള്ള സർവ്വശക്തനായ അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ആശ്രയിക്കുക. ജീവിതത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കലാമായ വിശുദ്ധവുർആനും അതിന്റെ വിവരണമായ പ്രവാചകചര്യയും പ്രമാണമാക്കി ജീവിതം ക്രമപ്പെടുത്തുക. അവക്ക് എതിരായി മറ്റുള്ളവരെ അന്ധമായി അനുകരിച്ച് ശിർക്കു ബിദ്അത്തുകളിൽ അകപ്പെട്ട് ഇഹവും പരവും നഷ്ടപ്പെടുത്താതിരിക്കുക. അല്ലാഹു നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ. (ആമീൻ).

وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ (آمِينَ)

¹ മാതൃക 72

നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം

സർവ്വ സ്തുതിയും ജഗപരിപാലകനായ അല്ലാഹുവിന്, അവന്റെ ദൂതരിൽ അന്തിമനായ മുഹമ്മദ് നബിയിലും കുടുംബത്തിലും ബന്ധുമിത്രാദികളിലും സജ്ജനങ്ങളായ മുഴുവൻ ആളുകളിലും അവന്റെ കരുണാകടാക്ഷങ്ങൾ എന്നെന്നും നിർലോഭം വർഷിക്കുമാറാകട്ടെ. (ആമീൻ). ശഹാദത്തുകലിമകൾ ഉച്ചരിച്ച് ഒരാൾ മുസ്‌ലിമായിക്കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നീട് ഏറെയും ഗൗരവപൂർവ്വം അവന്റെ മേൽ ചുമത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കർമ്മമത്രെ അഞ്ച് സമയങ്ങളിലുള്ള നമസ്കാരം. ഒരു മുസ്‌ലിമിന് തന്റെ രക്ഷിതാവുമായുള്ള ബന്ധം സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെടുന്നത് നമസ്കാരത്തിലൂടെയാണ്. അത് വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രകടരൂപവും കൂടിയാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ പ്രായപൂർത്തിയും ബുദ്ധിയുമുള്ള എല്ലാ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർക്കും ഒഴിച്ചുകൂടാൻ പാടില്ലാത്ത വിഷയവുമാണ് നമസ്കാരം. കുട്ടികൾക്ക് ഏഴു വയസ്സ് പ്രായമാകുമ്പോൾ മുതൽ അത് അവരോട് കൽപ്പിക്കുകയും പരിശീലിപ്പിക്കുകയും പത്ത് വയസ്സായിട്ടും അവർ നമസ്കരിക്കാത്ത പക്ഷം അവരെ അടിക്കുകയും ചെയ്താൽ മാതാ പിതാക്കളുടെ ബാധ്യതയായി ഇസ്‌ലാം ചുമതലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. നിന്ന് നിർവ്വഹിക്കാൻ കഴിയാത്തവർ ഇരുന്നോ, കിടന്നോ തനിക്കു കഴിയുന്ന വിധത്തിൽ അത് അതാതിന്റെ സമയത്ത് തന്നെ നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. നമസ്കരിക്കാത്തവർ നരകത്തിലാണ് എന്നകാര്യവും സംശയത്തിനിടമില്ലാത്ത വിധം വുർആൻ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ എ

ത്തുന്ന ആളുകൾക്ക് നരകക്കാരെ കണ്ട് മുട്ടാനും സംസാരിക്കാനും അല്ലാഹു പരലോകത്ത് അവസരം നൽകുകയും അന്നേരം സ്വർഗ്ഗക്കാർ നരകവാസികളോട് ചോദിക്കുന്ന ഒരു ചോദ്യവും അതിന്നവർ നൽകുന്ന മറുപടിയും നമുക്ക് ഇപ്രകാരം കാണാം.

مَا سَلَّكُمْ فِي سَقْرًا لَمْ تَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ (المدثر).

“നിങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ട് ഈ കഠിനമായ നരകത്തിൽ എത്തിപ്പെട്ടു, അവർപരയും ഞങ്ങൾ നമസ്കരിച്ചിരുന്നില്ല എന്ന്.”¹

നബി(സ)പറയുന്നു, നമസ്കരിക്കാത്തവർ കാഫിറുകൾ ആണ്:

العهد الذي بيننا وبينهم الصلاة فمن تركها فقد كفر (مسلم).

“നമുക്കും അവർക്കും ഇടയിലുള്ള കരാർ നമസ്കാരമാണ്. ആരെങ്കിലും അത് ഉപേക്ഷിച്ചാൽ അവൻ കാഫിറായി.”²

بين الرجل وبين الكفر والشرك ترك الصلاة (مسلم).

“ഒരാളുടേയും ശിർക്കിന്റേയും കുഫ്റിന്റേയും ഇടയിലുള്ള വിവേചനം നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കലാണ്.”³

പ്രവാചകന്മാരുടെ പ്രബോധനത്തെ സംബന്ധിച്ച് പറയുന്നിടത്തെല്ലാം നമസ്കാരത്തെ സംബന്ധിച്ച് പ്രബോധനം നടത്തിയിരുന്നതായി കാണാൻ കഴിയുന്നതാണ്. ഇക്കാര്യവും നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെയാണ് വിളിച്ചറിയിക്കുന്നത്.

¹ മുസ്ലിം 42,43

² മുസ്ലിം

നമസ്കാരത്തിന്റെ മഹത്വം

സഹോദരന്മാരേ, നമസ്കാരം മാത്രമാണ് ആകാശ ലോകത്ത് വെച്ച് മനുഷ്യന്റെ മേൽ നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ട ഏക ആരാധന. നബി(സ)യുടെ മിഅ്റാജ് എന്നറിയപ്പെടുന്ന ആകാശാരോഹണ വേളയിലായിരുന്നു അത്. ഇത് തന്നെ മതി നമസ്കാരത്തിന്റെ മഹത്വമായിട്ട്! കൂടാതെ പരലോകത്ത് ഒന്നാമതായി വിചാരണ ചെയ്യപ്പെടുന്ന വിഷയവും നമസ്കാരമാണ് എന്നും അതിൽ രക്ഷപ്പെട്ടാൽ അവന്റെ മറെറല്ലാ കർമ്മങ്ങളിലും അവൻ രക്ഷപ്പെടുമെന്നും അതിൽ പരാജയപ്പെട്ടാൽ അവൻ മറെറല്ലാ കാര്യത്തിലും പരാജയപ്പെടുക തന്നെ ചെയ്യുമെന്നും നബി(സ) ഓർമ്മപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. നമസ്കാരം പ്രായപൂർത്തിയും ബുദ്ധിയുമുള്ള എല്ലാവരിലും, ആരോഗ്യാവസ്ഥയിലും രോഗാവസ്ഥയിലും, സ്വദേശത്തായാലും വിദേശത്തായാലും, ഭയനിർഭയ ഘട്ടങ്ങൾ എന്ന വ്യത്യാസമില്ലാതെ തനിക്ക് കഴിയുന്നവിധം നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. ഇതു പോലുള്ള ഗൗരവം മറെറൊരു കർമ്മത്തിനും ചുമത്തപ്പെട്ടതായി കാണാൻ കഴിയുന്നതല്ല. ഹജ്ജ് കഴിവുള്ളവർക്ക് മാത്രമേ നിർബന്ധമുള്ളൂ, സക്കാത്ത് ദരിദ്രർക്ക് ബാധകമല്ല, നോമ്പ് രോഗികളും യാത്രക്കാരും മറ്റ് അവസരങ്ങളിൽ നോറുവീട്ടിയാലും മതി. എന്നാൽ നമസ്കാരം ശുദ്ധീകരണത്തിന് വെള്ളം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ തയമ്മും (കുളികും വൃദു വിന്നും പകരം നിർബന്ധ സാഹചര്യങ്ങളിൽ തന്റെ ഇരുകൈപ്പതകളും ശുദ്ധമാക്കി ഭൂമിയിൽ ഒരു അടി അടിച്ച് മൂവ്വയും കൈപ്പടങ്ങളും ഒരു പ്രാവശ്യം തടവലാണ് തയമ്മും), ചെയ്തു തനിക്ക് കഴിയുന്ന രൂപത്തിൽ നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതാണ്. യാത്രയിലാ

ണെങ്കിലും -നാലു റക്അത്തുള്ളവ രണ്ട് റക്അത്താക്കി ചുരുക്കണം- അവൻ നമസ്കരിച്ചേ മതിയാകൂ.

അതുകൊണ്ട് സഹോദരാ, നമസ്കാരം അതിന്റെ നിബന്ധനകളും മര്യാദകളും പാലിച്ചുകൊണ്ട് കൃത്യതയോടെ നമസ്കരിക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ നാം മുസ്ലിമായിത്തീരുകയുള്ളൂ. നാം മുസ്ലിമാണ് എങ്കിൽ എല്ലായിപ്പോഴും നമ്മുടെ വാക്കും പ്രവർത്തനങ്ങളും മുസ്ലിംകളുടേത് തന്നെയായിത്തീരാൻ ശ്രദ്ധിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം മൂന്നാഫിയായിട്ടായിരിക്കും അല്ലാഹു നമ്മെ കണക്കാക്കുക. അവന്റെ സംരക്ഷണം നമുക്ക് നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. അക്കാരണത്താൽ തന്നെ മുസ്ലിംകളുടെ ആരാധനകളും ആചാരങ്ങളും പ്രവർത്തിക്കാതെ, പറയുക മാത്രം ചെയ്യുന്ന, നാമമാത്ര മുസ്ലിമായി ജീവിക്കുന്നവരിൽ പെട്ടുപോകുന്നതിനെ നാം കരുതിയിരിക്കുക. അതുപോലെ തോന്നുമ്പോൾ മാത്രം നമസ്കരിക്കുന്നവനു മാകാതിരിക്കുക. മേൽപറഞ്ഞതൊന്നും മുസ്ലിംകളുടെ വിശേഷണങ്ങളിൽ പെട്ടതല്ല. മുസ്ലിമെന്നാൽ പരിപൂർണ്ണമായും അല്ലാഹുവിന് കീഴ്പ്പെട്ടു കൊണ്ട് തന്റെ ജീവിതം അവൻ ആവശ്യപ്പെടുന്ന കൽപ്പനകൾക്ക് അനുസരിച്ച് സമർപ്പിക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹു മനുഷ്യനോടു കൽപ്പിച്ചിട്ടുള്ള പ്രധാന കൽപ്പനകളിൽ പെട്ടതാണ് നമസ്കാരം കൃത്യതയോടെ അവക്ക് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സമയത്ത് തന്നെ നിർവ്വഹിക്കുക എന്നുള്ളത്. അല്ലാഹു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതുപോലെ കാണുക:

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْثُوتًا (النساء 103)

“തീർച്ചയായും നമസ്കാരം സത്യവിശ്വാസി കളുടെമേൽ സമയബന്ധിതമായ നിർബന്ധ കർമ്മമത്രെ.”¹

ജമാഅത്തൻ നമസ്കാരം

നമസ്കാരം ജമാഅത്തായി (സംഘമായി)ട്ടായിരിക്കണം നിർവ്വഹിക്കേണ്ടത്. മറ്റു മുസ്ലിംകളോടൊപ്പം സംഘമായി നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കുവാനാണ് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഖുർആൻ പറയുന്നത് കാണുക:

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ (البقرة)

“നിങ്ങൾ നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുക. റുക്യൂഅ് ചെയ്യുന്നവരോടൊപ്പം നിങ്ങൾ റുക്യൂഅ് ചെയ്യുക.”²

ഇവിടെ നിങ്ങൾ നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കുക (അഖീമൂ സ്വലാത്ത) എന്ന് പറഞ്ഞതിന് ശേഷം റുക്യൂഅ് ചെയ്യുന്നവരോടൊപ്പം റുക്യൂഅ് ചെയ്യുക (വർകളൗ മഅർറാകീഇൻ) എന്ന് വീണ്ടും പറഞ്ഞതിൽനിന്നും നമസ്കാരം ജമാഅത്തായിട്ടാണ് നമസ്കരിക്കേണ്ടത് എന്ന കൽപ്പനയാണ് കാണാൻ കഴിയുക. അതുപോലെ ഇസ്ലാമിന്റെ സംരക്ഷണത്തിനു വേണ്ടി യുദ്ധത്തിലേർപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ പോലും ജമാഅത്തായിക്കൊണ്ട് തന്നെയായിരിക്കണം നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കേണ്ടത് എന്ന് അല്ലാഹു പ്രത്യേകംപറഞ്ഞതായും ഖുർആനിൽ നമുക്ക് കാണാവുന്നതാണ്;

¹ നിസാഅ് 103
² ബഖറ 43

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
أَسْلِحَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا مَعَكَ (النساء 102).

“(നബിയെ)താങ്കൾ അവരുടെകൂട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരിക്കുകയും, അവർക്ക് നേതൃത്വം നൽകിക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കുകയുമാണെങ്കിൽ അവരിൽ ഒരുവിഭാഗം നിന്റെകൂടെ നിൽക്കട്ടെ അവർ അവരുടെ ആയുധങ്ങൾ എടുക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ. അങ്ങിനെ അവർ സുജൂദ് ചെയ്തു കഴിഞ്ഞാൽ അവർ നിങ്ങളുടെ പിന്നിലേക്ക് മാറി നിൽക്കുകയും, നമസ്കരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത മറ്റൊരു വിഭാഗം വന്ന് താങ്കളുടെ കൂടെ നമസ്കരിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ.”¹

യുദ്ധം നടക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് കഴിയുന്ന വിധത്തിൽ സൗകര്യപ്പെടുന്നിടത്പോയി നമസ്കരിക്കണം എന്നല്ല പറഞ്ഞത്, മറിച്ച് ജമാഅത്തായിതന്നെ നിർവ്വഹിക്കണം എന്നാണ് കൽപ്പന. എങ്കിൽ പിന്നെ യുദ്ധാവസരമല്ലാത്ത, നിർഭയഘട്ടത്തിൽ എങ്ങിനെ ജമാഅത്തിന് ഇളവു ലഭിക്കും !?

അതുകൊണ്ട് ശറഇയായ കാരണമില്ലാത്ത മറ്റു സമയങ്ങളിലെല്ലാം ജമാഅത്തായി നമസ്കരിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. നബി(സ) പറയുന്നു:

من سمع النداء فلم يأتيه فلا صلاة له إلا من عذر (صحيح ابن ماجة للألباني 1/260 رقم 793)

¹ നിസാഅ് 102

“ആരെങ്കിലും ബാങ്ക്കേൾക്കുകയും എന്നിട്ട് കാരണം കൂടാതെ, അതിന് എത്താതിരിക്കുകയുമാണെങ്കിൽ (ജമാഅത്തിന് എത്തിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ) അവന് നമസ്കാരമില്ല.” (അൽബാനി സ്വഹീഹ് ഇബ്നുമാജ 1/260 നമ്പർ : 793)

ഇമാം മുസ്ലിം റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്ന ഒരു സംഭവം കാണുക: അന്ധനായിരുന്ന സ്വഹാബി, അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ഉമ്മിമക്തൂം നബി(സ)യുടെ അടുത്ത് വന്ന് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു, “പ്രവാചകരേ എന്നെ പള്ളിയിലേക്ക് കൈ പിടിച്ചു കൊണ്ടുവരാൻ ആരുമില്ല. വഴിയാണെങ്കിൽ ദുർഘടവുമാണ്. അതുകൊണ്ട് എ നിക്ക് വീട്ടിൽവെച്ച് നമസ്കരിക്കാൻ ഇളവ് തന്നുകൂടെ. നബി ആദ്യം അദ്ദേഹത്തിന് ഇളവു നൽകിയെങ്കിലും ഉടനെ തിരിച്ചുവിളിച്ചു അദ്ദേഹത്തോട് ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു നിങ്ങൾ ബാങ്ക് കേൾക്കാനുണ്ടോ? അദ്ദേഹം അതെയെന്ന് മറുപടി പറഞ്ഞപ്പോൾ എന്നാൽ താങ്കൾ അതിന് ഉത്തരംനൽകുക തന്നെ ചെയ്യണം എന്ന് പറഞ്ഞു.”¹

നോക്കൂ സഹോദരാ..! കണ്ണുകാണാൻ കഴിയാത്ത മനുഷ്യൻ, വീട് വളരെ അകലെ, വഴിയാണെങ്കിൽ ദുർഘടം പിടിച്ചത്, പള്ളിയിലേക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ ആരുമില്ല. എന്നിട്ടും ജമാഅത്ത് ഒഴിവാക്കി വീട്ടിൽ വെച്ച് നമസ്കരിക്കാൻ യാതൊരിളവും പ്രവാചകൻ നൽകിയില്ല! എങ്കിൽ കണ്ണുള്ള, ആരോഗ്യമുള്ള, വീടിനടുത്ത് പള്ളിയും സുരക്ഷിതമായ വഴികളും വേണമെങ്കിൽ സ്വന്തമായി വാഹനവുമുള്ള നമുക്കൊക്കെ എങ്ങിനെ ഇളവു ലഭിക്കും?. പള്ളിയിലെ ജമാഅത്തിൽ പങ്കെടുക്കാതിരിക്കാൻ എന്ത് കാരണമാണ് നമുക്കൊക്കെയുള്ളത് ?

¹ മുസ്ലിം

അതുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക. അല്ലാഹു നമുക്ക് നൽകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അനുഗ്രഹങ്ങൾ എടുത്ത് കളയാനും കഴിവുള്ളവനാണ് അവൻ; എന്നകാര്യം മറക്കാതിരിക്കുക. അവന്റെ ശിക്ഷയെ നാം ഭയപ്പെടുക. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ധിക്കരിക്കുന്നവർക്ക് എങ്ങിനെ അവനിൽ നിന്നും നിന്നും സമാധാനം ലഭിക്കും? എത്രയോ അനുഗ്രഹങ്ങൾ ചെയ്തു തന്ന നമ്മുടെ നാഥനെ എങ്ങിനെയാണ് നമുക്ക് വഞ്ചിക്കാൻ കഴിയുന്നത്!?. എവിടെ നമ്മുടെ ഇഘമാൻ? ആർക്ക് കീഴ്പ്പെട്ടാണ് നാം ജീവിക്കുന്നത്? ഏത് മതത്തെയാണ് നാം ഉൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്? ദുനിയായിനേയും അതിലെ ചപ്പു ചവറുകളേയുംമാണോ നാം ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത്? അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക. സഹോദരാ, നാം പള്ളിയിൽ വെച്ച് ജമാഅത്തായിക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കുക. അല്ലാഹു നമുക്ക് ചെയ്തുതന്നിട്ടുള്ള ആരോഗ്യം, സുഖം, ഉന്മേഷം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക. അവനോട് നന്ദികാണിക്കുക. നമ്മുടെ പ്രായമുള്ളവരായിരുന്ന നമ്മുടെ കുട്ടുകാരിലും ബന്ധുക്കളിലുംപെട്ട പലരും ഇന്ന് ഖബറിലാണ് എന്ന കാര്യം നാം ഓർക്കുക. അവർ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന കുട്ടു കാര്യവും കുടുംബത്തെയുമെല്ലാം വിട്ടുപിരിഞ്ഞ്, താൻ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന ദുനിയായിനേയും അതിലെ എല്ലാ സുഖങ്ങളേയും വെടിഞ്ഞ്, തന്റെ ജീവിതത്തിലെ നമസ്കാരത്തേയും തനിക്ക് കിട്ടിയസമയത്തെയുമെല്ലാം പറിചോദ്യം ചെയ്യപ്പെട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുകയാകാം. ഒരുപക്ഷേ, എനിക്കൊന്നു കൂടി ദുനിയായിലേക്ക് മടങ്ങാൻ കഴിഞ്ഞാൽ ഞാൻ നഷ്ടപ്പെടുത്തിയ നമസ്കാരങ്ങൾ എനിക്ക് മടക്കി നമസ്കരിക്കാമായിരുന്നു. എന്നവൻ വിലപിച്ചു നോക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം.! പക്ഷേ അതിനുള്ള അവസരം മര

ണത്തിനു മുമ്പ് കഴിഞ്ഞുപോയി. നാമും മരിക്കുമെന്നുള്ളതും, മരണത്തിനു മുമ്പായി ലഭിക്കുന്ന ഓരോ സെക്കൻറും എങ്ങിനെയാക്കെ കഴിച്ചുകൂട്ടിയെന്ന് ചോദിക്കുമെന്നുള്ളതും മറക്കാതിരിക്കുക. നാം ഒന്ന് ഓർത്തുനോക്കിയാൽ, നമ്മുടെ കുട്ടുകാരിൽ പലരുമിന്ന് അനങ്ങാൻപോലും കഴിയാത്തരോഗത്താൽ ഹോസ്പിറ്റലിലും മറുമായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു!?. അവർ ബാങ്ക് കേൾക്കുമ്പോൾ നമസ്കരിക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ട്! എന്നാൽ ഇന്നവന് നമസ്കാരം ആംഗ്യം കാണിക്കാൻ പോലും കഴിയാത്ത അവസ്ഥയിലാണ്. നാം ഇന്ന് ആരോഗ്യവാനാണ്. എന്നിട്ടും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ധിക്കരിക്കുകയാണ് എങ്കിൽ എത്ര നന്ദികെട്ടവനായിരിക്കും നമ്മൾ, എന്നൊന്ന് ഓർത്തു നോക്കൂ. ഈ ഒരവസ്ഥ എന്നും കിട്ടിക്കൊള്ളണമെന്നില്ല. നമുക്ക് കണക്കാക്കിയിട്ടുള്ള ആയുസ്സ് എത്രയാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ. അതു കൊണ്ട് കുറച്ചുകൂടി കാലം കഴിഞ്ഞിട്ടാകാം എന്ന ചിന്തയും സ്ഥാനമില്ല. ഇപ്പോൾ തന്നെ ഒരു തീരുമാനമെടുക്കാം... അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കാൻ, നമസ്കാരത്തിന്റെ കാര്യം കഴിവതും ജമാഅത്തായിട്ടുതന്നെ നിർവ്വഹിക്കാൻ. അടുത്ത ദിവസം തന്നെ ഒരുപക്ഷേ, നാം പ്രാധാന്യത്തോടെ കാണുന്ന എല്ലാ വിധ സുഖസൗകര്യങ്ങളെയും സുഹൃത്തുക്കളെയുമെല്ലാം വിട്ട് ഇരുട്ട് മുടിയ, ഇടുങ്ങിയ, ഭയാനകമായ ഖബറിൽ എത്തിപ്പെട്ടാൽ..... പടച്ചവന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് കൃത്യമായി സമാധാനത്തോടെ മറുപടിപറയാൻ, നിന്റെ ഖബറും തുടർന്നുള്ള ജീവിതവും സ്വർഗ്ഗത്തോപ്പാക്കി മാറ്റാൻ ഇന്ന് തന്നെ, ഇപ്പോൾ തന്നെ ഒരുങ്ങുക.

ഞാനുമ്പോഴുള്ള നമസ്കാരം !?

ജമാഅത്തായി നമസ്കാരം പതിവാക്കാത്തവൻ പലപ്പോഴും കൃത്യനിഷ്ഠയില്ലാതെ തോന്നുമ്പോൾ നമസ്കരിക്കുന്നവനായിരിക്കും. നമസ്കാരം സമയം തെറ്റിച്ചുകൊണ്ട് നിർവ്വഹിക്കൽ ഒരിക്കലും അനുവദനീയമല്ല. അത്തരം നമസ്കാരം സ്വീകരിക്കപ്പെടുമോ എന്ന കാര്യത്തിൽ പോലും സംശയമാണ്. കാരണം നമസ്കാരം സമയബന്ധിതമായാണ് നിർബന്ധമാക്കിയിട്ടുള്ളത് എന്നകാര്യം അല്ലാഹു അറിയിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. നമസ്കാരം നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നവൻ കാഫിറാണ്. നമസ്കാരം സമയം തെറ്റിച്ചു നമസ്കരിക്കുന്നവൻ അത് പാഴാക്കുന്നവനുമാണ്.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيَاً (مريم 59).

“എന്നിട്ട് അവർക്കു ശേഷം അവരുടെ സ്ഥാനത്ത് മറ്റൊരു തലമുറ വന്നു. അവർ നമസ്കാരം പാഴാക്കുകയും തന്നിഷ്ടങ്ങളെ പിന്തുടരുകയും ചെയ്തു. തന്മൂലം അവർ കഠിനമായ ചൂടുള്ള നരകം കണ്ടുമുട്ടുക തന്നെ ചെയ്യും.”¹

ഈ ആയത്തിലെ അളാള സ്വലാത്ത എന്നത് കൊണ്ടുള്ള വിവക്ഷ, സുബ്ഹി നമസ്കാരം സൂര്യോദയത്തിനു ശേഷവും അസ്വർ നമസ്കാരം അസ്തമയത്തിനു ശേഷവും മററും സമയം തെറ്റി നമസ്കരിക്കലാണ് എന്നാണ് ഇബ്നു മസ്ഊദ്(റ)വിൽ നിന്നും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

“ബോധപൂർവ്വം ഒരു നമസ്കാരം സമയം തെറ്റുന്നത് വരെ ഉപേക്ഷിച്ചാൽ അവൻ കാഫിറാണ്.” എന്ന അഭിപ്രായം

¹ മനിയം 59

യമാണ് പ്രമുഖ സ്വഹാബികളായ ഉമർ, അബൂ ഹുറൈറ, അബ്ദുർ റഹ്മാനുബ്നു ഔഫ്, മുആദ്ബ്നു ജബൽ (റ) എന്നിവരുടെ അഭിപ്രായമായി അബൂ മുഹമ്മദ് ബ്നു ഹസ്മ് (റ) രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്.

ശൈഖ് ഇബ്നുബാസ് (റ) അവർകളോട് ജോലിസമയം കണക്കാക്കി അലാറം തിരിച്ചു വെച്ച്, എഴുന്നേൽക്കുമ്പോൾ മാത്രം (സമയം തെറ്റിക്കൊണ്ട്) സുബ്ഹി നമസ്കരിക്കുന്നവന്റെ മതവിധിഎന്താണ് എന്നചോദ്യത്തിന് അദ്ദേഹം നൽകിയ ഫത്വയിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം: തീർച്ചയായും ബോധപൂർവ്വം നമസ്കാരം പാഴാക്കുന്നവന്റെ വിധിയാണ് അവനുള്ളത്. അവൻകാഫിറാണ് എന്നതിലാണ് പൺഡിതന്മാരിൽ അധികമാളുകളും എത്തിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നത്. ഈ അഭിപ്രായം തന്നെയാണ് സ്വഹാബികൾക്കും ഉണ്ടായിരുന്നത് എന്നതും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു;

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ (الماعون 4,5).

“നമസ്കാരത്തിൽ അശ്രദ്ധകാണിച്ചു കൊണ്ട് നമസ്കരിക്കുന്നവർക്കാണ് നാശം”¹ ഇവിടെ നമസ്കാരം പറ്റാതെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നവരല്ല മറിച്ച് സമയം തെറ്റിച്ചുകൊണ്ട് നമസ്കരിക്കുന്നവരാണ് എന്നതാണ്. അത്തരക്കാർക്കൊക്കട്ടെ നരകത്തിലെ ചൂടേറിയതും ആഴമുള്ളതുമായ ശിക്ഷയായിരിക്കും ലഭിക്കുക എന്ന് അല്ലാഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

പരലോകത്ത് സമയം തെറ്റിച്ചു നമസ്കരിക്കുന്നവർക്ക് ലഭിക്കാനിരിക്കുന്ന ശിക്ഷ അല്ലാഹു നബിക്ക് കാണിച്ചു

¹ മാഇയാൻ 4,5.

കൊടുക്കുകയും അത് നബി(സ) നമുക്ക് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു തന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക:

“ഒരുവിഭാഗം ആളുകൾക്ക് ലഭിക്കാനിരിക്കുന്ന ശിക്ഷ എനിക്ക് അല്ലാഹു കാണിച്ചു തരികയുണ്ടായി, ഒരാൾ മലർന്ന് കിടക്കുന്നു അയാളുടെ തല മറ്റൊരാൾ വലിയ പാറക്കല്ല് കൊണ്ട് ചതച്ച് വികൃതമാക്കുന്നു ഏതാണ്ട് തല മുഴുവൻ നശിച്ചു കഴിയുമ്പോൾ അയാളുടെ കൈകളിൽ നിന്ന് കല്ല് താഴെ വീണ് ഉരുണ്ട്പോകുന്നു. അയാൾ വീണ്ടും കല്ലെടുത്ത് ആ മനുഷ്യന്റെ അടുത്തേക്ക് തന്നെ തിരിച്ചുവരുന്നു അപ്പോഴേക്കും തല പഴയ രൂപത്തിലേക്ക് തന്നെ മാറിയിരിക്കും. പിന്നെയും ഇതിങ്ങനെ ആവർത്തിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു. ഇതാരാണ്? എന്ത് കുറ്റമാണ് ഇയാളുടേത് ? എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ പറഞ്ഞത്

الذي ينام عن الصلاة المكتوبة (البخاري).

ഫറീനമസ്കാര സമയം നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കാതെ കിടന്നുറങ്ങുന്ന വ്യക്തിയാണ് അയാൾ എന്നാണ്¹

നോക്കൂ.. എന്തൊരു ഭീകരമായ ശിക്ഷ! അതൊന്ന് ഓർത്തുനോക്കൂ.. ഇന്ന് കൃത്യമായി നമസ്കരിക്കുന്നു എന്ന് കരുതുന്നവരിൽ പലരും സുബ്ഹിയും അസ്വാറുമെല്ലാം നമസ്കരിക്കാതെ കിടന്നുറങ്ങുകയും ഉണരുമ്പോൾ മാത്രം, എഴുന്നേറ്റ് സമയം കഴിഞ്ഞ ശേഷം നമസ്കരിക്കുന്നു. എത്ര കുറ്റകരമാണത് !?

അതുകൊണ്ട് നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിച്ച് അശ്രദ്ധയോടെ ജീവിക്കുന്ന സഹോദരാ, നമസ്കാരവിഷയത്തിൽ അത് അർഹിക്കുന്ന ഗൗരവം നൽകാതെ തോന്നിയ പോലെ നി

¹ ബുഖാരി

ർവ്വഹിക്കുന്ന മനുഷ്യാ.. പശ്ചാത്തപിക്കു ഇപ്പോൾ നമുക്ക് അതിന് അവസരമുണ്ട്. അതും നഷ്ടപ്പെട്ട് വേദിക്കേണ്ടി വരുന്നതിന് മുമ്പ്.

رَبِّ ارْجِعُونِي لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ (مؤمنون 100)

“നാഥാ എന്നെ അൽപനേരത്തേക്ക് ഒന്നുപിന്തിക്കൂ. ഞാൻ ചെയ്യാതെ വിട്ടുകളഞ്ഞതെല്ലാം നിർവ്വഹിച്ചുകൊള്ളാം”¹

എന്ന് പറയാനിടവരുന്നതിന് മുമ്പ്. പക്ഷേ, അന്നേരം എല്ലാ ചാൻസും നഷ്ടപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് ചിന്തിക്കുക, എല്ലാ കവാടങ്ങളും കൊട്ടിയടക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, നിൻറമീതെ മണ്ണ് വന്നുവീഴുന്നതിന് മുമ്പ് ഉണരുക. അല്ലാഹുവിനെ ഓർക്കുക. നമസ്കാരത്തിൻറ കാര്യം പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുക. അല്ലാഹു നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ. (ആമീൻ)

നമസ്കരിക്കാത്തവനോടുള്ള സമീപനം

നമസ്കരിക്കാൻ ഉപദേശിച്ചിട്ടും നമസ്കരിക്കാതെ മുസ്ലിമാണെന്ന് പറഞ്ഞു നടക്കുന്നവരുമായുള്ള ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് സുലൂദി അറേബ്യയിലെ പ്രമുഖ പണ്ഡിതരിലൊരാളായിരുന്ന ബഹു: ശൈഖ് മുഹമ്മദ് ബ്നു സാലിഹുൽ ഉമൈമീൻ(റ) അവർ കളോട് ചോദിച്ച ചോദ്യത്തിന് അദ്ദേഹം നൽകിയ ഫത്വ ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു.

“തീരെ നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കാത്തവനാണ് എങ്കിൽ തീർച്ചയായും അവൻ കാഫിറാണ്. അവൻ മുർതദ്ദ് (മതത്തിൽനിന്നും പുറത്തുപോയവൻ) ആയിക്കഴിഞ്ഞു. അവനോടു കൂടിയുള്ള ജീവിതം ഒരിക്കലും മുസ്ലിമിന് അ

¹ അനുസ്മരിപ്പൻ 100.

നൂവദനീയമല്ല. എങ്കിലും അവനെ നമസ്കരിക്കാൻ തോന്നത്തക്കവിധം പ്രേരിപ്പിക്കുകയും, ക്ഷണിക്കുകയും, നിർബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കണം. നമസ്കരിക്കാത്തവൻ കാഫിറാണ് എന്നത് ഖുർആനും, ഹദീസും, സ്വഹാബികളുടെ അഭിപ്രായവും, വക്രതയില്ലാത്ത ബുദ്ധിയും മനസ്സിലാക്കിത്തരുന്ന കാര്യവുമാണ്.

ഖുർആൻ പഠയുന്നു:

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخِذُوا مِنْهُمْ فِي الدِّينِ (التوبة)

“എന്നാൽ അവർ പശ്ചാത്തപിക്കുകയും, നമസ്കാരം മുറപ്രകാരം അനുഷ്ഠിക്കുകയും, സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുന്ന പക്ഷം അവർ മതത്തിൽ നിങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങളാകുന്നു.”¹

മുകളിൽ കൊടുത്ത ആയത്തിൽനിന്നും മേൽ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ അവർ നിങ്ങളുടെ സഹോദരന്മാരല്ല എന്നു തന്നെയാണ് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുക. തെറ്റു പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുമായുള്ള സാഹോദര്യ ബന്ധം ഒരിക്കലും മുറിഞ്ഞുപോകുന്നില്ല. എന്നാൽ മതത്തിൽനിന്നും പുറത്തു പോകാനിടയാകുന്ന കാരണങ്ങളുണ്ടായാൽ അവരുമായുള്ള സാഹോദര്യ ബന്ധം അതോടുകൂടി ഇല്ലാതെയായിത്തീരുന്നതാണ്.

ഹദീസ് പഠയുന്നു

بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ وَالشِّرْكَ تَرْكُ الصَّلَاةِ (مسلم)

1

“ഒരു മനുഷ്യന്റേയും, കുഹ്റിന്റേയും ശിർക്കിന്റേയും ഇടയിലുള്ള മറ്റൊരു നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കലാണ്.”¹ ‘നമുക്കും അവർക്കും (അവിശ്വാസികൾക്കും) ഇടയിലുള്ളകരാർ നമസ്കാരമാകുന്നു. വല്ലവനും അത് ഉപേക്ഷിച്ചാൽ അവൻ കാഫിറായിക്കഴിഞ്ഞു .’

സ്വഹാബികളുടെ അഭിപ്രായം:

സ്വഹാബികളിൽ പ്രമുഖനായ ഉമർ(റ) പറയുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്, “നമസ്കരിക്കാത്തവന് ഇസ്ലാമിൽ ഒരു സ്ഥാനവുമില്ല.” അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ശവീഖ്(റ) പറയുന്നു, നബി(സ)യുടെ സ്വഹാബികൾ നമസ്കാരമല്ലാതെ മറ്റൊരു കാര്യവും ഉപേക്ഷിച്ചാൽ കാഫിറാകുന്നതായിട്ട് അവർ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല.

ഒരാൾ ഒരു കടുക് മണിയോളമെങ്കിലും ഈമാനുള്ളവനും നമസ്കാരത്തിന്റെ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുള്ളവ്യക്തിയുമാണ് എങ്കിൽ അവൻ ഒരിക്കലും നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കുകയില്ല.

നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ കാഫിറാണ് എന്നത് വ്യക്തമാണ്, പിന്നീട് അവനോട് മുർതദ്ദിന്റെ വിധിയാണ് ഉത്തരവാദപ്പെട്ടവർ നടപ്പാക്കേണ്ടത്.

മുൻതദ്ദിനോടുള്ള വിധികൾ

1, അവന് മുസ്ലിം സ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല. അത്തരം നിക്കാഹുകൾ ബാതിലാണ്. കാരണം മുസ്ലിം സ്ത്രീ ഒരിക്കലും കാഫിറിന് അനുവ

¹ മുസ്ലിം

ദനീയമല്ല. ഹിജ്റയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അവതരിച്ചു വുർ ആൻ വചനം കാണുക:

فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهْنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ (الممتحنة 10).

“ (അഭയാർത്ഥിനികൾ) വിശ്വാസിനികളാണെന്ന് നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാൽ അവരെ നിങ്ങൾ സത്യനിഷേധികളുടെ അടുത്തേക്ക് തിരിച്ചയക്കരുത്. ആ സ്ത്രീകൾ അവർക്ക് അനുവദനീയമല്ല, അവർ ആ സ്ത്രീകൾക്കും അനുവദനീയമല്ല.”¹

2, വിവാഹശേഷമാണ് നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് എങ്കിൽ അതോടുകൂടെ വിവാഹബന്ധം ദുർബലപ്പെടുന്നതാണ്. അത് അവളുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നതിനു മുമ്പായി ശേഷമായാലും ഒരു പോലെത്തന്നെയാണ്. എന്നതാണ് പൺഡിതാഭിപ്രായം.

3, അവർ അറുത്തത് മുസ്ലിംകൾക്ക് ഭക്ഷിക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല.

4, മക്കായിൽ വിശുദ്ധഹറമിന്റെ പരിധിക്കുള്ളിൽ അവർക്ക് പ്രവേശിക്കൽ അനുവദനീയമല്ല. ഇക്കാര്യം വുർആൻ ഇങ്ങിനെ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

يا أيها الذين آمنوا إنما المشركون نجس فلا يقربوا المسجد الحرام بعد عامهم هذا (التوبة 28).

“ സത്യവിശ്വാസികളേ ബഹുദൈവ വിശ്വാസികൾ അശുദ്ധർ തന്നെയാണ്. അതുകൊണ്ട് അവർ ഈവർഷത്തിനു ശേഷം മസ്ജിദുൽഹറമിനെ സമീപിക്കരുത്.”²

¹ മുസ്ലിം 10
² സൗബ 28

4, മരണപ്പെട്ടാൽ അനന്തരമെടുക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല. നമസ്കരിക്കുന്ന ഒരാൾ മരിച്ചാൽ അയാൾക്ക് നമസ്കരിക്കാത്ത മകനും നമസ്കരിക്കുന്ന പിതൃവു പുത്രനുമുണ്ട് എങ്കിൽ പിതൃവുപുത്രനായിരിക്കും അനന്തരസ്വത്തിന് അർഹതയുണ്ടായിരിക്കുക. കാരണം നബി(സ) പറഞ്ഞതായി, ഉസാമ: (റ)യിൽ നിന്നും ബുഖാരിയും മുസ്ലിമും ഇങ്ങിനെ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്നു.

لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ (متفق عليه)
‘മുസ്ലിം കഫിറിൽ നിന്നോ, കഫിർ മുസ്ലിമിൽ നിന്നോ അനന്തരമെടുക്കാവതല്ല.’¹

6, അവർ മരിച്ചാൽ കുളിപ്പിക്കുവാനോ, കഫൻ ചെയ്യുവാനോ, മുസ്ലിംകളോടൊപ്പം മുസ്ലിം ശ്മശാനത്തിൽ സംസ്കരിക്കുവാനോ മുസ്ലിംകൾക്ക് ബാധ്യതയില്ല. പിന്നെ എന്ത് ചെയ്യണമെന്ന് സംശയിക്കുന്നുണ്ടാകും, അവരെ മുസ്ലിം ശ്മശാനത്തിൽ നിന്നുമാകറി ഏതെങ്കിലും ഒഴിഞ്ഞ മരുഭൂമിയിൽ കൊണ്ടുപോയി അവർ മരിക്കുമ്പോൾ ധരിച്ചതായ അതേ വസ്ത്രത്തിൽ കുഴിച്ചുമൂടണം എന്നാണ് പൺഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്. അവർക്ക് വേണ്ടി മയ്യത്ത് നമസ്കാരം നിർവ്വഹിക്കുകയോ മറുജനങ്ങൾക്ക് നമസ്കരിക്കാൻ സൗകര്യം ചെയ്തുകൊടുക്കുകയോ പാടില്ലാത്തതാണ്.

7, അവർ പരലോകത്ത് ഉയർത്തപ്പെടുന്നെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കപ്പെടുക ദുഷ്ടന്മാരായ ഫിർഔൻ, ഖാറൂൻ, ഹാമാൻ, ഉബയ്യൂബ്നുഖലഫ് എന്നിവരോടൊപ്പമായിരിക്കും. അവർ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതല്ല. അവർക്കുവേണ്ടി പാപമോച

¹ മുസ്ലിംപുസ്തകങ്ങൾ

നത്തിനായി പ്രാർത്ഥിക്കുവാൻ തന്റെ കുടുംബക്കാർക്ക് കൂടി പാടില്ലാത്തതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് കാണുക:

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ (التوبة).

“ബഹുദൈവ വിശ്വാസികൾ നരകാഗ്നിയുടെ അവകാശികളാണ് എന്നകാര്യം വ്യക്തമായിക്കഴിഞ്ഞശേഷം അവർക്കു വേണ്ടി പാപമോചനം തേടുവാൻ, അവർ അടുത്ത ബന്ധുക്കളാണ് എങ്കിൽപോലും വിശ്വാസികൾക്കോ പ്രവാചകനോ (ഒരിക്കലും) പാടുള്ളതല്ല.”¹

അതുകൊണ്ട് സഹോദരൻമാരേ ഇക്കാര്യം വളരെ ഗൗരവമുള്ളതാണ് എന്നകാര്യം മനസ്സിലാക്കുക. മറക്കാതിരിക്കുക.

സഹോദരാ! ചിന്തിക്കുക. കുററവാളിയായി അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടാതിരിക്കാൻ പരിശ്രമിക്കുക.

إِنَّهُ مِنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ (طه).
“തീർച്ചയായും വല്ലവനും കുററവാളിയായ നിലയിൽ തന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ അടുത്ത് ചെല്ലുന്ന പക്ഷം അവനുള്ളത് നരകമത്രെ. അതിലവർ മരിക്കുകയുമില്ല ജീവിക്കുകയുമില്ല.”²

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ (النازعات)

¹ സൗബ 113.

² ന്യാഹ 74

“ആർ അതിരുകവിയുകയും ഐഹിക ജീവിതത്തിന് അമിത പ്രാധാന്യം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നുവോ അവന് കത്തിജ്വലിക്കുന്ന നരകം തന്നെയാണ് സങ്കേതം”¹

അല്ലാഹു നമ്മൾ പ്രവർത്തിച്ചു വിജയം വരിക്കുവാനും, ഇസ്ലാമിക ശരീഅത്തിന്റെ തണലിൽ സൗഭാഗ്യ ജീവിതം കെട്ടിപ്പടുക്കുവാനും നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ”. അല്ലാഹുവേ ഞങ്ങളേയും ഞങ്ങളുടെ മക്കളേയും കൃത്യമായി നമസ്കരിക്കുന്നവരിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും പരലോകത്ത് സ്വർഗ്ഗം തന്ന് അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. (ആമീൻ).

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين. (آمين)

¹ നാസിഅുരസ് 37-41.

ഹാജിമാരുടെ പാഠമേയം

തയ്യാറാക്കിയത്:
അബ്ദുല്ലത്തീഫ് സുല്ലമി മാറഞ്ചേരി

زاد الحاج

(باللغة المليبارية)

إعداد :

قسم الترجمة بالمكتب